

TOM LANOYE

REVUE RAVAGE

**DOOD
VAN EEN
POLITICUS**

REVUE RAVAGE

**DOOD VAN EEN
POLITICUS**

TOM LANOYE

dS De
Standaard

DEEL I

‘Het eigene van de mens is niet dat hij vrij leeft in vrijheid, maar dat hij vrij leeft in een gevangenis.’
Uit *Techniek van de staatsgreep*, Curzio Malaparte

‘All that had worked to make him himself, now worked to make him look like a lunatic.’
Uit *The Humbling*, Philip Roth

DRAMATIS PERSONAE

JORIS VAN GILS,
fin-de-carrièrepoliticus
DANIELLE DU TOIT,
zijn echtgenote, een voormalige zangeres
SVEN VAN GILS,
hun meervoudig getalenteerde enige kind

CARLA DETREMMERIE,
partijwoordvoester en maîtresse
GUIDO VAN BROUCKHOVEN,
partijsoldaat en gedoodverfd opvolger
BERNARD VERHOEVEN,
spindoctor en troubleshooter
ANNEKE LAMBREGS,
immer enthousiaste partijsecretaresse
VIC WASSENBERG,
orkestleider, master of ceremonies, campagneleider

HET VEERTIENKOPPIG ORKEST
— ook dienst doend als fanfare,
partijleden, kiesvee, betogers, studiopubliek, publiek tout court, decor en anonieme burgers, elk op zoek naar politiek dienstbetoon.

Het toneel is gelegen in een kleine deelstaat in een klein land in het hart van Europa, meer bepaald in een paar van de huiskamers en tv-studio's aldaar, alsmede in feestzalen, achterafzalen, parlementaire wandelgangen plus de urinoirs van deze etablissementen, alsook in een bootje aan de voet van een windmolenpark op een zandbank in de Noordzee.

00. OUVERTURE — THE BLACKBERRY BLUES

Allen — minus Danielle du Toit en de muzikanten — discussiëren via hun smartphone of ouderwets mobieltje met onzichtbare gesprekspartners. De orkestleider dirigeert met zijn ene hand het orkest, terwijl hij met de andere zijn mobieltje tegen het oor houdt, er onafgebroken in pratend. De andere bellers lopen gesticulerend rond zonder oogcontact te maken met elkaar — een chaotisch ballet van maniakaal bellenden. (Wát ze zeggen staat achteraan, als annex — een corpus van mogelijke gesprekken en replieken.)

In het midden van deze drukte en op een verhoogje staat Danielle, eenzaam maar in vol ornaat als chanteuse-tragédienne: glitterjurk, hoge split, stiletto's, bijenkorf-kapsel, een sigaret in een te lange houder, valse wimpers. Zij bezingt in swingende blues haar onvervulde dromen en dagelijkse spijt. De muziek is mede opgebouwd uit populaire ringtones.

Drie keer wordt haar song onderbroken door een parlando-smoes van haar echtgenoot, Joris van Gils, partijvoorzitter en politiek beest. Terwijl hij spreekt, speelt de muziek op de achtergrond gedempt voort, tot Danielle weer zingend inpikt.

‘CE PORTABLE INSUPPORTABLE’

*Pour et par Danielle du Toit et son mari Joris, à la manière du jeune Serge Gainsbourg
Originele song, op muziek van Peter Vermeersch*

DANIELLE DU TOIT
Ce qui rend
De notre vie
Une véritable
Tragédie
Une lamentable
Comédie
Pour tout le monde
De l'aujourd'hui...

C'est...
Ce portable —
Portable insupportable —
Ce gsm impitoyable
Machin abominable
Ce sale petit diable
Ce monstre si minable —
Ce portable insoutenable!

JORIS VAN GILS
(tot Danielle, BlackBerry in de hand, gesprekspartner on hold)
Nee! Was dat echt vandaag, Danielle? Ons Anneke heeft dat weer verkeerd in mijn agenda ingeschreven. Sorry, cocotte — maar ik móet naar die vergadering. Zonder mij kunnen ze niet verder, ik moet weer de knopen doorhakken. Het spijt me, uit de grond van mijn hart, maar ik weet het goedge maakt: volgende zondag, heel de dag, zonder fout, beloofd! Hier zie: ik zal het zelf in mijn agenda zetten. Voilà! Dag schatje! *(kust haar)* En ge moet op mij niet wachten, hoor. Ga maar al slapen. Bonne nuit, cocotte! *(zet zijn telefoongesprek voort)*

DANIELLE DU TOIT
On ne le voit
Presque pas
Mais on l'entend partout
On l'utilise
Par-ci par-là
À chaque pas
Et sans jamais l'éteindre
Pour dire ou pour soupire
Pour se plaindre
De rien du tout
N'importe quoi

C'est...
Ce portable —
Portable insupportable —
Ce gsm impitoyable
Machin abominable
Ce sale petit diable
Ce monstre si minable —
Qui m'a privée de presque tout
Qui a gâché mes rendez-vous

JORIS VAN GILS
(tot Danielle, BlackBerry in de hand, gesprekspartner on hold)
Sorry, cocotte — dit is echt een noodgeval! Als er deze nacht geen regeling wordt gebricoleerd voor de banken van de vakbond? Dan valt de regering. En de rest van het land erbij. Ik kén dat dossier, ik ben de enige met wie iedereen wil klappen, ik móet mijn verantwoordelijkheden pakken. Maar ik kom zo rap mogelijk naar huis. En ik maak het goed! Volgende week al — beloofd! *(kust haar)* En ge moet op mij niet wachten, hoor. Ga maar al slapen, schatje. Bonne nuit, cocotte! *(zet zijn telefoongesprek voort)*

DANIELLE DU TOIT
Plus qu'on est ici,
On n'est plus là-bas
Et plus qu'on parle,
On ne parle pas
Avec celui ou celle
Chez qui on soit

Est-ce ça, maintenant, ma vie?
Que j'entends ces voix partout,
Sauve près de moi,
À mon côté,
À ma maison
À ma table
Jour et nuit
Même dans mon lit —

Moi qui adore ce bruit
D'une voix qui chante
Qui adore, sait caresser
Qui sait séduire
    Qui sait rire
Mais non, mais non
Je n'entends que
Ce petit con
Le son tumultueux
De ma sale solitude
Dans le cœur d'une multitude

Des voix des voix partout
Des voix des voix des voix voyous
Des voix des voix qui tuent tout

JORIS VAN GILS
(tot Danielle, BlackBerry in de hand, gesprekspartner on hold)
Ja, echt waar, een vulkaan, schat! Ergens in het noorden van Sjakamakka: boem! Force majeure! Heel het vliegverkeer ligt lam, in gans Europa; Zaventem puilt uit, ons leger levert veldbedden en voedselpakketten, het moet kinderen kalmeren en bejaarden reanimeren, en als het wat tegenzit beukt er straks ook nog een tsunami op de kusten van Oostende — ik móet daar gaan delegeren, schat, ik kan niet anders, echt. Maar ik kom zo rap mogelijk naar huis! En we halen onze schade in! Volgende week of zo — beloofd! *(kust haar)* En ge moet op mij niet wachten, ga gerust al slapen. Bonne nuit, cocotte — sorry en salut! *(zet zijn telefoongesprek voort)*

DANIELLE DU TOIT
C'est...
    Ce portable —
    Portable insupportable —
    Ce gsm impitoyable
    Machin abominable
    Ce sale petit diable
    Ce monstre si minable —
Ce portable insoutenable!

01. JORIS EN ZIJN DRAKEN — PART 1

JORIS VAN GILS
(achter een spreekgestoelte, tegenover enkel Bernard en Anneke)
Vrienden! Ik zeg 'vrienden', ja. Ik ga u hier niet aanspreken met een versleten term als 'kameraden'. Ook al kost mij dat moeite, en hartzeer, en spijt. Ik vind dat wel nog altijd een schoon woord, 'kameraad'. Ik besef nog altijd, wat ik en gij en gij en gij — iedereen, wij allemaal — te danken hebben aan de grote droom achter die drie simpele lettergrepen. 'Kameraad?' Daar zit liefde in, bekomernis — poëzie! Daar zindert een alomvattend politiek program in mee, een ideaal van staal, het levensdoel van miljoenen: een betere wereld voor iedereen, onze kinderen op kop. 'Kameraad!' En toch is de helft van de mensheid schandalig vlot vergeten (welke zegeningen zij allemaal)...

BERNARD VERHOEVEN
(eroverheen)
Stop, stóp! Ge zijt nog niet bezig en we zijn u al kwijt, Joris. De mensen liggen niet wakker van semantiek, maar van hun pensioen. Ge moet u afvragen: waarvoor schijt de Kleine Man in zijn broek? En wat biedt gij hem als oplossing?

JORIS VAN GILS
Bon. *(aangeslagen; schrappt paar bladzijden)* Ik zal anders beginnen, dan. Kameraden!

BERNARD VERHOEVEN
Sorry! 'Vrienden' was beter. Iedereen voelt zich daardoor aangesproken. Dat zullen we kunnen gebruiken, gezien de peilingen.

JORIS VAN GILS
De peilingen bewijzen dat we nu al geen profiel meer hebben. Als alles alleen maar sympathiek mag klinken, zegt niemand nog de waarheid.

BERNARD VERHOEVEN
Staat of valt de campagne met het gebruik van het woordje 'kameraden'?

JORIS VAN GILS
Dat nu ook weer niet.

BERNARD VERHOEVEN
Dan zou ik gaan voor 'vrienden'. Maar doe er uw goesting mee. Gij zijt voorzitter.

JORIS VAN GILS
(geïrriteerd)
Vrienden! Voor u staat een verbijsterd man van zesen zestig lentes jong en met een politieke staat van dienst van meer dan veertig winters.

BERNARD VERHOEVEN
Niet te veel poëzie. De Kleine Man luistert mee.

JORIS VAN GILS
(na een beladen stilte)
Ik sta hier vandaag niet voor mezelf! Ik sta hier voor u en onze gezamenlijke toekomst!

BERNARD VERHOEVEN
Voilà! En nu: báf — de volle laag.

JORIS VAN GILS
Voor de vijfde keer op rij mag ik lijsttrekker zijn van een partij die mij even dierbaar is als mijn familie. Een partij die een gedachtegoed verdedigt dat mij meer waard is dan alle vleespotten van Egypte en alle Heilige Boeken van de wereld. Ik ben dan ook fier en dankbaar. Maar ik ben ook bezorgd. Nog nooit lagen onze verworvenheden zozeer onder vuur, nog nooit waren onze tegenstanders zo doortrapt en zo massaal.

BERNARD VERHOEVEN
Concreter nu! Concreet!

JORIS VAN GILS
(geïrriteerd)
De jacht op materieel eigenbelang wordt ons al jaren opgedrongen als de hoogste deugd. Straks is die jacht nog het enige dat we mogen delen met elkaar! Ons laatste restje collectivisme? Egoïsme! *(lacht voluit)*

BERNARD VERHOEVEN
Geen '-ismes', Joris. Niemand verstaat dat. Voor de rest: niet slecht. Ga voort op uw elan!

JORIS VAN GILS
Al de dingen die vroeger zo deugddoend waren, en zo deugdelijk? Ze zijn stuk voor stuk wegbezuinigd, kapot-gerationaliseerd, naar de kloten ge-hérstructureerd. Nog dagelijks worden ze weggelachen door dik betaalde spindoctors en propagandasmeerlappen van partijen die naar de pijpen dansen van renteniers en bonusbankiers.

BERNARD VERHOEVEN
Niet te grof, Joris. Ge staat niet aan een toog, het moet live op tv. Komaan!

JORIS VAN GILS

(zucht)

We weten tegenwoordig allemaal haarfijn wat de dingen kosten. Maar we weten niet meer wat ze waard zijn.

BERNARD VERHOEVEN

Voilà! Dat is hem — uw soundbite!

JORIS VAN GILS

Leg uw oor bij de mensen te luisteren, vrienden, en voel uw hart verschrompelen. Van vroeg tot laat: die blinde hang naar privatiseringen... Die zalig-verklaring — bij voorbaat! — van de particuliere sector... Dat wantrouwen tegen alles wat sociaal en warm durft te zijn... Die obsessie met het scheppen van rijkdom, en met het ópscheppen ermee — gesymboliseerd door gezinswagens die meer op Russische tanks lijken dan op een gezinswagen, en door een wildgroei van mottige cava-tenten en business-seats bij wat vroeger massasporten waren voor het gewone volk... Bezie ze, vrienden, die toename op élk terrein, van de kloof tussen arm en rijk! Bemerkt het kritiekloze aanvaarden ervan, zelfs door wie onder aan de ladder staat...

Dat alles lijkt vandaag de dag domweg doodgewoon — alsof het altijd zo geweest is. Een eeuwenoud materialistisch geloof met een catechismus van maar één regeltje. ‘Pamperen naar boven en stampen naar beneden.’

BERNARD VERHOEVEN

Die laatste regel is top — de rest? Niet te veel preken. Pak uw elan!

JORIS VAN GILS

(na een diepe zucht)

Te lang hebben wij, uit angst, meegezongen in het koor van de schone schijn. Te lang: retoriek bestreden met retoriek, totdat alles werd gereduceerd tot een spelletje van welles-nietes, een show waarin debatten worden beoordeeld op hun amusement in plaats van op argumenten en éngagementen...

We móeten onze stem hervinden, we moeten weer kwaad durven zijn, weer actie ondernemen. Dat zijn we onszelf én de samenleving verplicht, in deze tijden van onzekerheid en angst — angst voor verandering en aftakeling, paniek voor alles wat vreemd en onbekend is, afkeer van het vertrouwen en de wederzijdse afhankelijkheid waar een beschaafde maatschappij op gebaseerd moet zijn, omdat...

BERNARD VERHOEVEN

(eroverheen)

Concreet nu! Waarom moet de Kleine Man een vijfde keer op u stemmen? Komaan, Joris!

JORIS VAN GILS

Weet ge wat, Bernard? Steek die Kleine Man van u in uw gat. En zeg dat debat maar af. Is dat concreet genoeg? *(verscheurt zijn speech)*

ANNEKE LAMBREGS

(na een lange stilte)

Als er iets is dat ik kan doen, of zo? Terwijl we met z'n allen een klein pauzeke nemen? En straks in alle rust gewoon weer verder werken? *(stilte)*

JORIS VAN GILS

Ge moogt mij een koffie halen, Anneke. Met een cognacske erbij.

BERNARD VERHOEVEN

Het is elf uur 's morgens, Joris.

JORIS VAN GILS

Dat is waar ook. Maak er twee cognacskes van.

BERNARD VERHOEVEN

Joris!

JORIS VAN GILS

Breng mij een goeie straffe koffie, Anneke. Zonder melk. Bedankt.

ANNEKE LAMBREGS

Voor mijnheer Bernard hetzelfde? *(tot Joris, in het buitengaan)* Het komt helemaal in orde, mijnheer Joris. Nog wat knippen en plakken? Het komt goed! Die 'vrienden' in het begin? Dat maakt volgens mij niet veel uit.

BERNARD VERHOEVEN

Anneke?

ANNEKE LAMBREGS

Maar dat van die cava-tenten en die Russische tanks — dat vond ik echt een héle goeie. Daar gaan de militanten mee lachen! En de mensen ook.

BERNARD VERHOEVEN

Anneke!

ANNEKE LAMBREGS

Maar ja, wie ben ik, hé? *(af; stilte)*

JORIS VAN GILS

Alles galmt aan mij. Ik luister naar mijn eigen en ik hoor de echo van een graf. De kut van een ouwe hoer, een kathedraal zonder volk. Vroeger niet. Ik kwam op een podium en ik vloog. Ik zong zonder te zingen. Lieg ik?

BERNARD VERHOEVEN

Ik heb u nooit weten liegen. Toch niet tussen ons.

JORIS VAN GILS

Het is nog gebeurd, dat Danielle mij achteraf moest zeggen wat ik precies gezegd had. Of Carlaatje. Die schreef dat op. Nu? Het is lang geleden dat ze iets heeft opgeschreven. Onze Sven? Toen hij de politiek nog haatte, kwam hij nooit kijken. Nu komt hij kijken om mij uit te lachen. *(steekt een sigaret op)* Is dit het nu, Bernard? Waar gij en ik en zoveel anderen voor hebben gevochten, heel ons leven? Dít? Ik ken de smoezen wel. 'Zonder ons zou het nog erger zijn!' Gaan we dat straks in onze zerk laten beitelten? *(lacht)* 'Sorry gasten — maar zonder ons zaten jullie nog dieper in de stront!' *(stokt)* Volgens mij is dat de reden waarom mijn generatie zich liever laat cremeren: dan valt er niets te beitelten. Ik niet, ik vond dat altijd wel iets hebben — zo'n graf. Eens twee minuten stilstaan, en uw kop durven te buigen voor het mysterie genaamd 'De Mens'. Maar zoals ik mij nu voel? Ze mogen mij uitstrooien op een hondenwei. Daar staan de mensen ook stil. Af en toe knielen ze zelfs. Om een stront op te rapen.

BERNARD VERHOEVEN

Het is niet de eerste keer, Joris, dat we in de knoop liggen met een speech.

JORIS VAN GILS

Ik ben het kwijt, Bernard. Het is afgelopen.

BERNARD VERHOEVEN

Ik ben de enige tegen wie ge kunt klappen. Wat scheelt er echt met u?

Het orkest begint weer te spelen, wild swingend.

02. JORIS EN ZIJN SLANGEN

Het orkest stopt klungelig en chaotisch, omdat de orkestleider wegstapt.

VIC WASSENBERG

Joris? Als ge een minuutje hebt? *(overhandigt hem een dun mapje)* De trombonist zijn moeder... Dat schaap staat onderaan op een wachtlijst — verleden week krijgt ze me daar een ataqueske in de kop? Wartaal, boven op haar kasten kruipen, alles laten lopen... Die familie wordt zot, we moeten voor dat menske iets forceren.

JORIS VAN GILS

(met tegenzin lezend)

En weer in een rusthuis van de tsjeven, zeker?

VIC WASSENBERG

Zijn er andere?

JORIS VAN GILS

Wij hebben er vijftig jaar lang ook genoeg gebouwd hé, Vic.

VIC WASSENBERG

Niet in haar dorp hé, Joris.

JORIS VAN GILS

Wat is dat toch? Ze voelen hun laatste kuch opzetten en ze kruipen allemaal terug naar de nonnen.

VIC WASSENBERG

Tja... Wie nooit gesekst heeft, heeft een voorsprong in verpleging, zeker?

JORIS VAN GILS

Zijt ge met mijn kloten aan het rammelen?

VIC WASSENBERG

Wat scheelt er, Joris? We mogen toch al eens lachen?

JORIS VAN GILS

(retourneert mapje)

Ik kan niets doen, mijn handen zijn gebonden.

VIC WASSENBERG

Die jongen rekt op u, 'de keizer van het dienstbetoon'. Wat ge voor de ene doet, moogt ge niet nalaten voor een ander.

JORIS VAN GILS

Hij had zijn moeder maar eerder moeten inschrijven. Een beetje eigen verantwoordelijkheid, alstublieft.

VIC WASSENBERG

Ge klinkt als een liberaal.

JORIS VAN GILS

Ik heb te lang geklonken als Moeder Teresa.

VIC WASSENBERG

Die gast is al dertig jaar lid van de fanfare, hij houdt in zijn eentje de turnclub recht, er is niemand die méér plakploegen mobiliseert.

JORIS VAN GILS

Plakploegen? Verleden tijd, dat hebt gij me zelf nog uitgelegd.

VIC WASSENBERG

Ik heb gezegd dat we affiches moesten blijven plakken om de sfeer erin te houden. Het gaat om de dynamiek van de groep.

JORIS VAN GILS

Welke groep? Elk jaar verliezen we leden.

VIC WASSENBERG

De leden die ge hebt, moet ge des te meer verzorgen. Zij zijn uw voelsprietten. Zij krijgen op café als eersten de verwijten en de moppen over u te slikken.

ANNEKE LAMBREGS

(luisterde al een tijdje mee)

Sorry dat ik stoor, mannekes, maar dit moet ge dringend ook nog lezen, mijnheer Joris.

(overhandigt hem een dik dossier)

JORIS VAN GILS

Waw — de rest van het orkest? Laat me raden. Een bouwvergunning voor hun veranda, een studiebeurs voor hun dochter, een parttime bij de post, voor hun kozijn zonder diploma?

ANNEKE LAMBREGS

Het is het advies van ons reclamebureau.

Voor de laatste rechte lijn van onze campagne.

JORIS VAN GILS

Zo dik?

ANNEKE LAMBREGS

Lees het, mijnheer Joris.

JORIS VAN GILS

Ik ken het al, Anneke manneke. En het is te laat om nu nog een kartel te maken met de katholieken — zelfs met de groenen, en hier of daar een bekeerde communist. Wat wordt de naam van zo'n kartel? Wie trekt de lijst, wie duwt, en met welk bric-à-brac programma?

ANNEKE LAMBREGS

Lees het! Alstublieft!

JORIS VAN GILS

Anneke, we hebben het hier niet over de Lijst Gemeentebelangen in Erps-Kwerps, maar over ons, als partij — en hoe wij de komende vijf jaar gaan overleven: aan de macht, of in de vuilbak van de oppositie?

ANNEKE LAMBREGS

Het advies spreekt niet van een kartel. *(gegeneerd)*
Het zegt dat ge een stap opzij moet zetten.

JORIS VAN GILS

Ik? *(lacht, gekwetst)* Zo'n vervanging krijgt ge op die korte tijd niet meer verkocht. Mij kennen de mensen. Ik ben de partij. Dat zeggen zelfs mijn tegenstanders.

ANNEKE LAMBREGS

Uw tegenstanders zeggen niets meer over u. We zijn afwezig in de pers.

JORIS VAN GILS

Wat moet ik zeggen, op zo'n persconferentie? Dat mijn bloedeigen partij mij een mes in de rug steekt? En dat ik ermee akkoord ga?

ANNEKE LAMBREGS

Er is weinig dat de mensen zo charmeert als een politicus die uit zichzelf een stap terugzet.

JORIS VAN GILS

Zo eenvoudig is het? Ik krijg een bos tulpen en een staande ovatie, en we winnen de verkiezingen met een volslagen onbekende.

VIC WASSENBERG

Als ge voortdoet zoals nu, haalt ge de grootste nederlaag in uw carrière. De dikste loser van na de oorlog.

JORIS VAN GILS

Veertig jaar. En dan moeten horen dat ge aan de zijlijn meer van waarde zijt dan op het veld.

ANNEKE LAMBREGS

Uw schoonste rol begint maar, mijnheer Joris!

Onze grote mentor in de coulissen, onze sterkhouder op alle feesten.

VIC WASSENBERG

Grote staatsman in alle panels en gazetten — om maar te zwijgen van de raden van beheer, een mandaatje bij een bank...

JORIS VAN GILS

Dat is niks voor mij.

ANNEKE LAMBREGS

Spreekbeurten voor studenten!

VIC WASSENBERG

Advies voor beleggers!

JORIS VAN GILS

En aan wie gaan de kiezers opeens wél hun verzuurde stem geven? Guido van Brouckhoven? Een schaap in schaapskleren, met het zenuwstelsel van een muis. Die wint nog geen debat tegen zijn eigen spiegelbeeld. Waarom is hij al twintig jaar mijn ondervoorzitter?

ANNEKE LAMBREGS

Uit alle peilingen komt dezelfde naam naar voren. De ultieme verrassing.

JORIS VAN GILS

Nee, niet opnieuw een Bekende Vlaming als wit konijn! Laat die gasten toch blijven quizen op tv, daar horen ze thuis: op een lichtbak met een lachband.

VIC WASSENBERG

En als die Bekende Vlaming uw eigen zoon is?

JORIS VAN GILS

Onze Sven?

ANNEKE LAMBREGS

Met Sven maken we in de peilingen direct vijf tot tien procent weer goed!

Het orkest begint te spelen, Sven van Gils op.

03. 'WANNEER IK, PA?'

Sven van Gils zingt à la Cubaanse crooner. Hij danst ook sierlijk en afwisselend samba met de drie vrouwen uit het stuk: mama Danielle, Anneke en Carla. Vader Joris kijkt toe, half achterdochtig, half trots.

'WANNEER IK, PA?'

Voor en door Sven van Gils

De originele song, 'Envidia', is van Antonio Machín

Nieuw arrangement van Peter Vermeersch

Wanneer ik, pa?

Ik benijd, pa, al die uren

Al die dagen al die jaren

Die je slijt bij onbekenden

Hen verwen je / zo zelden mij

Wanneer ik, pa?

Ik benijd jouw assistenten

Attachés correspondenten

Journalisten fotografen

Bij hen ben je / zo zelden bij mij

Bezie 's / hoe diep het is / mijn gemis:

Als ik hem stamel / — jouw naam, pa?

Dan benijd ik zelfs / mijn eigen stem!

Wanneer ik, pa?

'k Benijd de tijd die ik moet delen

Jouw lach jouw liefde met zo velen

Waarom stel j' in hén belang, pa —

Als ik alleen, pa, echt verlang naar jou?

— instrumentaal intermezzo met dans —

Wanneer jij, pa?

Ooit krijg ik jouw assistenten

Attachés correspondenten

Journalisten fotografen

Men herkent mij / niet langer jou

Wanneer jij, pa?

Ooit benijd jij al die uren,

Al die dagen al die jaren

Die ik slijt bij onbekenden

Men verwen mij / niet langer jou

Bezie (dan) 's / hoe diep het is / jouw gemis:

Als je hem stamelt / — mijn naam, pa?

Dan benijd ook jij / je eigen stem!

Wanneer jij, pa?

Vol nijd en spijt dat ik zal delen
Mijn lach mijn liefde met zo velen
Slechts in hén stel ik belang, pa —

Terwijl jij, pa, zo verlangt naar mij

Wanneer jij, pa? (Want)

Eens komt die tijd, pa
Dan ben je me kwijt, pa —
Voorgoed en voor altijd

04. **JORIS EN DE TWEDE GROOTSTE LIEFDE IN ZIJN LEVEN**

Joris versus Carla Detremmerie.

CARLA DETREMMERIE

Ik zeg al jaren dat ge moet stoppen, Joris — nu pas denkt ge erover na. Waarom weegt mijn woord

CARLA DETREMMERIE

Dertig jaar.

JORIS VAN GILS

Is dat echt zo lang? (*lacht plagerig*) Ik zie u nog binnenwandelen op die volksvergadering. 'Carlaatje is daar!' Minirokske, leren bottekes, helemaal in het zwart. Een halve punker — maar wat een natuurtaent! De grootste klok van de hoop, met een mitraillease in haar mondje: ták-ták-ták! Argument na argument. Die bouwpromotoren scheten in hun broek.

CARLA DETREMMERIE

Dat kantoorgebouw is er niet gekomen, dat gezinspark wel. Dat was het enige wat telde.

JORIS VAN GILS

Ge hebt een halfjaar later een partijkaart gekocht. Dát is wat telde. Omdat ge naar mij hebt willen luisteren. Toen deedt ge dat nog.

CARLA DETREMMERIE

Toen hadt ge nog tijd voor mij. Soms twee avonden per week. Ik heb alle restaurants gezien van Brussel.

JORIS VAN GILS

Het heeft zes maanden gekost, maar ge hebt ingezien dat ik gelijk had.

CARLA DETREMMERIE

Ik was gecharmeerd. Dat is iets anders. En stop nu toch eens met dat onnozel giechelen van u!

JORIS VAN GILS

Ge doet mij nog altijd lachen als ge kwaad zijt.

CARLA DETREMMERIE

Dan hebt gij al veel mogen lachen in uw leven. La Vache Qui Rit is er niets bij.

JORIS VAN GILS

Zeg — gij zijt precies écht kwaad? (*wil haar kussen*)

CARLA DETREMMERIE

Al die verloren jaren, Joris. (*ze weert hem af*) Gij belooft te veel. En altijd weer gaat dat niet door, is er een excuus, 'een leugentje om bestwil'. En nu ineens zou het wel zover zijn? Gij en het woord 'stoppen'. Ik word daar bang van. En kwaad, omdat ik bang ben.

lichter dan dat van zo'n reclamebureau? Paljassen die denken dat ge de sociale zekerheid moet verkopen zoals inlegkruisen of cactussen.

JORIS VAN GILS

Toch straf, dan — dat zulke paljassen à la minute hetzelfde advies geven als iemand die al twintig jaar in de stiel zit.

JORIS VAN GILS

Als ik nu stop — wat heb ik dan echt gerealiseerd? Al die verloren energie. Al die amendementen, verdragingsmaneuvers, die koehandel... De mensen beseffen dat niet, hoelang ge als politieker moet wringen en wroeten voor dat ene muizenstapke voorwaarts. Ik heb altijd zo monsterachtig veel moeten doen om zo bitter weinig gedaan te krijgen.

CARLA DETREMMERIE

Wat is dat met u, de laatste tijd? Ik heb liever dat ge licht met mij, dan dat ge van uzelf een soap maakt.

JORIS VAN GILS

Ik héb mijn leven verkloot, en dat van u erbij. Ik heb niets gepresteerd dat blijft.

CARLA DETREMMERIE

Er is een bibliotheek naar u genoemd, er is een wet die uw naam draagt, in de Senaat staat uw kop in brons.

JORIS VAN GILS

De mensen zeggen dat ik er niet op trek. Correctie: ze zeggen dat ik veel knapper ben in brons.

CARLA DETREMMERIE

Op welk belangrijk dossier van na de oorlog hebt gij nu niet gewogen? Euthanasie, abortus, brugpensioen. De index, het huwelijk voor nichten en voor potten. Het Koperfonds tegen de vergrijzing!

JORIS VAN GILS

Dat hebben ze intussen al opgedoekt.

CARLA DETREMMERIE

De rest toch niet?

JORIS VAN GILS

Nóg niet.

CARLA DETREMMERIE

Gij hebt een windmolenpark opgestart in volle zee! De Amerikanen zijn dat nog komen filmen.

JORIS VAN GILS

Zij wel.

CARLA DETREMMERIE

En de politiehervorming dan?

JORIS VAN GILS

Och... Politie blijft politie.

CARLA DETREMMERIE

De gelijkschakeling van het bediendestatuut?

JORIS VAN GILS

Dat was een schotje in de roos.

CARLA DETREMMERIE

Dat was historisch! De beursgang van Belgafon — was dat ook een ‘schotje’ in uw roos?

JORIS VAN GILS

Dat was een succes.

CARLA DETREMMERIE

Nog geen klein beetje.

JORIS VAN GILS

De groepsaankopen. Die heb ik ook weer aangezwengeld.

CARLA DETREMMERIE

Voilà! Ge hebt genoeg gedaan, Joris, ge moogt stoppen.

JORIS VAN GILS

Het kroonjuweel? Voor mij persoonlijk? Als men het mij zou vragen? Dat was de eerste aanzet tot een echte vermogenswinstbelasting. Dat was niet evident.

CARLA DETREMMERIE

En ook niet echt een groot succes. Laten we eerlijk blijven.

JORIS VAN GILS

Dat is de eerste keer dat ge mij dat zegt.

CARLA DETREMMERIE

Ik weet hoeveel het voor u betekent. Ik ga geen zout in een open rug wrijven.

JORIS VAN GILS

Gij waart altijd voorstander.

CARLA DETREMMERIE

Van een vermogensbelasting. Niet van een vermogens-winst-belasting. Laat staan van een eerste aanzet tót een vermogenswinstbelasting.

JORIS VAN GILS

Ge moet zoiets stap voor stap binnenhalen, anders krijgt ge dat niet verkocht.

CARLA DETREMMERIE

Een vermogenswinstbelasting? Dat is niet ‘stap voor stap’, dat is nougatbollen. Dat is een mistgordijn, en zelfs dat krijgt ge niet verkocht. ‘Vermogens-winst-belasting’! Niemand kan dat fatsoenlijk uitspreken en geen hond onthoudt het. Geef dat al eens een andere naam? Rentenierstaks. Miljonairsbelasting. Coucke-heffing. Iedereen verstaat onmiddellijk wat ge bedoelt, en vier vijfden van de kiezers geeft u gelijk.

JORIS VAN GILS

Wie speelt er nu het reclamebureau? Gaat het om de essentie of om de sexy naam?

CARLA DETREMMERIE

Gij blokkeert de essentie, zolang ge niet écht durft te raken aan de mensen die hun geld verdienen met geld, in plaats van met fatsoenlijk te werken zoals iedereen.

JORIS VAN GILS

Ge weet perfect dat dat niet haalbaar is.

CARLA DETREMMERIE

Vraag mij dan ook niet trots te zijn op een lapmiddel dat afbreuk doet aan uw palmares.

JORIS VAN GILS

Waarom haat gij mij ineens?

CARLA DETREMMERIE

Ik haat u niet. Ik vind dit alleen de stomste stoot van heel uw carrière.

JORIS VAN GILS

Dat tegenstrevers mij door het slijk halen? In hun plaats deed ik hetzelfde. Van u valt het mij tegen.

CARLA DETREMMERIE

Wat moet ik doen, dan? Siroop aan uw kin smeren? Liegen?

JORIS VAN GILS

In de toestand waarin ik mij bevind? Dat zou een schoon gebaar zijn.

CARLA DETREMMERIE

De leugen als liefdesverklaring?

JORIS VAN GILS

Als dat oprecht bedoeld is? Waarom niet?

CARLA DETREMMERIE

Dan hebt gij mij heel graag gezien, al die jaren.

JORIS VAN GILS

In godsnaam, Carla — waarom maakt gij alles altijd zo onnodig ingewikkeld? Ge waart godverdomme beter zelf ook in de politiek gegaan. *(stilte)* Sorry, meiske. Ik ben moe. Ik ben ongerust. Ik ben mezelf niet.

CARLA DETREMMERIE

Ik vraag u één ding. Laat met uwe Sven niet gebeuren wat mij is overkomen. Dat hij, vanwege zijn band met u, zijn kansen niet voluit mag of niet durft te grijpen. Voor de rest? Laat toch gaan, Joris, laat eindelijk betijen! Voor politiek geldt wat Mahler altijd zegde over kunst.

JORIS VAN GILS

Courths-Mahler? *(grijnst)*

CARLA DETREMMERIE

Nee, onnozelaar! De componist. ‘Het gaat niet om het bewaren van de as, maar om het doorgeven van het vuur.’

JORIS VAN GILS

En onze Sven — die heeft het vuur, denkt gij?

CARLA DETREMMERIE

Zijt gij blind? Ons grootste talent, in jaren. Steun hem, door er zelf mee te stoppen. *(kust hem)* En daarna vraagt ge de scheiding aan van zijn moeder. En dan maken gij en ik samen die reis om de wereld die ge mij al dertig jaar belooft. En we trouwen! In Parijs of in Las Vegas. *(ze kust hem)* Dat moogt gij nu eens helemaal zelf beslissen, zie.

Het orkest speelt, Danielle du Toit neemt opnieuw haar zangplaats in uit 00. Ouverture.

05. **DANIELLE DU TOIT ZINGT**

‘PSALMODIE DER EENZAAMHEID’

*Pour et par Danielle du Toit,
à la manière de Wagner meets Mozart
Tekst vrij naar ‘Psalm. Opgedragen aan*

Karl Kraus' van Georg Trakl
Originele song op muziek van Peter Vermeersch

Het licht dat ik had is verdoofd door de wind
En wat ik bezat — mijn woning mijn kind —
Is verteerd door verlies is geblakerd met bloed
Gevuld met sonates verdrongen in wijn

*Lumière de ma chair, étourdie par le vent,
Ce que je possède — ma maison mon enfant —
Consummé par la perte, noirci de mon sang
Rempli de sonates, noyé dans le vin*

Op zolen van zilver
Glijdt mijn leven voorbij
Op vleugels van lood
Naar wouden van goud
Woestijnen van dood

*Sur des semelles de soie
Ma vie s'enfuit — déjà
Sur des ailes de plomb
Vers les futaies d'or
Ou les déserts de mort*

De brandende berg
Distillaat van verdriet
De dondergod roert zich
Zijn trommels? Geween
Zijn vlammen? Verraad
Zijn hommels? Van steen
Zijn tranen? Van zuur
In dit somberste uur

*Montagne embrasée
Distillat de chagrin
O Dieu de tonnerre —
Vos tambours? En colère
Vos flammes? Trahison
Vos abeilles? De pierre
Vos larmes sont acides
En cette heure si amère*

Het licht dat ik had is gedoofd door de zon
En wat ik bezat — mijn honing mijn zoon —
Is vervuild door verval verankerd in leemte
Gehuld in lamento's verzonken in zeer

*Lumière de ma chair, obscurcie par le ciel
Ce que je possède — mon miel, oui: mon fils —
Sali par la perte et ancré dans le vide
Vêtu de soupirs, maquillé de douleurs*

Op de tast nu veroordeeld
Langs muren van spleen
Langs bruine kastanjes
Aan glanzende bomen
In het puin van de hoop

*Condamnée je tâtonne
Le long des murs de rage
Et de châtaignes brunes
Sur les arbres brillants
Dans les ruines de l'espoir*

Deze bast
Deze last
Aan mijn ziel
Zit zo vast
Als een klem
Aan zijn prooi

*Cette écorce
Pesanteur
Sur mon âme
Se resserre
Comme un piège
Sur sa proie*

De ogen van God
Ze sluiten zich tot
Het zien zal vergaan
Het zicht zich verplicht
Tot het lot van de maan

*Car les yeux de Dieu
Se ferment et bientôt
Le regard périra
Et la vue subira
Le destin de la lune*

(alle anderen neuriën mee:)
Op zolen van zilver
Glijdt mijn leven voorbij
Op vleugels van lood
Naar wouden van goud
Woestijnen van dood

(tous les autres fredonnent:)
*Sur des semelles de soie
Ma vie s'enfuit — déjà
Sur des ailes de plomb
Vers les futaies d'or
Ou les déserts de mort*

06. JORIS EN DE GROOTSTE LIEFDE IN ZIJN LEVEN

Joris versus Danielle du Toit.

JORIS VAN GILS
(in Frans met Vlaams accent en af en toe wat Nederlands)
Het is te laat, Danielle. Onze Sven heeft zijn
kandidatuur al zelf rondgemaild naar alle leden,
hij heeft ze getwitterd naar heel het land en hij
heeft ze op zijn dingetjes gezet voor heel de wereld.

DANIELLE DU TOIT
(in Brussels Frans)
Op zijn Facebook?

JORIS VAN GILS
Dat internetgedoe is de dood van de beschaving.
Vaders en moeders zijn de laatsten die van toeten
of blazen mogen weten.

DANIELLE DU TOIT
Van wie zou hij die koppigheid hebben?

JORIS VAN GILS
Van u. Hij heeft alles van u. Charme, schoonheid,
karakter. Goedheid en geduld. Alles wat ik niet heb.
(wil haar kussen)

DANIELLE DU TOIT
Eén ding heeft hij van u. *(weert hem af)* De tactiek
van het voldongen feit. Een tactiek voor Hunnen
en Mongolen.

JORIS VAN GILS
Hunnen zijn een soort Mongolen, mon trésor.

DANIELLE DU TOIT
Als gij het wilt, gaat zijn kandidatuur niet door.

JORIS VAN GILS
Ik zie de koppen al, in de gazetten. 'Eeuwige despoot!
'Gunt zelfs zijn kroost het licht niet in de ogen!' 'Vast-
geplakt aan zijn eigen pluchen postje!' En die sfeer
keert zich allengs ook tegen Sven — ik ken de pers!

DANIELLE DU TOIT
In heel uw partij is er niet één in staat om u op te
volgen?

JORIS VAN GILS
Wat wilt ge? Dat ik mijn levenswerk in handen

geef van een houten-jan-mijn-kloten-klaas als
die Van Brouckhoven?

DANIELLE DU TOIT
Dus ge steunt de kandidatuur van onze Sven?

JORIS VAN GILS
Het beste zou zijn dat ik gewoon verder doe.
Maar het is uit mijn handen nu. Ze doen maar!
Laten ze maar eens bewijzen, allemaal, wat
ze waard zijn, zonder mij.

DANIELLE DU TOIT
*(op de achtergrond: emotionele muziek van het orkest,
steeds luider)*

Ik wil na een man niet ook een zoon verliezen aan
de politiek. Ik heb genoeg verloren in mijn leven.
Mijn hart is geen abattoir.

JORIS VAN GILS
Uw zoon is geen kind meer. Hij weet waarvoor
hij kiest.

DANIELLE DU TOIT
Beseft zo'n jongen echt wat zijn obsessie hem
zal kosten? Aan bloed en tranen? Aan de liefde
van al wie hem omringt?

JORIS VAN GILS
Hij weet dat helaas als geen ander. Hij stond
van kleins af in de frontlijn van het verlies.
Nooit was ik er, als vader. Ik ben zo blind geweest,
Danielle! En ge wéét, als politiker, dat dat
kan gebeuren. Het is onze beroepsziekte.
Mijnwerkers? Die krijgen een stoflong. Wij
vervreemden van ons gezin. Maar ge maakt
uzelf wijs dat gij niet in die val zult trappen!
Gij gaat dat beter doen dan al uw voorgangers!
Toch overvalt het u. Enfin: gij hebt mij genoeg
gewaarschuwd, chérie, maar ik zag het niet,
het spijt me, ik dacht...

DANIELLE DU TOIT
Wat dacht ge? Zeg het!

JORIS VAN GILS
Dat zijn moeder hem gebruikte. Om mij meer naar
huis te krijgen. En daar heb ik mij — onbewust
natuurlijk!, ten onrechte!, ik besef dat! — ik heb
mij daar altijd tegen verzet.

DANIELLE DU TOIT
Het is mijn schuld dat gij hem hebt verwaarloosd?

JORIS VAN GILS

Dat nu ook weer niet. Maar het is hoe dan ook te laat. Als iemand door uw schuld zijn been is kwijtgespeeld? Ge moogt die de knapste prothese offreren, twee gouden krukken, een zilveren rolstoel — die mens wil zijn been terug. En ik versta dat. Ik heb jarenlang de wrok van Sven begrepen. Zijn spot, zijn cynisme. Tegen mij, mijn partij. Maar nu ineens? De laatste tijd? Wat scheelt er, zeg! Hij drukt mijn sporen, hij prijst mij in de pers, hij stelt zich kandidaat, voor het oog van gans het land... Meent hij het? Of is dit zijn wraak, Danielle?

DANIELLE DU TOIT

Ik ben ook een been kwijt, Joris. En een rechterarm. Een kamer van mijn hart, en die carrière die ik had kunnen hebben. Misschien wel wereldwijd, chéri. Als we nooit geluisterd hadden, naar uw jaloerse adviseurs. Dat een zangeres ‘te frivol’ was voor een Belgische politicus.

JORIS VAN GILS

We léven ook niet in China of in Frankrijk. Daar maken de mensen zich zorgen als de first lady géén ‘specialleke’ is.

DANIELLE DU TOIT

Dus als gij een Chinees geweest zou zijn, dan had ik mogen blijven zingen?

JORIS VAN GILS

Maak mij niet nog beschaamder, Danielle, dan ik al ben. Iederéén rond mij deelt in de brokken en de scherven. Vergeef het mij.

DANIELLE DU TOIT

Waarom? Ik wist wat ik zou verliezen. Ik verloor het met plezier. Ik verloor het voor u. Dus ik vraag u niet om krukken of protheses, ik bén niet kreupel, schat, ik ben niet zielig — ook al heb ik nog zo’n pijn. Ik lijd alleen maar aan mijn leven zonder u. Ik wil dat dat eindelijk ophoudt, en dat mijn ander leven mag beginnen. Mijn leven met u samen. Hoeveel jaren resten ons nog maar? Kom toch terug, uit uw woestijn. De woestijn van Hunnen én Mongolen. Keer eindelijk terug naar mij. Naar mij alleen. *(kust hem)* We verhuizen, samen, naar de Côte d’Azur, of de Provence, of naar China — gij moogt kiezen! Voor onze laatste schone jaren. *(kust hem)* Zoals ge mij altijd hebt beloofd.

(het orkest stopt met spelen)

07. JORIS EN ZIJN DRAKEN — PART 2

Joris versus Bernard. Sfeer en setting als bij eind van 01. JORIS EN ZIJN DRAKEN — part 1.

BERNARD VERHOEVEN

(onthutst)

Joris, ge beseft toch dat ge dit nooit geheim gaat kunnen houden.

JORIS VAN GILS

Waarom? Gij zijt de enige die ik het vertel.

BERNARD VERHOEVEN

En die dokter dan?

JORIS VAN GILS

Een Hollander, uit Zwolle? Dat zijn daar heel principiële mensen. En ze wonen op een paar uur rijden. Dat is het voordeel aan ons versplinterd Europa: de grens over? Geen kat die mij nog kent.

BERNARD VERHOEVEN

Zelfs als dat klopt, ge móógt dit niet wegsteken.

JORIS VAN GILS

Gij en ik hebben al veel ingrijpender zaken bedekt met de mantel van het gezond verstand.

BERNARD VERHOEVEN

We hebben het hier niet over het verbranden van wat zwart geld uit de partijkas, of het dumpen van een mandataris met louche belangen in de vetmesterij.

JORIS VAN GILS

Ge verzwijgt met opzet de zwaardere gevallen — omdat ge goed beseft dat dit iets anders is. Dit is privé.

BERNARD VERHOEVEN

Niets van wat er u overkomt is privé.

JORIS VAN GILS

Geen hond heeft er zaken mee.

BERNARD VERHOEVEN

Waarom vertelt ge het dan aan mij?

JORIS VAN GILS

Gij hebt altijd goede raad.

BERNARD VERHOEVEN

Waar gij meestal niet naar luistert.

JORIS VAN GILS

Dan is het minstens van mijn lever.

BERNARD VERHOEVEN

Is dat wat ik ben? Uw emotionele afvalcontainer?

JORIS VAN GILS

Iedereen doet waar hij goed in is, Bernard. Bij u is dat luisteren. En muizenissen spoorloos doen verdwijnen, in plaats van ze op te laten blazen tot ze het zicht benemen op de rest.

BERNARD VERHOEVEN

Welke rest? Wat is er meer van belang dan uw leven?

JORIS VAN GILS

Het grótere belang. *(stilte)*

BERNARD VERHOEVEN

Hoelang geven ze u nog?

JORIS VAN GILS

Juist lang genoeg. *(hoest krakend)*

BERNARD VERHOEVEN

Voor wat? Om langzaam weg te teren terwijl iedereen het kan volgen op zijn tv? Creperen als een diva, op het voortoneel van de actualiteit — is dat echt wat ge zoekt, Joris?

JORIS VAN GILS

Ze geven mij tot minstens een maand of twee na de verkiezingen. *(laatste rochel)* Dan kan ik alles proper doorgeven.

BERNARD VERHOEVEN

Proper? Ik vraag mij af hoe ‘vuil’ eruit zou zien bij u.

JORIS VAN GILS

Bernard, we zitten op koers voor een historische nederlaag! Laat mij die incasseren. Ze ís van mij, ik pák ze op mij. Ik neem in trieste schoonheid afscheid, met alle zondes van de wereld op mijn bult gebonden. En wie het ook wordt — voorzitter na mij? Hij krijgt dankzij mij een onbeschreven blad en een partij in rouw verenigd. Dat is een betere start dan holderdebolder gelanceerd te worden, tijdens een campagne die sowieso al kwakkelt.

BERNARD VERHOEVEN

Ik had niet gedacht dat ik het ooit zou moeten zeggen tegen u — maar wie te lang verkleefd is aan de macht, maakt zich wijs dat hij onmisbaar is. Niemand is dat.

JORIS VAN GILS

Ik laat mijn levenswerk niet torpederen door een persoonlijke zwakte op een slecht moment.

BERNARD VERHOEVEN

Gij zijt niet zwak, gij zijt zo goed als dood. Iedereen die u na staat heeft het recht om dat te weten, al de rest is bladvulling en zelfbedrog.

JORIS VAN GILS

(muziek op de achtergrond, luider wordend)

Geef mij nog wat tijd, Bernard. Ik ben als de dood voor de dood. Dat had ik nooit gedacht, van mezelf. Ik was altijd de sterkste. Ik legde ze tussen mijn boterham. De patroons én de vakbondsdélégués. Discussie? Graag. Conflicten? Kom maar op. Twijfels? Nooit. *(lacht, weent)* Ik heb verdomme eigenhandig de doorslag gegeven voor de wet op euthanasie! Ik heb blaren op mijn tong gepleit, tegen de verzamelde gelovigen en kwezels. Weet ge ’t nog, Bernard? *(lach weer weg)* Ik heb ouders getroost en geknuffeld, ik heb hun hand vastgehouden terwijl hun uitgemergelde kleine kadee zijn inspuiting kreeg. Ik heb volwassen zonen en dochters bijgestaan toen het zuurstofapparaat werd afgeschakeld van hun dementerende moeder. Ik heb gejanikt, mét hen, ik heb gebeden tot ieder van hun goden, ik heb

gevloekt wanneer zij vloekten. En dat ging mij zo goed af! Ik stond met een rechte rug in de storm, bijna trots, bijna dankbaar, oog in oog met de leegte die mij nu zelf verplettert en vernedert. Bernard, jongen? Ouwe maat van mij, beste vriend! Als ik er goed aan denk, dat het bijna gedaan is? Ik schijnt in mijn broek. Ik sta te snotteren als een weeskind in een of andere oorlog. Niemand weet dat op voorhand: hoe hij zelf zal reageren. Op die dag dat hij in de spiegel kijkt, en er kijkt een ter dood veroordeelde terug. Weet gij het, Bernard? Ik wel, nu — en het stelt mij zo teleur! Ik ben zo laf. Zo plat, zo sentimenteel. Ik krijg soms goesting om alleen maar urenlang te krijzen... Hoe wilt ge dan dat juist ik het ga vertellen aan Danielle? Onze Sven? Ons Carlaatje? Ik kan dat niet. Ik moet er zelf eerst nog aan wennen. Gun mij die tijd, en laat mij nog wat voortdoen, alsof niets mij boven de kop hangt, en alsof alles bij het oude blijft. Dat is mijn enige houvast. Ontneem het mij niet! En zwijg erover, tegen iedereen, om bestwil, goeie vriend. Maar ik denk erover na! En ik zal ermee naar buiten komen! Zelf! Dat belof ik u. Al moest het het laatste zijn wat ik ooit doe, Bernard! Ik belof het u! (*kust hem op de wang*)
Merci. (*de muziek loopt over in de song van Carla*)

08. CARLA DETREMMERIE KAN OOK ZINGEN

*Carla gaat op de solistenplaats vóór het orkest staan,
waar Danielle du Toit eerder zong.*

'IK BEN VERRADEN'

Voor en door Carla Detremmerie

De originele song, 'Je suis malade', is van Serge Lama

Nieuw arrangement van Peter Vermeersch

Ik droom niet meer ik denk niet meer
Ken geen verleden meer
Ben leeg zonder jou
En lelijk zonder jou
Zoals een weeskind in de kou

'k Heb geen zin meer om
Mezelf te zijn

Heb geen bestaan als jij moet gaan
Geen leven meer want zelfs mijn bed
Wordt hard en zwart, een steen indien
Jij mij verlaat —

Ik ben verraden, genadeloos verraden
Als toen mijn vader, 's avonds laat,
Mij achterliet, alleen en ziek, ten einde raad
Ik ben verraden, genadeloos verraden

Jij waait hier aan — wie weet wanneer?
Je gaat weer weg — wie weet waarheen?
En dat ik dit al jaren zeg?
Jij lacht het weg...

Als aan een rots
Mijn valse trots
Ben ik gehecht aan jou

Ik ben doodmoe, ben het zo zat (*wijst op de orkestleden*)
Te doen alsof ik blij ben dat jij hén hier brengt!
Ik zuip zoals een vis maar hoe de wijn ook is
Mij smaakt hij als azijn
Elk schip dat ik merk, het draagt jouw naam,
jouw vaan
— Waarheen te gaan? Ik zie jou steeds weer staan

Ik ben verraden, genadeloos verraden
Mijn bloed vergiet ik aan jouw kus
Maar blijf altijd een dode mus terwijl jij rust
Ik ben verraden, genadeloos verraden

Jij roofde mij van mijn gezang
Onthoofdde ieder van mijn woorden
Nochtans had ik talent, vóór ik jou behoorde,
Mijn vuur vermoordt me — en duurt dit voort?
Crepeer ik eenzaam, heel alleen
Naast mijn gitaar, als een onnozelaar,
Ziek van mijn eigen stem, mijn eigen lied:

Ik ben verraden, genadeloos verraden
Als toen mijn vader, 's avonds laat,
Mij achterliet, alleen en kwaad, ten einde raad
Ik ben verraden, gewetenloos verraden,

Jij roofde mij van mijn gezang
Onthoofdde ieder van mijn zinnen
In hart en ziel:
Zo mateloos verraden
Versmoord door barricaden
Ben ik voorgoed verraden

09. JORIS EN DE GROOTSTE PASSIE IN ZIJN LEVEN

Joris neemt nu de solistenplaats in.

JORIS VAN GILS

(wankelend, bezopen: half stand-upcomedian, half crooner)

De microbe van de politiek? Ge hebt dat, of ge hebt dat niet. En er is maar één graadmeter. (het orkest speelt jazzy blues) Niet de interviews in de gazetten en de boekskes. Iedereen kan dat — pronken met zijn perfect gezinsleven, of juist janken om zijn malheureuze scheiding, koketteren met zijn ongelukkige jeugd. Iedereen heeft een verhaal. Als de foto's maar goed zijn! En als ge maar onderdanig klinkt. Nederig, nederig, nederig! Dat ge 'puur toevallig in dit vak zijt gerold'. Maar dat ge eigenlijk veel liever zoudt gaan lesgeven in het putteke van Afrika. 'Dat is al heel mijn leven mijn grote droom!' Dat soort dingen moet ge zeggen.

Op tv komen? (schouderophalend) Ge moet vooraf weten wat ge gaat zeggen. Ongeacht de vraag. Punt 1! Punt 2! Punt 3! Nooit meer dan drie punten. De moderne mens kan dat niet aan. De moderne mens? Die heeft drie vingers en drie hersencellen. Vandaar waarschijnlijk, dat de liberalen daar zo straf in zijn. 'Mijnheer, hoe lossen we de inflatie op?' 'Mijnheer, zitten onze braadkiesels nog altijd vol chemische broil?' 'Mijnheer, wie heeft er gisteren op uw vrouw gekropen?' Die gasten antwoorden altijd hetzelfde. 1: de lonen moeten naar omlaag! 2: de staat leeft boven zijn stand! 3: niemand in de wereld betaalt meer belastingen dan wij! Als ge dat lang genoeg herhaalt, wordt dat een waarheid. Meer is er niet aan, aan heel die 'mediatraining' op tv.

'HUISBEZOEKEN'

Wat niet iedereen kan? Dat zijn: huisbezoeken. De loopgraven van ons vak. Wat de Maginotlinie was voor de Fransen, de Atlantikwall voor de Duitsers, de Grote Muur voor drie miljard Chinezen? Dat zijn voor ons: de huisbezoeken. Daar worden de bokken gescheiden van de schapen.

Ge staat oog in oog met uw kiezer, op zijn eigen terrein: zijn salon. Gij hebt bij hem aangebeld, op 't onverwachts. Hij heeft u verbaasd binnengelaten. Hij geeft u koffie, met een koekske, en een glaasje cognac. Hij is blij van u te zien, hij voelt zich gefêteerd, belangrijker dan ooit. Gij, die hoge pief, die Brussel op zijn duimke kent, komt hem vragen om zijn mening! Dat streekt hem.

Maar het laadt hem op met een verantwoordelijkheid die hij nooit gedacht had te bezitten. Eerst lacht hij nog, en geeft hij complimenten. Bij de derde koffie zegt hij zijn gedacht. Zo hard mogelijk. Extra scherp, dankzij de slijpsteen van het moment. 'Zakkenvuller.' 'Profiteur.' 'Charlatan.' 'Gij verstaat niet hoe wij moeten leven!' 'Gij zijt de voeling kwijt met de gewone mens!' 'Gij zijt geen van ons!' (gekwetst, door zijn lach heen)

Ge moet beleefd blijven. Maar ook gedecideerd. Ge moogt genieten van zijn cognac, maar ge moogt u niet laten doen. Ge moogt roepen tegen hem, ge moogt stampvoeten in zijn salon, uit de bocht gaan, verontwaardigd zijn. Maar ge moet met hem blijven discuten. Ge moet hem úw waarheid inpeperen. En zelfs al wint ge geen ziel? Ge wint respect. Respect is meer waard dan honderduizend zielen. Want ooit komt daar het moment, dat die brave burger denkt — als hij u ziet op de tv, en als gij ze maakt, úw drie punten, 1, 2 en 3 — dat hij denkt: 'Potverdomme! Die zot? Die hier in mijn salon mijn fles cognac heeft leeggezopen? Die klootzak heeft gelijk. Ik stá verdomme aan zijn kant. En hij aan die van mij.'

F#m Bm F#m
F#m/A Bm Cm Bm
Cm Bm C C+ Bm E
A F+ Bm G/B Dm/A Gm D7/F# D7/E

De huisbezoeken. Daar hoort ge de problemen, daar vormt ge uw strategie. De campagne die u — somtijds! — een schaarse overwinning schenkt. En zo'n overwinning? Mannekes... Dat is magie. (oprechte grijns) Ge hebt maandenlang van vroeg tot laat gepalaverd en gediscuteerd, ge hebt uw tegenstrevers alle hoeken laten zien, van Kamer én Senaat. Ge hebt u laten uitschijten op vroegmarkten in de Westvlaanders, ge hebt u laten toejuichen op het Bal van de Burgemeester van Zoersel en Wechelderzande. En ge rijdt 's nachts van de studio in Brussel terug naar het hoofdkwartier in het hartje van uw geboortestad, uw thuishaven, en ge hoort over de radio de definitieve uitslag... Dat moment? Een lawine van bijna pijnlijk geluk.

En het moment dan, dat ge uw partijlokaal binnenkomt? Zoals een jonge coureur die zojuist de Ronde van Vlaanderen heeft gewonnen en die zijn supporterscafé binnenstapt? Die bronstkreit... Die jubelschreeuw uit honderden kelen, al flink gesmeerd met fluitjesbier en citroenjenever... Iedereen die u komt kussen... Oude wijvekes die u tegen hun gilet trekken, jonge studentes die rond uw nek vliegen, volwassen mannen die staan te janken als een kleuter...

Het gedacht, al duurt het maar een week, dat ge heel de wereld kunt veranderen... En dat ge daar van heel de wereld ook een mandaat voor hebt gekregen? Nu eens heel eerlijk: wie kan van dat gevoel getuigen? In welke job dan ook?

Ik. Ik!
Het is de schoonste stiel van de wereld.
Ik zou direct opnieuw beginnen.
Morgen al! Straks! Direct! Met alle goesting van 't hee!al!
Herbeginnen! Waarom niet? Van voor af aan!
Herbeginnen — tous les jours!

(muziek gaat over een in kekke tv-tune)

10. JORIS EN HET ROLLENSPEL

Voor het eerst allen gezamenlijk present, in een geïmproviseerde tv-studio. Als gasten: Sven van Gils en ondervoorzitter Guido van Brouckhoven. Als talkshow-host: orkestleider Vic Wassenberg. Als hostess: Anneke Lambregs — ze schenkt de drankjes uit, doet de anderen teken als er moet worden gelachen of geapplaudiseerd. Soms op totaal verkeerde momenten, waarna ze zich te uitgebreid verontschuldigt.

De orkestleden doen dienst, na het spelen van een begintune, als publiek op een kleine tribune. Vooraan en centraal

op deze zelfde tribune zitten — onwennig, maar ook extreem hoffelijk en vriendelijk voor elkaar — Danielle en Carla. Links van hen: Joris, gecrispeerd. Rechts van hen: Bernard Verhoeven, onbewogen op het cynische af.

SVEN VAN GILS

Bon! Ik wil meedoen met die cirque hier, maar het is tegen mijn goesting. Anneke, manneke? — kunt gij dat opnemen in het verslag?

ANNEKE LAMBREGS

(in paniek)

Verslag? Mij is niets gevraagd. Ik kan niet alles tegelijk.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Inhoudelijk denk ik meestal anders dan mijn opponent, nu niet.

SVEN VAN GILS

Maar wij zijn geen opponenten, Guido, we moeten mekaar versterken, niet neerhalen. En wat doen we weer? (lacht) Alle clichés bevestigen over onszelf. We kiezen een lijsttrekker in besloten kring en door middel van één rollenspel. Georganiseerde ambras voor een handjevol ingewijden, terwijl we een echt debat moeten durven voeren, in alle openheid, waarna ál onze leden mogen stemmen.

ANNEKE LAMBREGS

Allemaal?

SVEN VAN GILS

Het zijn onze leden, Anneke.

ANNEKE LAMBREGS

Hoe gaan we die allemaal contacteren?

SVEN VAN GILS

Per mail, per sms, per telefoon...

ANNEKE LAMBREGS

Dat is een hoop werk, op zo'n korte tijd.

SVEN VAN GILS

Dat heet 'democratie'.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Het heet ook democratie als een ondervoorzitter — perfect statutair verantwoord! — doorschuift naar de positie van voorzitter.

CARLA DETREMMERIE

(zat al ongeduldig op haar zitje heen en weer te schuiven)

Een ondervoorzitter, Guido, is een bloempot die tijdelijk invalt voor de voorzitter, als die onverwachts mocht wegvallen.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Joris zét een stap opzij, Carla — en totaál onverwachts. Of hadt gij weer meer informatie dan al de rest van ons?

CARLA DETREMMERIE

Joris valt niet weg, Guido — hij stapt weg.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Waar is onze geloofwaardigheid als we niet eens onze eigen procedures volgen?

CARLA DETREMMERIE

Waar is onze geloofwaardigheid als we onze regeltjes blijven volgen tegen ieder gezond verstand in?

SVEN VAN GILS

Voilà! Kijk! We zijn weer aan het ruzie maken, in plaats van aan één zeel te trekken.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Svenneke, als gij aan één zeel wilt trekken? Trek dan uw kandidatuur in en schaar u achter die van mij — zoals ge statutair verplicht zijt.

SVEN VAN GILS

Ik zal dat doen, Guido, met veel plezier — indien een meerderheid van onze leden daar ook voor kiest. Zij moeten maar beslissen. Ofwel: oubollige statuten volgen, samen met ú. Ofwel: kiezen voor het avontuur, samen met mij.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Hoe noemt ge dit? Géén ruzie maken?

SVEN VAN GILS

Zo'n ledenverkiezing is een formidabele zet om te scoren in de media. Iedereen gaat dat willen volgen. Een gratis campagne, megabangelijk! En wij krijgen eindelijk eens een open en positief imago.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Ik heb twee dozijn verkiezingen meegemaakt, Svenneke, en ik kan u één ding verzekeren. Wie openlijk verdeeld naar de stembus trekt? Die gaat op zijn gezicht.

SVEN VAN GILS

Denkt ge nu echt dat ge zelfs deze discussie binnenskamers zult houden? Daarom moeten we ze zélf communiceren. Niet als een ruzie, maar als een spannende keuze. Gevolgd door een oproep aan vooral jonge mensen, om zich massaal te engageren.

JORIS VAN GILS

(zat ook al ongeduldig op zijn zitje te draaien)

Hoe gaat ge zoiets communiceren, jongen, met een pers die ons carrément niet goed gezind is? Ge moet die ratten niet zelf extra munitie geven. Ik maak dat al meer veertig jaar mee — dag in dag uit!

CARLA DETREMMERIE

Laat het hem toch minstens proberen, Joris. Nieuwe bezems keren goed. Zeker als ze jong zijn en er knap uitzien.

DANIELLE DU TOIT

(binnensmonds, mokkend, hoofdschuddend)

Pas possible — faut même pas essayer ça.

JORIS VAN GILS

Ge moogt daar niet naïef in zijn, Carlaatje. Ze stáán klaar, met messen, zó lang, zeker voor een zoon van mij. Sven? Ik zeg dat alleen maar voor uw bestwil, jongen.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Ik ben het niet altijd met uw vader eens, Sven — nu wel.

SVEN VAN GILS

Komaan, zeg! *(lacht)* De pers gaat niet anders kunnen dan ons volgen — als wij eens goed beginnen? Twitter, Facebook, Instagram! Ik heb maten op de filmschool zitten, gasten met gevoel voor humor: die maken wel wat clipjes, gratis, voor op YouTube. We gaan viraal, mannen — op alle sociale media tegelijk! We beginnen onze eigen Arabische Lente!

BERNARD VERHOEVEN

(plots alert)

Die vergelijking zou ik niet maken.

CARLA DETREMMERIE

Wat kunnen de mensen nu hebben tegen wat lente! Met ons klimaat?

BERNARD VERHOEVEN

Het gaat over dat 'Arabisch', Carla — dat weet ge goed genoeg.

CARLA DETREMMERIE

We gaan dat woord dan niet meer gebruiken, of wat? We gaan ons laten hersenspoelen?

BERNARD VERHOEVEN

Sorry Carla, de mensen zijn daar bang van, dat is de realiteit.

CARLA DETREMMERIE

Dus: als ik een taske Arabica koffie drink, moet ik dat verzwijgen?

BERNARD VERHOEVEN

Smaakt uw taske koffie daardoor minder goed?

CARLA DETREMMERIE

Als ik mijn mond moet houden? Zijt maar zeker.

BERNARD VERHOEVEN

(zucht)

Ik raad af om de term 'Arábische lente' te gebruiken, Sven, dat is al.

SVEN VAN GILS

Noem het dan 'directe democratie'.

JORIS VAN GILS

Ja maar, manneke, manneke — democratie? Ge moet daar ook mee oppassen. Dat is zoals een aspirine. Eentje helpt, dat is zelfs goed voor het hart. Maar als ge er te veel ineens van neemt?

DANIELLE DU TOIT

(binnensmonds)

Pas possible.

SVEN VAN GILS

(lacht)

Zijt gij nu ook al tegen democratie, pa? Ik heb dat altijd al gedacht.

JORIS VAN GILS

(geërgerd)

Te véél democratie, jongen? Dat pakt niet per se. Een democratie kán zichzelf opheffen. De geschiedenis is er, om dat te bewijzen.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

De Arabische Lente ook.

VIC WASSENBERG

(friemelend met zijn voorbereidingspapieren)

Joris, niet voor 't een of 't ander — maar gaat dat spel hier eigenlijk nog door? Ik heb nog maar een uurtje.

JORIS VAN GILS

Hoe? Wat?

VIC WASSENBERG

Een schnabbel, in de buurt van Gent, voor heel het orkest.

JORIS VAN GILS

Anneke, wist gij hiervan?

ANNEKE LAMBREGS

Dat staat al weken op de agenda.

VIC WASSENBERG

In dat vakantiepark waar ze een asielcentrum van willen maken. De eigenaars vragen trouwens of ge eens kunt informeren naar hun dossier.

JORIS VAN GILS

Jongens, komaan zeg! Dan hebben we zeker geen tijd te verliezen — allez! Het thema is: 'verzoening'. Guido? Gij zijt voor. Sven? Gij zijt tegen. Anneke? Zet gij de camera aan? *(Anneke doet dit)*

SVEN VAN GILS

Hoe kan ik nu tégen verzoening zijn? Juist ik weer!

JORIS VAN GILS

Het is een rollenspel, Sven. Ge dóet alsof ge tegen zijt. Het is om te oefenen.

SVEN VAN GILS

Intussen hebben we hier wel geen enkele beslissing genomen over een stemming door ál onze leden. Gij drukt weer eigenhandig uw goesting door, zoals altijd.

JORIS VAN GILS

Waarom zijt ge altijd zo contrair tegen mij? En waarom moet dat altijd zo direct persoonlijk, Sven? Waar andere mensen bijstaan?

CARLA DETREMMERIE

Blijf kalm, Joris.

DANIELLE DU TOIT

(binnensmonds)

Pas possible. Pas du tout.

SVEN VAN GILS

Gij zijt degeen die de gesprekken ‘familiariseert’, pa. Ik stel vragen over de procedures binnen de partij.

JORIS VAN GILS

Daar hebben we het straks dan over. Kom! Begin eraan!

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Sorry, Joris, maar... Die ‘verzoening’, waar ik opeens voor moet zijn? Valt daar à la limite ook de zogenaamde ‘repressie’ onder, en heel de collaboratie? De helft van mijn familie heeft in het verzet gezeten, er zijn er drie gestorven in de kampen.

JORIS VAN GILS

Het is om te oefenen, Guido. Ge moet daar niet altijd allemaal zo serieus op ingaan.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Drie dooien in één familie? Als ge daar niet serieus op ingaat, zijt ge de collaboratie aan het bagatelliseren.

JORIS VAN GILS

Het is een rollenspel! Laat u eindelijk toch eens goed gaan, man! ‘Men leert het meest door de argumenten van zijn tegenstander zélf te bedenken.’ Over íeder onderwerp dat op kan duiken in debatten — dus ook de collaboratie, ja.

BERNARD VERHOEVEN

Ik zou dat ontwijken, in álle debatten. De collaboratie? Dat is een Doos van Pandora.

CARLA DETREMMERIE

Laat madam Pandora haar doos maar eens opentrekken — het stinkt daar ferm genoeg.

DANIELLE DU TOIT

(binnensmonds)

Quel niveau, mon Dieu...

BERNARD VERHOEVEN

Ge kunt daar beter over zwijgen, Carla.

CARLA DETREMMERIE

Waarover mogen wij wel nog klappen? Niet over de collaboratie, niet over Arabische lentes, niet over Arabische koffie — wat schiet er over? Nescafé? Chocomelk?

SVEN VAN GILS

Weet ge wat, Guido? Gij moogt tegen verzoening zijn, dan ben ik ervoor.

JORIS VAN GILS

Zijt gij nu met mijn kloten aan het rammelen, Sven?

DANIELLE DU TOIT

(kreunt)

Un peu de niveau, quand-même...

SVEN VAN GILS

Nee, pa — ik ben al bezig met uw rollenspel. Guido voelt zich niet goed? Ik bied uit verzoening aan om van standpunt te wisselen.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Voor mij is dat goed. Het is maar een spel, hé.

JORIS VAN GILS

Hou het in godsnaam bij wat afgesproken is, ja? En kunnen we dan eindelijk beginnen?

ANNEKE LAMBREGS

Mijnheer Joris, moet ik dan de camera niet eerst efkes terugspoelen?

JORIS VAN GILS

Nee, Anneke — laat maar lopen, nu. Vic?

VIC WASSENBERG

(imiteert een geaffecteerd sprekende talkshow-host)

Goedenavond, dames en heren, en welkom bij deze speciale editie van Reyers Laat, die volledig in het teken staat van ‘de verzoening’. De verzoening: is ze wenselijk, is ze menselijk, is ze sowieso mogelijk — en wat drijft degenen die ze bedrijven? Aan mijn rechterkant... *(kijkt quasi-professioneel op zijn papieren)* Ondervoorzitter Guido van Brouckhoven.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(gecrispeerd)

Goedenavond allemaal. Thuis — én in de studio.

VIC WASSENBERG

En wat, ondervoorzitter Van Brouckhoven, is úw standpunt aangaande ‘verzoening’?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(aarzeling)

Was ik nu voor of was ik nu tegen?

ANNEKE LAMBREGS

Vóór, mijnheer Guido.

CARLA DETREMMERIE

Maar nee! Tégen, Guidoke! Gij zijt tégen verzoening!

SVEN VAN GILS

Maar nee, we hebben opnieuw gewisseld! Ge zijt vóór verzoening, Guido.

JORIS VAN GILS

(hoofd begraven in de handen)

Mannekes, alstublieft zeg...

DANIELLE DU TOIT

(binnensmonds)

Pas possible, quand-même.

JORIS VAN GILS

Vic! Komaan!

VIC WASSENBERG

Wat, ondervoorzitter Van Brouckhoven, is uw huidige standpunt aangaande ‘verzoening’?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Wel, ja... Ik ben voor, dus hé. Pro verzoening. Dubbel en dik: vóór.

JORIS VAN GILS

(roept)

Leg ons uit waarom, Guido! Op welk vlak, in welk groter kader, zoek de ideologische kant van de zaak op — zeg íets, man.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(gecrispeerd)

Het hoogste goed, aangaande verzoening en zo, is dat wij, zeg maar, in ons beproefde Rijnlandmodel er toch maar mooi in zijn geslaagd om nu al jaren — wat zeg ik? al generaties! — door middel van ver door-gedreven sociaal overleg — met álle sociale partners, en op álle niveaus — een sociale vrede te creëren die haars gelijke in de menselijke geschiedenis niet kent en waar we allemaal van profiteren. En wat we nooit mogen vergeten: die sociale vrede is gebouwd op de ruïnes van een verwoestende oorlog, samen met dat andere grote project — een politiek en sociaal Europa, waar wij, als Europese volkeren, terdege bewezen hebben dat wij — als we maar willen! — eeuwenlange vetes achter ons kunnen laten. Wat niet wil zeggen dat we niet alert moeten blijven voor misdaden tegen de menselijkheid...

BERNARD VERHOEVEN

Niet doen, Guido, laat het uit.

JORIS VAN GILS

Ge moet leren afronden, Guido.

BERNARD VERHOEVEN

En ge zegt iets te vaak ‘sociaal’. Voor de rest: niet slecht.

CARLA DETREMMERIE

(zuchtend, tegen Danielle)

Hebt gij één ding gehoord dat ge nog niet al honderd keer hebt gehoord — en beter?

DANIELLE DU TOIT

Désolée — pas à moi de juger.

VIC WASSENBERG

Jongeheer euh?... *(kijkt op zijn papieren)* Sven van Gils! De stem van de jeugd. Wat is uw standpunt?

SVEN VAN GILS

Ik sluit mij volledig aan bij mijn ondervoorzitter.

JORIS VAN GILS

Ge zijt tegen, Svenneke! Tégen!

SVEN VAN GILS

(onverstoorbaar)

Uiteraard moet ons einddoel vrede zijn, en welvaart voor iedereen. Maar die zijn niet uit de lucht komen vallen. Daar zijn zware inspanningen aan voorafgegaan, en in sommige gevallen: bittere strijd. Dat mag u nooit vergeten of minimaliseren, mijnheer Van Brouckhoven.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(verbolgen)

Maar dat doe ik toch niet? Alstublieft, zeg!

SVEN VAN GILS

(negeert hem, kijkt recht in Annekes camera)

Het is nu aan mijn generatie — een moderne, creatieve generatie — om eindelijk de fakkel over te nemen, met nieuwe moed en nieuwe middelen, en om de gevechten van alledag onbevangen en onvermoeibaar weer aan te gaan, op ónze manier. De kleine dagelijkse gevechten op de werkvloer — jazeker. Maar ook de grote gevechten, op het scherp van de snee, in parlement en onderhandelingskamer. En als men ons geen keuze laat? Dan zullen ook wij ons recht, en dat van alle zwakkeren mét ons, bevechten tot op straat,

met massabetogingen en nationale stakingen. Zoals de grote generatie die ons is voorafgegaan, en aan wie we alles te danken hebben wat we zijn en wat we bezitten. Daarom, en over al onze meningsverschillen heen, wil ik mijn ondervoorzitter bij deze de hand reiken. *(rechtstreeks tot Van Brouckhoven)* Uit de grond van mijn hart, Guido: proficiat en duizendmaal bedankt.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(ontroerd)

Dat pakt mij nu oprecht, Sven. Merci.

SVEN VAN GILS

(blijft Guido's hand schudden)

Zonder uw inzet, uw talent en welsprekendheid — ja: uw algehele erfenis — zou ik niet staan waar ik nu sta. Aan de kop van de lijst waarmee we straks de verkiezingen gaan winnen.

CARLA DETREMMERIE

(lacht, applaudisseert)

Bravo! Goed gesproken, Sven!

DANIELLE DU TOIT

(binnensmonds, hoofdschuddend)

Ça jamais, hein — ça jamais!

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(verbouwereerd)

Is dat waar, Joris? Zit ik hier voor zot? Gaat alles zonder boe of bah naar de fils-à-papa?

JORIS VAN GILS

(tot Sven)

Moet gij nu werkelijk alles neerhalen en kapotmaken? En ge waart zo goed bezig, ge waart zo schoon aan het klappen.

SVEN VAN GILS

Het was pathetische, voorbijgestreefde bullshit, pa — niet een van mijn maten zou blijven luisteren, zonder na twee zinnen al in slaap te donderen. Stakingen, betogingen — romantiek! We hebben een nieuwe taal nodig, voor de problemen én de mensen van vandaag.

BERNARD VERHOEVEN

Daar heeft hij wel wat gelijk in, Joris.

JORIS VAN GILS

Gaat gij mij ook al een mes in de rug steken?

CARLA DETREMMERIE

Rollenspel of geen, het is duidelijk wie van de twee het meest geschikt is.

DANIELLE DU TOIT

(binnensmonds)

Ça: jamais.

JORIS VAN GILS

Carlaatje, zwijg 's twee minuten, gooi niet altijd olie op het vuur!

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Ik begrijp goed wat uw 'Carlaatje' bedoelt, Joris. Maar ge gaat mij naar buiten moeten drágen, als ge van mij af wilt, in plaats van te konkelen achter mijn rug met uw onnozel 'rollenspel'.

JORIS VAN GILS

Blijft gij nu toch ook eens kalm, Guido — er is nog niets beslist.

VIC WASSENBERG

Joris — is het oké als ik met het orkest dan misschien al de riem eraf leg?

JORIS VAN GILS

Nee, dat is niet oké! Ge blijft hier, Vic! Ge moet nu niet gaan lopen!

VIC WASSENBERG

Sorry, hoor — ik dacht: dat spel is hier toch afgelopen? *(orkestleden verlaten al de publiekstribune)*

JORIS VAN GILS

(tot de orkestleden, die amper luisteren)

Blijf zitten! Iedereen! Er is hier niemendal afgelopen! Er is nog helemaal niets beslist! En als ge zo voortdoet, allemaal? Dat trap ik het af! Of nee, nee — weet ge wat? Ik blijf gewoon zitten, en ik trek zelf de lijst! Voilà!

SVEN VAN GILS

Typisch! Alsof dat dan níet al vastlag, van op voorhand! *(lachend)*

ANNEKE LAMBREGS

(in tranen, roepend)

Gaat ge nu eens stoppen, alstublieft! Allemaal! Stop ermee! *(er valt een stilte)* Waar zijn wij in godsnaam mee bezig, mannen? Ik herken ons eigen niet. Mijn hart doet zeer. Sinds wanneer hebben wij zo ambras leren maken? Sinds wanneer vliegen wij mekaar met

zo'n plezier naar de strot? En voor wat? Wie wordt hier beter van? Al van toen ik zo hoog was, ging ik met mijn vader en mijn moeder naar de stoet. We liepen mee achter de fanfare, ik stond mee te luisteren naar de speechen, ik begreep er geen woord van — maar ik was trots, samen met iedereen die daar stond. Ik stak mijn vuistje in de lucht, mét hen, ik zong mee met wat zij zongen, al kende ik ook daar de woorden niet van. Maar ik was blij. Tussen al die vlaggen, al dat volk en dat geroezemoes. Ik voelde mij zo sterk, en zo verbonden. Daarna gingen wij eten, in het groot café. Een kiekske met appelmoes en kroketten. Mijn vader ging biljart spelen met zijn vrienden, en mijn moeder leerde mij dansen, op de tonen van een schoon gekleed bal-orkestje, en later viel ik op haar schoot in slaap. Uitgeput — maar zo content, zo fier. Mannekes toch, waar is dat feest naartoe? Waar zijn wij naartoe? Waar zijn wij dat allemaal verloren? Waarom maken wij alleen nog dagen- en dagenlang ambras? *(orkest begint te spelen)*

11. WEER WATER BIJ DE WIJN

Het orkest speelt uitgelaten, iedereen neemt zingend en dansend deel.

'WEER WATER BIJ DE WIJN'

Voor en door allen

Originele song op muziek

van Peter Vermeersch

Waarom toch vliegen wij elkaar
Altijd zo gretig in het haar?
Waarom toch strijken wij elkaar
Zo gaarne tegen d' haren in?
Waarom — in elke soepterrine —
Alleen dat ene haar weer zien?
Waarom zelfs haar op ons gebit
Als men dan toch eens samenzit?

Weer wa- ter bij de wijn! Meer ho- ning geen a- zijn Pra-
 li- nes maar geen ter- pen- tijt Geen zuur maar mar- se- pein We
 hier toch in de- ze zaal
 zijn hier toch in de- ze zaal Maar
 ster- ve- ling als al- le- maal Maar
 ster- ve- ling als ie- der- een
 ster ve ling als ie- der- een
 STER- VE- LING- EN STER- VE- LING- EN ON- DER- EEN
 STER- VE- LING- EN STER- VE- LING- EN ON- DER- EEN
 Dus
 maak dat nieuw be- gin Ja maak die nieuw- e start Strijk
 men- sen niet te- gen de ha- ren in Maar stree- l ze ook een keer Ja
 maak dat nieuw be- gin Ja maak die nieuw- e start Strijk

Dat is niet meer
 van deze tijd
 Zo raken wij
 het beste kwijt:
 De zin De goesting
 Het plezier
 Het zot Het zwanen
 Het vertier

Dus kom
 Daarom —
 Linksom/
 Rechtsom —
 Met ons
 Tot slot
 Van deze som:

Weer water bij de wijn!
 Meer honing geen azijn
 Pralines maar geen terpentijn
 Geen zuur maar marsepein
 Wij zijn hier toch in deze zaal
 Maar sterveling als allemaal
 Maar sterveling als iedereen
 Maar stervelingen ondereen!

Dus maak dat nieuw begin
 Ja maak die nieuwe start
 Strijk mensen niet tegen de haren in
 Maar stree- l ze, stree- l ze ook een keer —
 Ja stree- l eens met
 hun haren mee
 En stree- l ook zelf
 over jouw hart

Dan zal
 Je zien
 Nadien
 Sindsdien —
 Linksom/
 Rechtsom —
 Dan zing
 Je zo,
 Dan zing
 Je zelf,
 Met pret
 Voor tien:

Na regen komt weer zonneschijn
 Zo vieren wij dit samenzijn
 De dansvloer wordt ons werkterrein
 Waar wij pas echt onszelve zijn —

Vol peis en vree, een paradijs
 Voor elk wat wils aan drank en spijs —
 Waar passie bloeit als in Parijs
 Waar kat en hond geliefden zijn —

Hier gaat het lam zelfs aan de zwier
 Met leeuwen, en de olifant
 Versiert een kast vol porselein:
 Zo zou het altijd moeten zijn!

Dus grijp je kans
 En swing en schrans
 En zing en dans
 En gier het uit,

Ja toeter thans:

Weer water bij de wijn!
 Meer honing geen azijn
 Pralines maar geen terpentijn
 Geen zuur maar marsepein
 Wij zijn hier toch in deze zaal
 Maar sterveling als allemaal
 Maar sterveling als iedereen
 Maar stervelingen ondereen!

Dus maak dat nieuw begin
 Ja maak die nieuwe start
 Maak al je medemensen niet meer zwart
 Maar stree- l ze, stree- l ze ook een keer —
 Ja stree- l ze eens
 onder hun kin
 En stree- l ook zelf
 over jouw hart

Weer water bij de wijn!
 Meer honing geen azijn
 Pralines maar geen terpentijn
 Geen zuur maar marsepein...
 Wij zijn hier toch in deze zaal
 Maar sterveling als allemaal
 Maar sterveling als iedereen
 Maar stervelingen ondereen... (et cetera)

PAUZE

waarin het orkest gewoon door blijft spelen (een medley van evergreens en covers allerhande, desnoods ontaardend in karaoke met vrijwilligers uit het publiek); waarin Anneke en Carla gewapend met mandjes de zaal en de theatergangen in trekken, teneinde suikerwafels en droge worsten te verkopen 'voor het goede doel', vanwege de besparingen verplicht zijnde 'om te zorgen voor meer eigen inkomsten', iets waar vooral Carla het principieel en deontologisch niet mee eens is, 'maar men moet nu eenmaal roeien met de riemen die men heeft'; de beide vrouwen roepen geregeld naar elkaar dingen als 'Kunt gij teruggeven op een briefke van 50?' of 'Weet gij of er varkensvlees zit in onze droge worsten?'; waarin alle mannelijke acteurs de mouwen oprollen om op het podium zelf een mobiele tapkast uit te baten, zodat het publiek niet alleen in de theaterfoyer maar ook op het podium een drankje kan krijgen, geen wijn of cava evenwel, alleen bier

en water of cola, en alles leverbaar in plastic bekertjes, die — eens leeg — men gerust mag plattrappen op het podium zelf, aldus een mooi, triest spoor van afterparty creërend voor Deel II; waarin, tot ergernis van zijn vader, Sven zelf aan toeschouwers gaat voorstellen om een selfie te nemen van zichzelf en hen erbij; waarin, enigszins tegen haar goesting, Danielle aan een tafeltje drankbonnen zit te verkopen, waarvan ze iedereen — in drie à vier talen — verzekert dat die na afloop nog in de gewone foyer kunnen worden gebruikt, of bij een volgende voorstelling in hetzelfde theater; en waarin aldus het publiek de keuze wordt gelaten om de zaal al dan niet te verlaten; en waarin ten behoeve van datzelfde publiek de duur van de pauze bij het begin duidelijk zal worden aangekondigd door Anneke, die bovendien tegen het einde van de pauze samen met Carla in de wandelgangen en in de foyer dit naderende einde zal benadrukken met behulp van een vakbondsmegafoon en een voetbaltribune-sirene.

DEEL II

12. JORIS EN ZIJN VERLOREN ZOON

Eerst een korte instrumentale reprise van 'Ce portable insupportable' uit 00. Ouverture — The BlackBerry Blues.
Dan: Joris versus zijn zoon.

JORIS VAN GILS
Op tv doet ge uw goesting, Sven — shows en spelletjes, zoveel ge wilt. Maar hier? Dit hier is bitter ernst, jongen. Dit hier, dat gaat over de toekomst van iedereen. En wat doet gij? Ge maakt er weer een instrument van — om mij te straffen voor vroeger, en te koeioneren voor nu.

SVEN VAN GILS
Dat belachelijk rollenspel was uw idee, pa — uw instrument om mij opzij te zetten. Maar ik heb evenveel recht om kandidaat te zijn als iedereen. Ik moet niet nog een tweede keer gestraft worden omdat ik toevallig uit uw broek ben gevallen.

JORIS VAN GILS
Waarom zou ik u willen straffen, jongen?
Zelfs maar een eerste keer?

SVEN VAN GILS
Omdat ge schrik hebt dat ik het té goed zou doen. Ah nee! Dát nooit! Dan nog liever een paljas als Van Brouckhoven op uw troon! Met hem gaat het gegarandeerd bergaf, na u — en zo blijft gij voor eeuwig dé vedette. De man die ze 'God' zijn blijven noemen, omdat hij eens één keer een verkiezing heeft gewonnen met boven de twintig procent.

JORIS VAN GILS
(mokkend)
Zesentwintig procent!

SVEN VAN GILS
Ik kan er vijfentwintig halen — nu al, van bij de eerste keer. Dát is de reden waarom gij me torpedeert.

JORIS VAN GILS
Jongen, toch — welk soort vader zou daartoe in staat zijn?

SVEN VAN GILS
Gij. Ons Wandelend Monument. Ge hebt uw mond vol over 'verdelen', maar ge zijt het delen van macht en aandacht volkomen verleerd.

JORIS VAN GILS
Ik besef het goed genoeg, jongen, meer dan gij — dat ik niet lang meer heb te gaan: ik wéét dat het afgelopen is met mij, ik besef terdege dat er iets drastisch moet gebeuren.

SVEN VAN GILS
Doe het dan! Geef mij de kans. Of was ik zo ondermaats, darnet?

JORIS VAN GILS
Ondermaats? (ontroerd) Ge waart schitterend. Ik mocht dat niet laten zien natuurlijk, maar ik was zo... Trots op u. Jawel, toch wel! Gij kleine sloeber! (trekt hem plagend aan het oor) Een stemming voorstellen, door ineens alle leden? Als ge op voorhand weet dat ge die toch gaat winnen, tegen een cirkelzaag als Van Brouckhoven? 'Directe democratie'? Geweldig gemaneuvreerd! Allez, wie kan daar nu tegen zijn: 'directe democratie'?

SVEN VAN GILS
Gij. Ge hebt ze afgeblokt.

JORIS VAN GILS
Om u te beschermen. Het is nog te vroeg, jongen — ge gaat opgebrand geraken vóór uw hoogtepunt. Ge moet de partij eerst wat beter leren kennen, in al haar geledingen, in de praktijk, in de realiteit van zo'n kolos.

SVEN VAN GILS
De partij moet de realiteit leren omarmen, pa. Heel dringend zelfs, of we zijn over tien jaar weggevaagd. Door de demografie alleen al. Als ge eens over straat loopt? In Brussel, Antwerpen, Gent? Zelfs Ieper of Lier? En als ge bezielt wat daar nog allemaal rondloopt, en jong is, en gekleurd, en buitenissig, en aantrekkelijk! Zij zijn de toekomst — en wat ziet ge van dat straatbeeld terug bij ons? Wrijf eindelijk die korsten eens uit uw ogen. Waar zitten ze? Waar blijven ze? Waarom zien we dat fleurig volk overal op straat, maar nog altijd niet in onze zalen, onze rangen?

JORIS VAN GILS

We hebben toch — dingske, Youssef, hoe heet hij?

SVEN VAN GILS

Youssef Bedouin?

JORIS VAN GILS

Voilà.

SVEN VAN GILS

Om te beginnen heet hij Youssef Mahassine. En hij is weg. Hij is gaan vechten in Syrië.

JORIS VAN GILS

(ontzet)

Is dat echt?

SVEN VAN GILS

Natuurlijk niet. Maar dat ge dat direct gelooft, zegt genoeg. We bloeden leeg, pa — we sterven uit. Oud België, ‘Den Ancienne Belgique’? Dat zijn wij. Eigenlijk ben ik zelfs al oud spel, in het beste geval een overgangsfiguur. We staan aan de rand van een ravijn en we moeten erover durven springen, nu, vandaag al! Maar hoe wilt gij het weer oplossen? ‘Voorzichtekes!’ ‘Mondjesmaat!’ Met eerst nog vijf jaar een wereldvreemde, bejaarde autist als Van Brouckhoven aan de kop.

JORIS VAN GILS

Waarom zijt gij zo gebeten op mij, waarom haat gij mij?

SVEN VAN GILS

Het gaat niet om u! Al lang niet meer! Het gaat om duizenden jonge levens, waar wij een rol in moeten spelen! Toekomst die het waard zijn om ervoor te knokken, naast al die gezinnen en gepensioneerden die ook nog altijd rekenen op ons.

JORIS VAN GILS

Denkt gij nu echt dat ik daar níet mijn nikkel voor heb afgedraaid, al veertig jaar? Denkt ge dat ik daar niet nog altijd wakker van lig, iedere nacht?

SVEN VAN GILS

Waarom blokkeert ge dan elke verandering? Waarom dwarsboomt ge expliciet mij?

JORIS VAN GILS

(na een ongemakkelijke stilte)

Uw moeder heeft me dat gevraagd.

SVEN VAN GILS

(woedend, bijna in tranen)

Na alles wat ge dat arme mens al hebt aangedaan — met uw constante koeionering, uw verwaarlozing, uw amourettes hier en daar — moet ze nu ook nog dienen als een uitvlucht? Gij hebt echt geen enkele rem, geen sikkepit scrupules.

JORIS VAN GILS

Het is de waarheid! Vraag het haar! Spreek zelf ook eens met uw moeder, in plaats van mij te verwijten dat ik haar verwaarloos! Dat mens mist u, ze maakt zich zorgen, zegt ze.

SVEN VAN GILS

Altijd heb ik geprobeerd om u te plezieren en naar de mond te praten. Omdat ik er ook zelf naar opkeek — naar ons Wandelend Monument. Dat afgodsbeeld heeft altijd in twijfels naar mij teruggekeken, het heeft op mij néérgekeken, met zijn ogen van brons, met zijn blinkende, klinkende borst zonder een hart erin...

JORIS VAN GILS

(eroverheen, mismoeidig)

Dat is niet waar, jongen; komaan, zeg — ik ben niet perfect, maar ik ben wel uw vader...

SVEN VAN GILS

...ik heb mij genoeg laten ringeloren door de Lege Man van Staal...

JORIS VAN GILS

...stop nu toch eens met uw slechte opera!...

SVEN VAN GILS

...maar nu is het afgelopen, pa! Schluss, gedaan!

JORIS VAN GILS

Schluss — wat? Wát!

SVEN VAN GILS

Ge laat toe dat ze er komt, pa — die kiezing door al de leden. En ge legt u bij de uitslag neer. Of anders?

JORIS VAN GILS

Anders wát? Wat zou er nog meer op mijn hart kunnen stampen, dan wat ge zojuist gezegd hebt? Zeg het dan! (stilte) Ik zal u één tip geven, als ge per se de politieker wilt uithangen. Als ge bluft? Durf dan uw inzet te benoemen. En wees bereid hem te incasseren bij verlies. Anders moet ge zwijgen. Wel? Wat wordt het? Gaat ge zwijgen of gaat ge spreken?

SVEN VAN GILS

(geëmotioneerd)

Ge laat onze leden kiezen. Allemaal. Of ik trap het af. Uit de partij, uit heel de politiek, en uit uw leven. Het is aan u nu, om te kiezen. Dit is ze, pa! Úw directe democratie. (af)

13. **JORIS EN ZIJN EEUWIGE ONDERVOORZITTER**

Joris versus Guido van Brouckhoven.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Ik heb er mijn twijfels over, Joris, of uw Svenneke wel voorzitter wil worden. Mij lijkt het meer een afrekening.

JORIS VAN GILS

Die jongen hééft nog geen vijanden. Hij heeft nog nooit een machtspositie bekleed.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Blij dat gij het zegt. Gaan we de leiding in handen geven van een volslagen bleu met de juiste familienaam? Ideologisch is onze beweging tegen koningshuizen, maar het stikt er evengoed van de dynastieën. Met alle voorrechten van dien.

JORIS VAN GILS

Kinderen apen hun ouders na, in alle sectoren — hoeveel familiebedrijven zijn er niet?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Ah — dus dat ís hier een familiebedrijf?

JORIS VAN GILS

Guido, wat ik privé doe, dat gaat niemand aan...

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Godzijdank.

JORIS VAN GILS

...maar als het gaat over de partij? Dan is zelfs een zoon van mij mijn kind niet meer. Dan wordt hij een lid als ieder ander. Maar ik ben ook niet van plan, Guido, om onze Sven kansen te ontnemen omdát hij mijn enig kind is, en toevallig ook nog wat talent bezit — iets waar we niet iedereen in onze partij van kunnen verdenken.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Dan weet ik genoeg. Salut en de kost. (wil afgaan)

JORIS VAN GILS

(roept hem na)

Denkt ge dat het voor mij gemakkelijk is? Moeten kiezen tussen mijn trouwste adjudant en mijn eigen vlees en bloed? Ik wil dat niet — zo'n salomons-oordeel — ik kan dat niet! Dus laten we tezamen een correcte procedure vinden, Guido — en wat is er dan op tegen dat we de hulp inroepen van onze eigen leden?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(is teruggekeerd)

Uwe Sven is jong, hij heeft zijn smoeltje mee, hij komt vlotjes uit zijn woorden, hij weet verbazend veel voor iemand van zijn leeftijd, en hij heeft in zijn pink meer talent om de media te bespelen dan ik in heel mijn lijf. Maar die jongen is er niet klaar voor! Ge smijt hem voor de leeuwen. En mij smijt ge bij het oud vuil. Dat is ondankbaar en wreed, het gaat in tegen alles waar wij voor staan, en tegen alles wat ik persoonlijk heb verduurd — voor u, onze mandatarissen, iedereen. Hoe zoudt gij u voelen? Twintig jaar staan wachten in de coulissen? Popelend om eindelijk op te mogen komen? En juist op het moment dat uw cue daar is, die beslissende slotrepliek van uw eeuwige tegenspeler — juist dan schuiven ze een jeune premier naar voren, die in úw plaats úw replieken begint af te rammelen, onder luid applaus van al uw medespelers... Ik ga kapot, Joris. Ik slaap niet meer. Mijn vrouwtje zit onder de pillen. Is dit mijn dank?

JORIS VAN GILS

Gij waart het, die altijd zei dat onze stiel niet was voor juffers en voor hartlijders. De hardste, de koppigste, in alle onderhandelingen? Gij! Recht door zee en geen compassie? Gij! En nu gaat gij de sentimentele toer op? Nu vraagt gij faveurs 'voor bewezen diensten'? Zijn dat dan geen privileges?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Ik ben meer waard dan de sergeant die alleen met de pers mag spreken als er een gênante bolwassing of een grof schandaal moet worden geïncasseerd. Dan was ik opeens goed genoeg! Om uw vel en uw gezicht te redden. En elke keer stond ik daar, in die studio's. Te zweten en te stotteren. Goed wetend dat er, vanwege mijn gestotter, zou worden gegniffeld, in mijn eigen partij nog meer dan in de pers.

JORIS VAN GILS
Zelfbeklag en paranoia — dat is wat u klein
gehouden heeft. Niet ik.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
De slagen en de littekens van ons gezamenlijk
beleid? Ze kwamen terecht op mijn rug. De weinige
pluimen? Die gingt ge zelf wel ophalen — om
ze in uw gat te steken en ermee te pronken.

JORIS VAN GILS
Zo werkt dat, Guido — het is een rolverdeling,
voor het groter goed. Ge moet dat allemaal niet zo
persoonlijk nemen.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Ik had altijd gedacht dat er, ondanks alles, diep
vanbinnen tussen ons een sprankel vriendschap
leefde. Zelfs een vonk van wederzijds respect.
Maar ge hebt mij indertijd gekozen omdat ge juist
geen grein respect bezat. Ge hebt erop gerekend
dat ik u nooit zou overvleugelen. Ge hebt op mij
neergekeken vanaf dag één.

JORIS VAN GILS
Wat krijgt iedereen? Ik kijk niet op u neer, we hebben
een verschil van mening — is dat de eerste keer?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Het kan mij niet schelen hoe ge het flikt, Joris,
maar ge maakt van mij uw opvolger. Desnoods voor
maar één jaar — ik wil dat tekenen, ik zal mij eraan
houden. Maar ontnem mij niet die droom, het is
mijn loon, na alles wat ik gedaan heb. Ik wil in
die rij portretten hangen, in die galerij van grote
voorzitters. Ik hoor daar ook in thuis. Maak mij
niet onzichtbaar. Niet na zoveel jaren van beloftes
en getreuzel.

JORIS VAN GILS
Of anders — wát? Gaat ge aftreden, als
ondervoorzitter? Wie gaat daarvan wakker liggen!

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
(geëmotioneerd)
Ik trek zelf naar de verkiezingen.

JORIS VAN GILS
In uw eentje?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Met een eigen lijst.

JORIS VAN GILS
De 'Lijst Van Brouckhoven'?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Waarom niet?

JORIS VAN GILS
Omdat gij geen lijst gevuld krijgt.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Ge zoudt kunnen verschieten. Gij zijt niet de enige
met vrienden.

JORIS VAN GILS
Ge haalt nog geen stemmen genoeg voor een halve
zetel.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
We halen genoeg stemmen om u neer te halen
— gij, én uwe Sven, uw reputatie, uw carrière...
Ze zullen allemaal verdwijnen in een groot zwart gat.
Als ik ten onder ga? Ik trek alles met mij mee.

JORIS VAN GILS
Niet doen, Guido — niet investeren in bitterheid.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Ik investeer niet, ik reageer.

JORIS VAN GILS
Ik moet het ook accepteren, hoor — dat het
afgelopen is met mij, dat het gedaan is, voorbij.
Niemand dwingt u om ons verlies nog groter te
maken. Verdeeldheid doet iedereen verliezen.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Doet gij wat nodig is, Joris. Dan moet ik niet
doen wat onvermijdelijk zal zijn. *(neemt zijn plaats in
voor de song hierna)*

14. 'VRIJ GESPROKEN — MARSLIED VAN EEN MILITANT'

*Guido wordt geruggensteund door iedereen behalve Joris en
Bernard; bij het lied hoort een choreografie met bezemstelen,
roffelend op de bühne.*

'VRIJ GESPROKEN — MARSLIED VAN EEN MILITANT'

*Voor en door Guido van Brouckhoven,
à la manière de Dario Fo's 'Mistero Buffo'
Originele song op muziek van Peter Vermeersch*

Als ik hier, edelachtbare rechter,
In uw bank der beklagden moet staan
Omdat ik, net als elk ander mens, —
Door zelfs maar te bestaan
Een misdaad moet begaan
Tegen de doem, de vloek
Van uw structuur?
Als was die uw wet — een wet
Van de natuur?

Dan heb ik, edelachtbare rechter,
Advocaat noch pleidooien vandoen
En weet u wat er ú staat te doen
In de naam van uw plicht en fatsoen:
Kom wees ook zelf een mens,
Verhoor mijn diepste wens —

(hij) Laat me vrij! Laat me los ! Laat me gaan!
(allen) Laat me vrij! Laat me los ! Laat me gaan!

In de tijd toen de dieren nog spraken
En de mens zich verloor in gebral
Of de taal van 't barbaarse geweld —
Was er één die de vlammen ging stelen
Was er één die het vuur heeft ontvreemd —
Dat tot dan aan de goden behoorde,
Net zo lief nam die man het hun af
En niet bang voor hun woedende straf —
Gaf hij licht,
gaf hij zicht,
gaf hij zin —

(allen) 'Hij gaf licht, en ook zicht, en ook zin!'

Maar wat kreeg hij voor dank?
Beschuldiging en stank!
Ten slotte werd de held
Ook nog terechtgesteld
Omdat men hem verweet
Wat hij ten goede deed

(allen) 'Hij gaf licht, en ook zicht, en ook zin!'

En sindsdien ziet men overal kwaad
In elk woord, elk gebaar, elke daad
Die het recht van de sterkste betwist
En de smet van zijn eigendom wist —

Bekijk ze nu! Dit zijn nu:
Onze moderne goden —
De taal van 't kapitaal!
Nu noemt men hún geboden
De enige structuur —
Een wet van de natuur!

En opnieuw is er nood aan een durver
Die de ban van de duisternis breekt
Die het vuur van tirannen bevrijdt,
Door het eerlijk verdelen van duiten
Aan de hand van een juister systeem
Dat niet hem maar de mensen verrijkt,
Tot nut van 't algemeen /
En 't goed van iedereen:

(*allen*) 'Hij brengt licht, en ook zicht, en ook zin.'

Maar wat krijgt hij voor dank?
Beschuldiging en stank!
Ten slotte wordt zo'n held
Opnieuw terechtgesteld
Omdat men hem verwijt
Wat hij voor 't goede lijdt —

(*allen*) 'Hij brengt licht, en ook zicht, en ook zin.'

Als ook ik, eerbiedwaardig college!,
In uw bank der betichten moet staan,
Omdat ik, net als elk ander wezen!, —
Door zelfs maar te bestaan
Delicten moet begaan
Tegen de dwang, de druk
Van uw structuur,
Tegen de wetten van
Uw dictatuur?

Dan heb ik, eerbiedwaardig college,
Geen juristen of speecheen vandoen,
En weet u wat er ú staat te doen,
In de naam van uw plicht en fatsoen:
Kom wees ook zelf een mens,
Verhoor mijn diepste wens —
Laat me vrij! Laat me los! Laat me gaan!

(*allen*) Kom wees ook zelf een mens,
Verhoor mijn diepste wens —
Laat me vrij! Laat me los! Laat me gaan...
(*etc.*)

15. JORIS EN DE DRAKENDODERS — PART 1

Joris weer versus Bernard.

JORIS VAN GILS
Ík weet het niet meer, hoor — wie kan er wél nog volgen! Onze Sven? Die wil mijn vel; de Guido wil dat ook. Mijn vrouw wil niet wat onze Sven wil; de leden willen wel wat onze Sven wil. De kaders kiezen voor Guido; de journalisten kiezen voor Sven — wat gij, Bernard? Wat wilt gij?

BERNARD VERHOEVEN
Alles is beter dan dat gij nog verder doet. Pakken uw pillen wel? Ge ziet er slechter uit met de dag.

JORIS VAN GILS
Vindt ge het raar? Alles en iedereen spant samen, om mij nog rapper naar mijn graf te drijven dan mijn dokters al voorspellen.

BERNARD VERHOEVEN
Kom zelf met uw geheim naar buiten, Joris, voordat iemand anders het kan doen. Een crisis als deze is een opportuniteit: niets werkt zo verenigend als een terminale ziekte, het maakt de mensen melancholisch en toegeeflijk. Neem uw afscheid in schoonheid, nu het nog kan.

JORIS VAN GILS
Doe het niet, Bernard, neem het mij niet af. Dat ik nog bezig bén, dat ik mij nog druk mág maken. Schoonheid, zegt ge? Dít is schoonheid — die van mij: dit gedoe hier, waarop ik sakker. Dit gedonder, waar ik mijn hart en ziel aan ben verloren; dit hele helse gehakketak, dit godgeklaagd getouwtrek — dag in, dag uit, van vroeg tot laat... Wat heb ik nog, wat bén ik — zonder dit? Dus laat het mij in godsnaam nog maar eventjes proberen, op mijn manier, op eigen kracht. Ik kan het nog, het komt eraan: een oplossing, een uitweg, ik gevoel het — geloof mij toch, ik sta op het punt om een historische doorbraak te forceren! En ge gaat verschieten! Allemaal!

CARLA DETREMMERIE
(*op; tussen woedend en geëmotioneerd*)
Is dit ze nu — uw laatste trukendoos? Uw definitief attest van labbekakigheid?

JORIS VAN GILS
Carlaatje, zit gij niet ook nog op mijn kap.

CARLA DETREMMERIE
(*tot Bernard*)
Gij wist ervan? En ge gaat ermee akkoord?

BERNARD VERHOEVEN
Wat er ook gebeurt, Carla, we zullen moeten trekken aan één en hetzelfde zeel.

CARLA DETREMMERIE
Eén zeel? Eentje maar? (*tot Joris*) Zelfs uw waakhond weet van toeten.

JORIS VAN GILS
Het is nog maar een voorstel, er is nog niets beslist...

CARLA DETREMMERIE
(*tot Bernard*)
Een 'duobaan'. Hij wil Sven en Guido naar de verkiezingen sturen als een Siamese tweeling: de Nicole en Hugo van de Belgische politiek, de Dikke en de Dunne van de Wetstraat.

JORIS VAN GILS
Waarom niet? Dit is nu wat wij al jaren doen: de kunst bedrijven van het compromis. Met twee voorzitters krijgt iedereen zijn goesting.

CARLA DETREMMERIE
Alleen een draak heeft meer dan één kop. Zijt gij eigenlijk zelf nog goed bij uw hoofd? Wat scheelt er met u, de laatste tijd?

JORIS VAN GILS
Laten we het niet persoonlijk maken, het gaat om de inhoud, niet de poppetjes.

JORIS VAN GILS
'Poppetjes?' Kaïn en Abel! De Sven gaat dit zeggen en de Guido dat — ongeácht de inhoud. Ze gaan mekaar kapotmaken, en ons er allemaal bij.

JORIS VAN GILS
Dat zal dan liggen aan henzelf. De mens is maakbaar en de samenleving ook — dat zeggen wij toch altijd zelf?

CARLA DETREMMERIE
Maar lieve schat, ge krijgt dat niet meer verkocht, zelfs niet intern — en de buitenwacht? Die buldert zich te pletter. Een 'duobaan'! Wat zijn wij? Ecologen? Theaterdirecteuren? Zelfs een kaartclub accepteert dat niet.

JORIS VAN GILS
Wat hebt ge liever? Dat ik zelf toch nog een tijdje voortdoe? Misschien is dat uiteindelijk toch het échte compromis! Ik wil mij opofferen, als 't moet. En misschien moet gij dat aankaarten, Carlaatje. Van mij geloven ze het niet meer. Wat heb ik hun toch misdaan? Waarom laat iedereen mij vallen als een baksteen? Waarom schieten ze mij in de rug, na alles wat ik heb gedaan?

CARLA DETREMMERIE
(*eroverheen*)
Hou op, hou op, hou eindelijk eens op...

JORIS VAN GILS
Ik bedoel het goed, ik kan het nog altijd, wie heeft er mijn ervaring? Laat mij de klap maar incasseren...

CARLA DETREMMERIE
Het is afgelopen, Joris! Versta dat nu toch eens? Ge zijt passé! Politiek dood! (*stilte*) En het zijn niet uw beloftes, altijd weer, die het verknald hebben — voor u, voor mij, voor iedereen. Het is het feit dat gij nooit eens kiest. Nooit echt, nooit voluit.

JORIS VAN GILS
Ge weet goed genoeg dat gij de enige zijt, ik heb altijd voor u gekozen, in — akkoord! — onze moeilijke publiek-private context met Danielle...

CARLA DETREMMERIE
Maakt gij het nu ook niet persoonlijk, alstublieft.

JORIS VAN GILS
Hoe kan het nu niet persoonlijk zijn, wat gij zegt? Dat ik 'verleden tijd' ben. Zo goed als 'vergeten'. 'Dood.' Dat te moeten horen, uit uw mond? Op een moment als dit, in deze toestand? Hoe zou dat mijn hart níet breken? Gij maakt mij kapot, meiske!

CARLA DETREMMERIE
Dat moet dan maar. Wat hebben wij werkelijk, Joris — gij en ik? Behalve veel geleuter over 'later', en over 'ooit eens tezamen heel de wereld rond'? Wij hebben dít hier. Dit eindeloos gekibbel onderling. Onze mateloze, magnifieke struggle, zij aan zij. Wij zijn zo'n geweldig koppel keikoppen. Gij en ik? Wij kunnen zo formidabel schoon ten aanval trekken, samen. En iedereen die twee seconden nadenkt, weet dat mensen zoals wij, de dromers die ook durven knokken, gedoemd zijn om te spelen op een verliezende helft. De overmacht is gewoonweg te massaal. Lobbyisten, het groot geld...

De sluiproutes van rijke stinkers en hun advocaten... De bankiers, met hun negen kattenlevens en kakkerlakmanieren... We hebben de natuur zélve tegen, want het recht is van de sterkste, en de jungle is nog nooit zo groot geweest, sinds hij door beton vervangen is. We weten dat als geen ander, gij en ik — maar het heeft ons nooit belet om te vechten. Integendeel. Het gevecht zelf was al een beloning, elke centimeter terreinwinst al een overwinning. Maar wanneer komt zelfs die middellijn echt eens dichterbij? Ik ben zo moe, Joris. Alleen in westerns wint een cowboy in zijn eentje, en alleen in Hollywood wint hij meer dan veertig jaar. Ge moet stoppen, lieve schat. Gij kunt maar één ding meer doen voor ons: verdwijnen. Verdwijnen eindelijk van ons voortoneel, definitief en met een schitterende knal. En daarna? Gij en ik? En al de rest? Dat zien we dan wel weer. Wat er ook gebeurt? Ik zal het accepteren. Want wat wij zijn? Gij en ik? Dat heb ik al gehad. Volop, van ganser harte, jarenlang. En komt er nog iets bij? ‘Later?’ ‘Ooit?’ Dan zal ik dankbaar zijn. (*kust hem*) En indien niet? Dan is het maar zo. Ik ben het vechten moe. Het spijt me, schat. Ik zie het wel. Maar doe één ding. Voor u, voor ons. Vertrek. Vertrek voorgoed. (*af; stilte*)

JORIS VAN GILS

Ze heeft gelijk. Ze heeft groot gelijk. En ik weet al hoe! (*lacht; tot Bernard*) Ik weet al hoe ik zal verdwijnen, tot nut van iedereen. Ze gaan verschieten — iedereen, gij allemaal! En gij, Bernard? Gij gaat dat arrangeren.

BERNARD VERHOEVEN
Pardon?

JORIS VAN GILS

Gij steekt voor mij mijn orgelpunt ineen.

16. **BERNARD VERHOEVEN LOST HET OP**

Iedereen neemt deel in zang en dans, behalve Verhoeven zelf.

‘BERNARD VERHOEVEN LOST HET OP’

Voor en door allen behalve Bernard Verhoeven,

à la manière de Kurt Weill

Originele song op muziek van Peter Vermeersch

Iedereen heeft zijn geheimen
Iedereen wil hogerop
Maar soms moet er iets verdwijnen
Wil men slagen aan de top

Bel Bernard maar —
Bernard Verhoeven? —
Bernard Verhoeven! —
Die lost het op

Er zijn regels, er zijn lijnen
Er zijn wetten, er is recht,
Maar soms moet men ze ‘verfijnen’
Of ze werken averechts

Bel Bernard maar —
Bernard Verhoeven? —
Bernard Verhoeven! —
Komt ermee weg

Er zijn zaken en domeinen
Waar akkoorden niet volstaan
Waar het daglicht niet mag schijnen
Als men toch iets krijgt gedaan

Bel Bernard maar —
Bernard Verhoeven? —
Bernard Verhoeven! —
Laat hem begaan

Er moet toch iemand / zijn handen branden
Er doet toch iemand / het vuile werk
Er wroet toch iemand / in stront en modder
Er bloedt toch iemand / in het geheim

Laat het gebeuren / in de schaduw
Laat het geschieden / met schone schijn
Help zo malkander / zonder morren
Blijf ongezien en / blijf onvermeld
Doe zo een ander / de sterke lijken
Maar wees verborgen / de echte held

Te dien behoefte / als geen ander
Staat in coulissen / en in branding
Bernard Verhoeven / altijd paraat
Wacht in de schemer / en in halfduister
Bernard Verhoeven / met raad en daad

Bernard Verhoeven / laat zich beproeven
Bernard Verhoeven / uw meesterbrein
Bernard Verhoeven / uw laatste troef en
Bernard Verhoeven / uw medicijn...

Bel Bernard maar:
Die lost het op!

17. **JORIS EN DE DRAKENDODERS — PART 2**

Joris opnieuw versus Bernard.

JORIS VAN GILS

Wat wilt ge dan, Bernard — dat ik het zelf organiseer? Ik ken de wegen niet lijk gij, ik beland gegarandeerd bij knoeiers.

BERNARD VERHOEVEN

Doe het dan niet. En vraag het ook niet aan mij. Ik heb mijn limieten.

JORIS VAN GILS

Daar heb ik nooit iets van gemerkt.

BERNARD VERHOEVEN

Ik heb u altijd de luxe gegund om niets te móeten merken. Dat was mijn rol, mijn roeping — die laat ik niet misbruiken, nu, voor een moord.

JORIS VAN GILS

Moord, moord... Sinds wanneer zijt gij de man van grote woorden?

BERNARD VERHOEVEN

Hoe noemt ge dat anders: uzelf laten neerschieten, op bestelling?

JORIS VAN GILS

Mijn bobijn is bijna af, straks verlies ik de controle over alles! Ik spreek niet eens van mijn schaamte voor luiers — de stront en de pis, het snot en de kots. Ik heb het over incontinentie van de geest. Wie weet

wat ik allemaal uit mijn botten zal slaan, als ze me een laatste keer komen interviewen op mijn sterfbed. Want ze zullen daar staan. En ik zal te zwak en te sentimenteel zijn om nee te zeggen. Narcisme en loslippigheid, daaraan herkent men het kadaver in wording. Misschien laat ik mij door die persmuskieten zelfs een of andere schuld aanpraten, en begin ik uit onze gezamenlijke biecht te klappen. Er is genoeg dat gij en ik niet graag in de gazet zien staan.

BERNARD VERHOEVEN

Probeert ge me nu zelfs te chanteren?

JORIS VAN GILS

(*koortsig, bezweet*)

Het is een appèl aan uw compassie! Ik kan niet meer, ik word zot van al die pillen, die onderzoeken, die misselijkheid, al dat afzien, maandenlang, en zonder hoop... Gun mij de korte pijn, ik smeek het u. Voor zelfmoord ben ik te laf. (*lacht*) En ook te klunzig — als ik mij door de kop moet schieten? Ik ben in staat om mijn hersens te missen.

BERNARD VERHOEVEN

Dit is geen joke, Joris. Ge vraagt mij om een misdrijf te ensceneren. Op u, mijn oudste, mijn enige kompaan.

JORIS VAN GILS

Waarin zult ge verschillen van een goedertieren dokter die een laatste spuitje zet, op vraag van zijn patiënt?

BERNARD VERHOEVEN

Dat iedereen het zal zien als een politieke aanslag. Besef toch de gevolgen van wat ge in gang zet!

JORIS VAN GILS

De mensen zullen eindelijk zien waar het toe leidt — met al die doodsb bedreigingen van tegenwoordig. Vroeger stoepte een minister met de paardenkracht van zijn dienstwagens, nu stoeft hij met het aantal doodsdreigementen op zijn Twitter-dinges. (*hoest onbedaarlijk*)

BERNARD VERHOEVEN

En om dat aan te klagen wilt gij u zelf laten omleggen? Dat is zoals een huis in brand steken om te bewijzen dat het brandbaar is.

JORIS VAN GILS

Sinds wanneer hebben gij en ik schrik van wat

schoktherapie? Heel mijn leven heeft in dienst gestaan van een ideaal — waarom mijn dood dan niet?

BERNARD VERHOEVEN

Voor wie neemt gij u — een seculiere Christus?

JORIS VAN GILS

Ontneem het mij niet, Bernard. Laat mij verdwijnen met die knal.

BERNARD VERHOEVEN

Ik laat u niet neerschieten als een hond, in een of andere verlaten steeg.

JORIS VAN GILS

Een stéég? Het moet hier gebeuren! Terwijl iedereen het ziet! *(tolt langzaam rond, de armen gestrekt)* Hier! In het midden van de arena, waar ik heb geleefd! Hier — en vóór ik er zelf erg in heb. In één klap: alle problemen opgelost! Het is zelfs goed voor onze campagne. Ge hebt het zelf gezegd: een tragische dood? Die verenigt en vitaliseert. *(hoest, kokhalst)*

BERNARD VERHOEVEN

Ik heb voor u alle grenzen opgezocht, en soms ging ik erover. Tegen mijn goesting, tegen mijn principes. Iemand moest het doen! Maar die iemand was altijd ik. *(orkest speelt zacht opnieuw 'Bernard Verhoeven lost het op')* Kokhalzen, Joris? Dat doe ik geregeld ook. Niet door medicijnen, maar door de geur in de coulissen. De stank van compromissen waarvan geen kat de vader is, maar waar iedereen achteraf toch de verdiensten van wil plukken. Dankzij mijn gemodder, mijn labeur. Heb ik mij ooit beklaagd? Drie huwelijken naar de knoppen, twee keer moeten afkicken van de drank, geen van mijn vier kinderen spreekt nog tegen mij, in de pers word ik afgeschilderd als een halve crimineel. Mijn vader lag te janken op zijn sterfbed omdat ik op tv met naam en toenaam werd weggezet als fraudeur zonder geweten. Ik heb het allemaal gedragen, zonder zagen, met volharding, zelfs plezier. Want ik geloof in u. Onvoorwaardelijk, vanaf dag één, en meer dan in mijzelf. Ge wilt grote woorden, Joris? Ik heb nooit een god gediend behalve u. Maar wat ge mij nu vraagt? In de naam van alles wat wij ooit waren, ooit hebben gedaan: vergeet het.

JORIS VAN GILS

Gij hebt al die tijd één ding gediend. Uzelf. Ge vindt het juist fantastisch — al die stank, achter

de schermen. Al die macht van u, in het geheim. Gij kickt daarop — op dat gevoel van 'invloed hebben'. Die roes die sterker is dan seks en zattigheid gecombineerd. In welk huwelijk zoudt gij die drift, en uw verslaving eraan, ooit hebben kunnen vinden? Gij zijt een structurele vrijgezel, een rat par excellence. Was ik er niet geweest? Ge hadt u iemand anders uitgekozen. Ik ben úw instrument, niet omgekeerd. En vanuit uw zo geliefde, stinkende coulissen doet gij één ding, 'vanaf dag één'. Ge kijkt op mij neer. Ik — de marionet, de grote mond — die elke keer ten overstaan van gans het land mocht uitleggen wat gij al lang en breed bedisseld had met de ratten van de overkant.

BERNARD VERHOEVEN

Het pakt niet, Joris. Ik ken uw repertoire. Gij probeert me kwaad te krijgen? Niets van wat ge zegt maakt mij ooit kwaad genoeg om u hierin toch uw goesting te geven.

JORIS VAN GILS

(plots onbedaarlijk snotterend) Maar ik wil het nu zo! Ik kan het mij niet anders meer voorstellen, Bernard! Ik wil snel en onherroepelijk verdwijnen. Dat komt mij toe. Laat mij niet in de steek. Niet gij, niet nu. Wie blijft mij over? Wie kan ik vertrouwen? Gij zijt mijn enige hoop om zoiets in elkaar te steken. Niemand bezit de kennis, de durf, de hersens, het doorzettingsvermogen, het talent... Zeg ja, Bernard. In naam van onze vriendschap. Zeg toch ja. Zeg ja. Zeg ja. *(muziek stopt abrupt)*

18. DANIELLE EN HAAR VERLOREN ZOON

Sven versus zijn moeder Danielle.

SVEN VAN GILS

(in gebrekkig Frans, met veel Nederlands)
Zeg 'ja,' maman.

DANIELLE DU TOIT

(mengelmoes: Frans en Nederlands door elkaar)
Pourquoi? Qu'est-ce qui est arrivé?

SVEN VAN GILS

Papa is van gedacht veranderd. Hij schuift nu mij als kandidaat naar voren.

DANIELLE DU TOIT

Et ce pauvre monsieur Van Brouckhoven?

SVEN VAN GILS

Die blijft ondervoorzitter. Een jaartje. Daarna gaat hij naar Europa.

DANIELLE DU TOIT

En die mens, die slikt dat?

SVEN VAN GILS

Zoals hij altijd heeft gedaan.

DANIELLE DU TOIT

Mes félicitations. Maar waarom sta je hier dan nog? Moet je niet gaan repeteren voor je eerste speech?

SVEN VAN GILS

(gegeneerd)
Ik heb nog niet definitief 'ja' gezegd'.

DANIELLE DU TOIT

Dit is toch wat je wilt. Beter en groter worden dan je vader. Waarom sta je nog je tijd te verlummelen bij je moeder?

SVEN VAN GILS

Als u het niet wil, maman? Dan doe ik het niet. Dan zeg ik nee.

DANIELLE DU TOIT

Oké, dan. Ik wil het niet. Ik zeg nee.

SVEN VAN GILS

(op zijn ongemak)

Ik ben ervoor gemaakt om te bestendigen wat pa zo lang heeft mogen doen, dankzij u. Waarom hij wel en ik niet? Er is geen vak dat mij méér boeit, ik heb voor niets anders talent. Hebt u dan graag een zoon die níet gelukkig is?

DANIELLE DU TOIT

Dat 'vak' van jou? Dat is een autostrade naar

het ongeluk. Jouw ‘vakman’? Die begint als idealist, een jaar later is hij overlevingskunstenaar. *(streelt Sven over het hoofd)* Altijd overeind blijven! Alle aanvallen pareren! Je doelstellingen zélf verminken — omdat ze niet haalbaar blijken of worden gesaboteerd. *(kust zijn voorhoofd)* Je moet het hart hebben van een walvis en het vel van een olifant. Je moet ook zelf slagstanden en klauwen en stekels ontwikkelen, om niet te worden opgevreten door je evenbeelden. *(kust zijn wang)* Voor je ’t weet ben je veertig jaar ouder en heb je nog altijd niet echt geleefd.

SVEN VAN GILS
(weert haar af)

Ik heb meer greep op deze tijd dan pa ooit bezat op die van hem. Keikoppen als hij? Ze hebben de basis gelegd — bravo. Maar wij zijn mondiger, veelzijdiger, beter in sociaal contact, flexibeler in onderhandelingen.

DANIELLE DU TOIT
Zo sprak hij lang geleden ook. Hij ging ze ook allemaal ontwijken: de valkuilen, de misverstanden, de sleur.

SVEN VAN GILS
Ik héb ze al gezien — bij hem. Dus ik zál ze vermijden.

DANIELLE DU TOIT
Ook dat zei hij, bijna woordelijk.

SVEN VAN GILS
(geïrriteerd)
Ik zou u hebben laten zingen. Ik zou niet geëist hebben dat u, voor mijn carrière, die van u moest opgeven. Aan mijn zijde? U had een beroemde zangeres mogen worden.

DANIELLE DU TOIT
Dat zou dan een kapitale fout geweest zijn. De kiezers, hier? Die kunnen dat niet plaatsen. ‘Petit pays? Petit esprit!’ Dat zou een getalenteerd politicus toch moeten aanvoelen? *(trekt hem plagend aan het oor)* Ík heb gekozen voor je vader. Ik, de consequenties kennende. Uit liefde, dacht ik toen. Omdat ik vreesde niet goed genoeg te zijn als zangeres — dat denk ik nu.

SVEN VAN GILS
U heeft nooit de kans gekregen om het te proberen. Hij wilde u voor zichzelf alleen, terwijl u had kunnen schitteren in alle grote zalen van de wereld.

DANIELLE DU TOIT
(berispende tik tegen zijn hoofd)
Niet doen! Mensen naar de mond praten? Dat is populisme — en dat wreekt zich in jouw ‘vak’.

SVEN VAN GILS
Maar u gaat er dus wel van uit dat het mijn vak ís?

DANIELLE DU TOIT
Na hem ga ik ook jou verliezen. Hoe vaak krijg ik jou nog te zien? Wanneer praten we nog echt?

SVEN VAN GILS
Ik ben nu toch hier? En ik vraag u toch om uw toestemming?

DANIELLE DU TOIT
Je stelt me, hoffelijk, voor een voldongen feit. Ik ben jou nu al kwijt.

SVEN VAN GILS
Dan maakt het eigenlijk geen verschil meer uit, toch? Dan implicéert u toch al eigenlijk: ‘Ga je gang!’

DANIELLE DU TOIT
Zo handig en verstandig... Je bént precies als hij.

SVEN VAN GILS
Ik wil dit zo graag, maman. Maar ik kan het niet, zolang jij nee blijft zeggen. Zeg toch ja.

DANIELLE DU TOIT
Dat krijg ik niet over mijn lippen. Maar...

SVEN VAN GILS
Wat?

DANIELLE DU TOIT
Ik zeg ook niet langer nee.

SVEN VAN GILS
Is dat dan een ja?

DANIELLE DU TOIT
Nee. Het is alleen geen nee. Ik ben niet in staat jou iets te weigeren.

SVEN VAN GILS
Bedankt, maman. *(kust haar, uitgelaten)* U zult het zich niet beklagen. Dat beloof ik u! *(stapt achteruit, naar het orkest)* Ik ga u zo trots maken? En u maakt mij zo blij! *(het orkest begint te spelen: ‘Dat heet dan gelukkig zijn’ van Ann Christy)*

19. JORIS EN ZIJN GROTE AFSCHIED

(allen, behalve voorlopig Joris, komen één voor één in beeld, tijdens wat lijkt op het slotfeest na een succesvol partijcongres; het orkest blijft, op een paar theatrale onderbrekingen na, doorspelen tot het abrupte slot)

‘DAT HEET DAN GELUKKIG ZIJN’

*Voor en door allen behalve Bernard Verhoeven
De song is van Ann Christy
Men zingt gaandeweg ook in Frans, Engels en Duits*

ALLEN BEHALVE BERNARD
EN DE AFWEZIGE JORIS
(zingend, glunderend)
Het lopen door straten
Gewoon zonder doel
Het stilletjes praten
Alleen in ’t gewoel
Het kijken naar mensen
Dat maakt me blij, blij, blij...
Dat heet dan gelukkig zijn!
Een deur die plots opengaat
Dat heet dan gelukkig zijn
Waardoor je weer hopen gaat
Dat maakt je blij, maakt je blij, maakt je blij!

VIC WASSENBERG
(als een soort spreekstalmeester, over de muziek heen)
En beste mensen, lieve vrienden: dan rest er mij — aan het eind van dit fantástische verkiezingscongres, het béste in jaren *(gejoel)* — niets anders meer over dan om u állemaal te danken voor uw overdonderende opkomst en uw schitterende, deugddoende getuigenissen!

ANNEKE LAMBREGS
(zielsgelukkig)
Dit is nu wat ik bedoelde, mannekes! Feest!
De sfeer van de grote dagen!

CARLA DETREMMERIE
(tipsy)
Kiekenvlees en waterlanders — en bier à volonté!

ANNEKE LAMBREGS
En straks nog een kiekske met appelmoes en kroketten!

CARLA DETREMMERIE
Voor minder doen we het niet! *(zij en Anneke beginnen samen te walsen, onder geloei en gelach van de orkestleden)*

VIC WASSENBERG
En dat allemaal ter ere van onze nieuwe, jonge voorzitter, met wie wij, vrienden, in de komende weken álle harten gaan winnen... En de verkiezingen ook! *(gejoel)* Dames en heren, hier is hij: onze hoop in bange dagen, onze redder, onze jeune premier — Svéeén! Vááán! Giiiiiils! *(gejoel en applaus; beleefdheidsapplausje van een onwennige Guido van Brouckhoven en een koele, afzijdige Bernard)*

SVEN VAN GILS
(voor de micro; muziek blijft spelen)
Dank u wel, Vicske! Lieve mensen? Dit is de schoonste dag van mijn leven!

CARLA DETREMMERIE
Allez — dat belooft, met u! *(gelach)*

VIC WASSENBERG
Van nu af kan het alleen maar bergaf gaan, Svenneke!

SVEN VAN GILS
(gespeeld bescheiden grijns)
Die kans zit erin, Vicske, die kans zit erin... Maar vandaag is vandaag, beste mensen! En vandaag is niet mijn overwinning... Het is úw overwinning! *(gejoel)* Ik zal mijn stinkende best doen om die zware taak tot een goed einde te brengen. Maar ik sta goddank niet alleen. Ik sta op de schouders van de reuzen uit onze geschiedenis! *(gejoel)* En voor een van die reuzen vraag ik u een daverend applaus. Dames en heren, de man zonder wie ik hier niet zou staan... Guido van Brouckhoven! *(gul gejoel)*

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
(verrast, ontroerd)
Ik?

SVEN VAN GILS
Natuurlijk, Guido. Over alle meningsverschillen heen, dat weet ge toch! Allez, kom — zand erover? *(reikt hem de hand)*

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Wel, Svenneke... ’t Is te zeggen, jongen... *(laat zich de hand al drukken)*

SVEN VAN GILS
Dé Guido, dames en heren! Onze ondervoorzitter uit één stuk! *(gejoel, men scandeert ‘Gui-do! Gui-do!’; Sven duwt hem zacht voor de micro)*

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(onwennig voor de micro)

Kameraden! Ik euh... Ik sta nu niet bekend als een vlotte spreker...

CARLA DETREMMERIE

Tegen wie zegt ge het? *(gejoel en weer 'Gui-do! Gui-do...')*

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(groen lachend)

Jaja, Carlaatje — gij zoudt dat natuurlijk weer veel beter doen, hé?

CARLA DETREMMERIE

Slechter kan niet! *(weer gejoel)*

ANNEKE LAMBREGS

Laat die mens nu toch eens uitspreken!

Zeg het maar, Guido. We gaan luisteren.

CARLA DETREMMERIE

Dat wordt dan ook de eerste keer! *(proest)*

ANNEKE LAMBREGS

Ssst — houd uw franke toot nu eens, Carla!

CARLA DETREMMERIE

Ow-ow-ow! Sorry, hoor! *(bijna slappe lach)*

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Kameraden? Het is — hoe zal ik het zeggen?

Van zwaarwegende importantie dat wij onze eenheid bewaren. Wat er ook gebeurt: de rangen zijn er om ze te sluiten.

CARLA DETREMMERIE

Hèh? Wat? Zeg dat nog eens?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(geïrriteerd)

Er kunnen al eens woorden vallen. Maar dat gebeurt in de beste families. En wij zijn nu eenmaal een goede familie.

ANNEKE LAMBREGS

De beste! Wij zijn de beste!

CARLA DETREMMERIE

'Houd uw franke toot nu eens', Anneke!

(volop slappe lach) Ssst!

ANNEKE LAMBREGS

Allez, Carla! Niet doen! Komaan!

(begint ook slappe lach te krijgen)

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Maar op het einde van de rit, kameraden, moeten we de handen in elkaar slaan en trekken aan één zeel.

ANNEKE LAMBREGS

Bravo — ferm gesproken! *(giechelt)*

CARLA DETREMMERIE

Héél ferm. *(giechelt)*

SVEN VAN GILS

(applaudisseert ostentatief)

Absoluut! Bravo voor onze Guido!

VIC WASSENBERG

Dat is ook ónze bottomline, mannekes! Eén zeel,

en de handen in elkaar! *(doet zijn orkest kort helemaal*

uit de bol gaan, ten bewijze van hun muzikale solidariteit,

ze blijven daarna spelen op de achtergrond)

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(nog onzekerder door de muziek)

Daarom wil ik zelf ook — hoe noemen ze dat? Een ovatie vragen. Voor de man zonder wie ik hier niet zou staan, na twintig jaar. Een échte reus, voor wie 'sociale strijd' en 'harde actie' geen scheldwoorden zijn — omdat hij, wat men ook van hem zou kunnen zeggen...

VIC WASSENBERG

(over Guido heen)

Dames en heren beste vrienden, hier iiiiiissss...

Jó-rissss! Vááán! Giiiiiiils! *(pandemonium van gejoel, applaus en luide muziek; Joris komt op, met beide armen zwaaiend en knikkend naar iedereen, theaterpubliek inclusief)*

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

(zijn gestotter gaat verloren)

Joris van Gils, inderdaad, Joris van Gils...

(maakt applaudisserend plaats)

JORIS VAN GILS

(ontroerd voor de micro; muziek stopt)

Vrienden! Lieve, lieve, lieve vrienden! Het gebeurt niet gauw, maar nu ben ik sprakeloos — en wel als volgt! *(gelach)* Nee, ernstig nu. Ik kan mij, gasten, geen prachtige afscheid voorstellen dan dit. *(breekt in tranen uit, tot consternatie of ontroering van iedereen, behalve Bernard — al heel de tijd zijn stoïcijnse afstandelijke zelf)*

ANNEKE LAMBREGS

(in tranen; roept)

Ik kan het ook nog altijd niet geloven, mijnheer

Joris! Nog altijd niet!

JORIS VAN GILS

(vermant zich)

En toch is het zo, Anneke manneke. Aan álles komt een eind. En voor mij betekent dat: vandaag. Hier en nu. Het was een eer, beste vrienden. Een privilege! Een plezier. *(keert zich tot orkestleden)* Ook jullie allemaal, stuk voor stuk — dames en heren! Uw applaus voor ons geweldig orkest! *(gejoel)* Ik heb u mijn beste jaren mogen geven. En nu laat ik u in groot vertrouwen achter in de handen van de nieuwe generatie: mijne Sven. *(valt ontroerd Sven in de armen; er wordt gescandeerd 'Dé Svén, Dé Svén...'; ze geven elk om beurt ook een beleefde hand aan Guido; Joris gaat weer achter de micro staan)* En voor de rest? Lieve vrienden, ik heb geen wensen meer. Ik heb al zoveel mogen krijgen! Van jullie allemaal! Maar er is misschien één klein ding? *(slikt ontroering weg)* Iedereen weet dat het in mijn leven niet ontbroken heeft aan schone, schitterende vrouwen. *(gejoel van het orkest)*

ANNEKE LAMBREGS

Alstublieft, mannekes! Gedraag u eens een beetje.

JORIS VAN GILS

Er zijn er twee in het bijzonder. We moeten daar niet flauw over doen, iedereen weet dat. Twee prachtvrouwen, die alle twee een aardig mondje kunnen zingen. En op een dag als deze? Van afscheid en verzoening?

CARLA DETREMMERIE

(ontnuchterd, in tranen)

Niet doen, Joris, alstublieft: nee, doe het mij niet aan...

DANIELLE DU TOIT

(die zich tot nu afzijdig hield; wegstijgend, binnensmonds, in tranen)

C'est pas possible, quand-même.

JORIS VAN GILS

Lieve schatten... Als er één ding is? *(slikt weer iets weg)*

Zing alstublieft, als afscheid voor mij, samen een duetje. Alstublieft? *(Danielle en Carla kijken elkaar vertwijfeld aan; gaan dan samen achter een microfoon staan)*

DANIELLE EN CARLA

(zingen prachtig samen)

[Pour que tu m'apprennes à tout partager](#)
[Nos joies et nos peines n'ont pas de secrets](#)
[Ma main dans la tienne, je te suivrai —](#)
[Dat heet dan gelukkig zijn](#)
['t Gevoel niet alleen te zijn](#)
[Dat heet dan gelukkig zijn —](#)

[Om dan met z'n twee te zijn:](#)

[Dat maakt je blij, maakt je blij, maakt je blij!](#)

(Danielle en Carla vallen huilend in elkaars armen)

ANNEKE LAMBREGS

(voegt zich bij Carla en Danielle)

God, dat pakt mij nu — dit is zó schoon?

(groepshug met drie dames)

ALLEN BEHALVE BERNARD

(op één rij, gezicht naar het publiek, handen verstrengeld; samenzang als voor de afsluiting van een popconcert)

[Dat heet dan gelukkig zijn!](#)

[Een deur die plots opengaat](#)

[Dat heet dan gelukkig zijn](#)

[Waardoor je weer hopen gaat](#)

[Dat maakt je blij, maakt je blij, maakt je blij!](#)

VIC WASSENBERG

(weer als spreekstalmeester)

En dan nu, dames en heren: het laatste, allerbelangrijkste moment van vanavond... Ik verklaar de bar en het bal populaire voor geopend! *(gejoel; men gaat uiteen, richting bar)* We gaan met zijn alleen feesten lijk de beesten! Geniet ervan! *(het orkest blijft variaties spelen op 'Dat heet dan gelukkig zijn')*

JORIS VAN GILS

Guido, Guido! *(wenkt)* Nog één dingske, voor ik er vandoor moet.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Laat maar, Joris. *(komt toch naderbij)* Alles is gezegd.

JORIS VAN GILS

Ik heb u nooit het respect gegeven dat gij verdient. Zonder u had ik nooit bereikt wat iedereen beziet als mijn palmares. Gij zijt een van de allergrootsten.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Dat zegt ge nu. Een beetje laat hé, Joris.

JORIS VAN GILS

Vergeef het mij. Ik had wijzer moeten zijn.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Goed. Ik geloof u. Ik ben blij dat ge het zegt, Joris.

JORIS VAN GILS

Waar is het vrouwtje?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN

Thuisgebleven.

JORIS VAN GILS
Kwaad?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Opgelucht. (*grijnst*) Ze wil eigenlijk al jaren dat ik ermee stop. Ze noemt heel dit gedoe hier 'een cirque'. En u en mij? Twee zotten!

JORIS VAN GILS
(*steekt zijn hand uit*)
Bedankt, Guido. Voor alles.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Gij ook, Joris. (*hug*) Gij ook! (*glimlachend weg, naar de bar*)

JORIS VAN GILS
Vic? Vicske! (*wenkt*) Efkens een woordje?

VIC WASSENBERG
Niet beginnen zagen, Joris — alstublieft! Het is normaal dat de muziek wat luider is dan vroeger, het is nu ook een bal voor de jonge mensen. (*lacht*) Gij hebt afgedaan, ouwe sloeber — gij hebt hier niets meer te zeggen!

JORIS VAN GILS
Het is prima zoals het is, Vic — luid óf stil. Het is prachtig, zoals jullie spelen. Jullie zijn onze ruggengraat, van heel dat spel hier. Onvervangbaar! Zuiver professioneel!

VIC WASSENBERG
Wat krijgt gij nu? Ge zijt precies echt sentimenteel.

JORIS VAN GILS
Ik wou het efkes gezegd hebben, c'est tout. Bedankt, maat — uit de grond van mijn hart. Bedankt!
(*hug en kus op de wang*)

VIC WASSENBERG
Dat is nu de eerste keer dat gij zoiets zegt.

JORIS VAN GILS
Ik beloof u dat ik het nooit meer zal zeggen!
Erewoord! (*knipoog*)

VIC WASSENBERG
Dan is het goed. Ik werd al ongerust — gij ouwe zot!
(*weer naar zijn orkest*)

JORIS VAN GILS
Anneke! (*steekt duim op naar haar*) Schitterend feest!
Perfect georganiseerd! Zoals altijd, bij u!

ANNEKE LAMBREGS
Merci, mijnheer Joris! Dat doet nu mij echt plezier!
Bedankt!

JORIS VAN GILS
Bernard? (*zoekend*) Bernard!

BERNARD VERHOEVEN
(*cool opduikend*)
Joris?

JORIS VAN GILS
(*om zich heen kijkend*)
Alles is gearrangeerd? Hij weet hoe ik het wil?
Twee keer — eerst de kop, dan het hart?

BERNARD VERHOEVEN
Maak gij u maar geen zorgen, Joris. Wat niet weet, wat niet deert.

JORIS VAN GILS
Ge kunt niet geloven, Bernard, hoeveel dit voor mij betekent. Ik heb iedereen adieu kunnen zeggen. Dit is wat ik mij had gedroomd.

BERNARD VERHOEVEN
Ik vind het een nachtmerrie. Ik versta nog altijd niet waarom ik mij heb laten ompraten.

JORIS VAN GILS
Vriendschap en vertrouwen, Bernard. Van iedereen hier zijt gij de enige op wie ik, door dik en dun, altijd heb kunnen bouwen.

BERNARD VERHOEVEN
Val toch dood. (*kwaad weg*)

JORIS VAN GILS
(*roept hem na*)
Eerst de kop en dan het hart, Bernard! En het hart zit links! Dát is de natuur! (*barst in hoesten uit*)

SVEN VAN GILS
(*komt erbij staan, met een pils*)
Moet gij niets drinken, pa? Ge staat droog.
Niet van uw gewoonte! (*lacht*)

JORIS VAN GILS
Bedankt, jongen. Gezondheid!
(*speurt naar boven en om zich heen, steeds meer zwetend*)

SVEN VAN GILS
Waar kijkt gij heel de tijd naar? Voelt ge u niet goed? Pa!

JORIS VAN GILS
Wat? Oh — niets. Maar nu ik u hier toch alleen heb?
Kijk, ik wil nu niet direct de schoonmoeder uithangen...

SVEN VAN GILS
(*grijnst*)
Dat heeft nog lang geduurd!

JORIS VAN GILS
Ge moogt er geen geheim van maken, jongen.
Ge moet er zelf mee naar buiten komen, vóór ze er spel over maken in de boekskes.

SVEN VAN GILS
Over wat?

JORIS VAN GILS
Vandaag de dag is dat toch allemaal niet meer zo een probleem? Tenzij ge het probeert verborgen te houden. Dat hebben de mensen niet graag.

SVEN VAN GILS
Wat dan!

JORIS VAN GILS
Wel... Dat ge voor de mannen zijt.

SVEN VAN GILS
Ik?

JORIS VAN GILS
Zo erg is dat toch niet? Het komt genoeg voor.
Meer dan vroeger in elk geval.

SVEN VAN GILS
Ik ben niet voor de mannen, pa.

JORIS VAN GILS
Ge moet u daar niet voor schamen. Vrouwelijke kiezers? Die vallen daarvoor als vliegen.
Geen mens verstaat dat, maar het is wel zo.

SVEN VAN GILS
Pa, ik ben niet voor de mannen!

JORIS VAN GILS
De enige zoon van een artistiek gefnuikte diva?
Gij waart freudiaans voorbestemd.

SVEN VAN GILS
Een afwezige vader was ook niet erg bevorderlijk.
En toch, helaas! Ik ben niet voor de mannen — sorry, hoor.

JORIS VAN GILS
Ontkenning, jongen? Dat is een héél gevaarlijk beestje. Dat kan van alles in de kop verwekken, ge kunt daar lélijk van aan de drank geraken.

SVEN VAN GILS
Dan zijt gij misschien al heel uw leven voor de mannen? Schol!

JORIS VAN GILS
Wat krijgt gij nu! Gij zijt voor de mannen — niet ik!

SVEN VAN GILS
Gij hebt een drankprobleem — niet ik!

ANNEKE LAMBREGS
(*glimlachend opduikend*)
Hela, hela — we gaan toch geen ruzie beginnen maken, op een schoon feestje?

SVEN VAN GILS
Mijn vader denkt dat ik een homo ben.

ANNEKE LAMBREGS
Mijnheer Joris! Waar komt gij mee af? (*lacht*)

JORIS VAN GILS
Hebt gij hem al eens in het gezelschap gezien van een meiske? Desnoods een oudere vrouw?

ANNEKE LAMBREGS
Vorige week nog maar. En de weken daarvoor ook.

JORIS VAN GILS
Ah ja? Wie dan?

ANNEKE LAMBREGS
Ikke.

JORIS VAN GILS
Gij? Met hem?

SVEN VAN GILS
Hebt ge daar ook al problemen mee? Djiezes zeg!

JORIS VAN GILS
Maar nee! Juist niet! Anneke manneke, toch — hoe komt het dat ik daar niets van afweet? Het stond zelfs niet in de boekskes!

ANNEKE LAMBREGS
We wilden het nog wat geheim houden — (*tot Sven*)

hé sjoe? Om helemaal zeker te zijn, vóór we ermee naar buiten komen.

SVEN VAN GILS
En ook op welk moment, in de loop van de campagne.

JORIS VAN GILS
Maar kinderen lief, dat ik dit nog mee mag maken!
Ge maakt mij zo blij!

SVEN VAN GILS
Daarjuist was ik nog een homo.

JORIS VAN GILS
Dat was ook goed geweest — maar dit? Anneke manneke toch! En hoe ver staat het? Zit ge nog in het stadium van de smak en de plak, of zit er al meer in de pijplijn?

SVEN VAN GILS
Pa, alstublieft!

ANNEKE LAMBREGS
(giechelend)
Dat gaan we niet aan uw neus hangen, mijnheer Joris.

JORIS VAN GILS
Natuurlijk, nee — dat begrijp ik, sorry. Ik ben alleen maar... Zo gelukkig! *(wil Anneke kussen)* Voor u alle twee! *(vermorzelt haar bijna)* Anneke manneke, toch!
Met onze Sven!

ANNEKE LAMBREGS
(giechelend weerwerk)
Mijnheer Joris, mijnheer Joris!

SVEN VAN GILS
(werkt haar los)
Kom, we gaan dansen, schat — voor hij u helemaal opvreet.

ANNEKE LAMBREGS
(kushandje)
Tot later, mijnheer Joris!

JORIS VAN GILS
(kijkt hen ontroerd na; tot de passerende Danielle en Carla)
Hebt ge dat nu gezien?

CARLA DETREMMERIE
Wat?

JORIS VAN GILS
Anneke manneke! Met onze Sven.

DANIELLE DU TOIT
(ook tipsy)
Dat ziet toch iedereen, quand-même?

CARLA DETREMMERIE
Dat vóelt toch iedereen, allang?

JORIS VAN GILS
(tranen verbijtend)
Ik niet. Waarom ik niet?

CARLA DETREMMERIE
Ach ja — waarom gij niet? Wat ziet gij eigenlijk wél?
Gij nog een kleinigheid, Danielle?

DANIELLE DU TOIT
Doe mij maar une Leffe Blonde, Carlaatje.

CARLA DETREMMERIE
Een goed gedacht! Als het maar blond is, en als het maar schuimt! *(gearmd en lachend weg: twee boezemvriendinnen)*

JORIS VAN GILS
(kijkt hen na, dan naar Anneke, die op een tafel is gekropen)
Ik ben zo blind geweest. Zo blind!

ANNEKE LAMBREGS
(zingt ongegeneerd compleet vals, mooi lachend, lonkend naar Sven)
Het onbezorgd dromen
Gewoon over jou
(ze danst sensueel; gejoel en applaus van anderen)
En dat je zal komen
't Liefste heel gauw
Je weer te ontmoeten
Dat maakt me blij!...

JORIS VAN GILS
(kijkt plots verschrikt om zich heen)
Bernard? Bernard!

ALLEN ZINGEN BEHALVE
BERNARD EN JORIS
...Dat heet dan gelukkig zijn...

JORIS VAN GILS
(deinst achteruit, met grote angstogen)
Bernard, waar zit ge? Bernard!

ALLEN ZINGEN BEHALVE
BERNARD EN JORIS
...Een deur die plots opengaat...

JORIS VAN GILS
(handen beschermend voor zich uit)
Ik blaas het af! Ik heb mij bedacht! Houd hem tegen, Bernard!

ALLEN ZINGEN BEHALVE
BERNARD EN JORIS
...Dat heet dan gelukkig zijn...

JORIS VAN GILS
Ik ben van gedacht veranderd! Ik heb mij vergist!

ALLEN ZINGEN BEHALVE
BERNARD EN JORIS
...Waardoor je weer hopen gaat!...

JORIS VAN GILS
(maait panisch met zijn handen als naar vliegen)
Bernard, alstublieft!

ALLEN ZINGEN BEHALVE
BERNARD EN JORIS
...Dat maakt je blij, maakt je blij, maakt je blij!...

JORIS VAN GILS
Blaas het af!

(black-out, muziek wordt chaos, er vallen schoten, kreten en verwarring; dan een ijzige stilte)

20. REPLAY ALS ORGELPUNT

De scène licht langzaam weer op, de stem van Joris doorbreekt de stilte. Tableau de la troupe, ofschoon Bernard Verhoeven en Sven ontbreken. Joris spreekt als op een verkiezingscongres. Geflankeerd enerzijds door ondervoorzitter Guido van Brouckhoven en Vic Wassenberg, anderzijds door de drie vrouwen. Anneke en Carla, allebei aangeslagen, ondersteunen elk aan één zijde Danielle, die gedrogeerd en compleet van de wereld lijkt te zijn. Vóór hen, op de grond, ligt er iemand onder een laken.

JORIS VAN GILS
(spreekt moeizaam)
Vrienden? Ik ga u hier niet aanspreken met een versleten term als 'kameraden'. Ook al kost mij dat moeite, en hartzeer, en spijt. Want ik vind dat wel

nog altijd een schoon woord. 'Kameraden?' Daar zit liefde in, bekommernis — poëzie! Daar zindert een alomvattend politiek program in mee, een ideaal van staal, het levensdoel van miljoenen: een betere wereld voor iedereen, onze kinderen op kop. *(breekt)* Ik kan dit niet, het spijt me oprecht — ik kán dit niet... *(hoofd in de handen)*

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Ge moet, Joris. We zijn moreel verplicht om het minstens te proberen, met z'n allen.

JORIS VAN GILS
Waar zit Bernard?

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Die duikt wel op, te zijner tijd. Iedereen verwerkt een ramp op zijn manier.

JORIS VAN GILS
Het is één groot, gigantisch misverstand! Een fenomenale knoeiboel.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Maar wat gaan we eraan veranderen? Niets doen is geen optie.

JORIS VAN GILS
Gij zult de lijst moeten trekken, Guido. En ge gaat dat goed doen!

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
Ik ga dat niet doen, Joris.

JORIS VAN GILS
Ge gaat ons toch nu niet in de steek laten? Het is alle hens aan dek!

VIC WASSENBERG
Alleen met u kunnen we winnen, Joris. Onze grootste overwinning ooit.

JORIS VAN GILS
Ik? Ik ben kapot, ik ben rot, passé, voorbij!

VIC WASSENBERG
De mensen leven met u mee als nooit tevoren.

JORIS VAN GILS
Met mij?

VIC WASSENBERG
Het zijn vooral die foto's, in de gazetten. Geen oog

bleef droog. Sven... En gij op uw knieën naast hem... Overall bloed... En gij die gezegd zoudt hebben: 'Ik had hier moeten liggen. Ik had dat verdiend!'

JORIS VAN GILS
Ik had daar moeten liggen. Dit is een gruwelijk malheur!

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
We staan in de peilingen boven de dertig procent.

VIC WASSENBERG
Met u als boegbeeld, toch.

GUIDO VAN BROUCKHOVEN
We moeten hier iets goeds mee doen, Joris. Dat is onze plicht.

JORIS VAN GILS
Hoe durft ge mij dit vragen? Zijt ge niet beschaamd?

CARLA DETREMMERIE
(schor van verdriet)
Ze hebben gelijk. Als we nu opgeven, heeft het helemaal geen zin gehad.

ANNEKE LAMBREGS
(idem)
De mensen moeten de kans krijgen Sven een laatste groet te brengen, mijnheer Joris. Dankzij u, zijn vader.

CARLA DETREMMERIE
We dragen de verkiezingen op aan hem. Een stem op u is een stem op Sven.

JORIS VAN GILS
Mannekes, alstublieft — dat kunt ge van mij toch niet verlangen, zeg!

DANIELLE DU TOIT
(wankelt op Joris af, neemt haar zonnebril af)
Mon trésor? Je t'en prie. *(kust hem innig)* Hij zou zelf niet anders hebben gewild. Fais-le, chéri.

JORIS VAN GILS
Danielleke, lieve schat, ge moogt mij dat niet vragen. Alstublieft, niet doen.

ANNEKE LAMBREGS
(komt ook op Joris af, kust hem op de wang)
Doe het voor hem, mijnheer Joris. Doe het voor onze Sven.

JORIS VAN GILS
Anneke manneke, toch. *(kust haar)* Allez, dan. Ik zal het doen. Voor u. *(begint weer, moeizaam)* Te lang, vrienden, hebben wij — uit angst — meegezongen in het koor van de schone schijn. Te lang: retoriek bestreden met retoriek. Totdat alles werd gereduceerd tot een spelletje van welles-nietes. Een show waarin debatten worden beoordeeld op hun amusement in plaats van op argumenten en engagements... We móeten onze stem hervinden. *(het orkest begint zacht opnieuw te spelen)* We móeten weer kwaad durven zijn. Weer actie ondernemen. Dat zijn we onszelf, onze samenleving en onze geliefden verplicht. Zeker in deze tijden van onzekerheid en angst. Angst voor verandering en aftakeling. Paniek voor alles wat vreemd en onbekend is. Afkeer van het vertrouwen en de wederzijdse afhankelijkheid. *(raakt zijns ondanks op dreef; muziek wordt navenant steeds aanstekelijker)* Dat zijn — ik weet het, vrienden — allemaal erg grote woorden. Maar het zijn vooral grote waarden. En met uw steun, en met uw stem, zal ik mij inspannen om ze te bewaren en te vrijwaren. *(lacht, weent)* Daar wil ik voor vechten. Tot het uiterste. Zoals ik heel mijn leven heb gedaan. Ik dank u. Allemaal. *(kust Danielle, Anneke en Carla; zwaait smartelijk naar de massa's, terwijl het orkest steeds luider en triomfantelijker speelt; tot slot komt iedereen groeten, met inbegrip van Sven en Bernard; confetti en ballonnen, feestelijke fade-out)*

DOEK

ANNEX. CORPUS MOGELIJKE GSM-GESPREKKEN

Elk personage kan, wanneer er nood aan is, putten uit een eigen voorraad aan gesprekken, waarbij voor de toeschouwer het wederwoord niet hoorbaar hoeft te zijn. Danielle du Toit is de enige die nooit telefoneert.

Tijdens 00. Ouverture — The BlackBerry Blues belt iedereen, door elkaar, behalve dus Danielle, die alleen zingt.

1. JORIS VAN GILS

↓ ‘Geheime stemming? Mijn oor. Gij gaat dat verhinderen, Bernard — het kan mij niet schelen hoe. Ik wil die gasten hun smoelen zien, ik wil hun namen kennen, als ze mij een mes in de rug willen steken. Wat denken die dat ik ben? Een speldenkussen? Een stekelvarken met een blinddoek om?’

↓ ‘Waar zijt gij mee bezig, Van Brouckhoven? “Goedkeuren” had ik gezegd. Mét het amendement erbij. “Onthouding?” Dat is iets voor nonnen en pastoors. Zijt gij een non, Van Brouckhoven? Zijt gij een non, vraag ik! Wel, stem dan, en stem “ja”. Dat is de groene knop, oké? Of moet ik uw vinger ook nog komen vasthouden?’

↓ ‘N’importe, of ik uw vader nog heb gekend. Wilt gij nog ooit op een lijst staan, jongen? Of blijft ge liever voor de rest van uw leven papieren zakken plakken bij de scouts en bij de gidsen? Als ge wilt moogt ge uw eigen zak nu al dichtplakken, hier, aan de telefoon. Wat zal het zijn?’

↓ ‘Er is maar één peiling die telt, juffrouwke, en dat is de kiezing. Kom dan nog maar eens terug. Ge gaat verschieten, er hangt verandering in de lucht, ik voel het aan mijn water. Natuurlijk, ge moogt dat zo opschrijven. En doe de groe-

ten aan uw hoofdredacteur. Zeg dat hij mij in het vervolg zelf belt, in plaats van een mongoloïde stagiair op mijn dak te sturen. Dag, juffrouwke!’

↓ ‘Maar Anneke, lieve schat — die tombola, die lag toch al weken vast? Ik kan die mensen nu niet in de steek laten, met hun koud buffet en hun orkestje! Ze hébben het al zo moeilijk, in de Limburg. Waarom heb ik eigenlijk iemand die mijn agenda’s bijhoudt, als ik toch altijd alles zelf moet onthouden? Ja, Anneke, sorry hoor, maar... — ge moet nu niet beginnen janken, meiske. Alstublieft zeg! Stop daar mee! Allez, kom: euh... Zeg dat ze die tombola in Hasselt

een half uurke vervroegen, en zeg in de West-Vlaanders dat ze al beginnen te vergaderen zonder mij. En dat ze eruit moeten zijn tegen dat ik arriveer. Kunnen die nu echt niets alleen, die West-Vlamingen? Behalve frauderen en scheefpoepen?’ *(haakt in, zucht)* Kan die nu eens niet één keer een datum juist inschrijven, zeg?

↓ ‘Ik weet het, manneke, en ge hebt gelijk, maar meer kan ik nu niet uit de brand slepen. Maar als gij nu eens... Als gij nu eens... Oké — ik weet het, maar als gij nu eens... Alstublieft zeg! Laat mij nu eens uitspreken! Als gij nu eens aan heel uw afdeling vraagt dat ze — ik zeg zomaar iets — een klein wild stakingske organiseert? Waarom niet? Het zou niet de eerste keer zijn. Een verwittigingske. Een vertragsmaneuverke. Er is nog niets beslist, alles ligt nog open. Steun mij en we krijgen het er samen door. À la guerre comme à la guerre!’

↓ ‘Ge hebt het niet van mij, oké! Als ik érgens mijn naam lees of hoor? Ik neem nooit nog mijn gsm op voor u. Bon. Zit ge klaar? Er komt geen rooie cent bij voor de wachtlijsten in de zorg! Voilà. Hoezo — ge weet dat al? Wie heeft er nu weer vóór zijn toer geklapt? Zeg het mij. Ik kan zwijgen — dat weet ge toch? Kom, zeg het mij! Ik wil weten wie die rotzak is.’

↓ ‘Sven? Uw vader hier. Als ge dit hoort, bel mij dan eens terug? Het kalf dat we volgens u voorzitter moesten maken van onze jongerenafdeling boort op Terzake onze minister van Huisvesting de grond in. Gaat gij dat schaap de les lezen, of doe ik het? Bedankt om mij terug te bellen, jongen. Als ge het tenminste niet vergeet, gelijk vorige keer. Maar euh... Luister: ik zal Anneke vragen om een gaatje

te vinden in mijn agenda, om samen eens te gaan eten, gij en ik. Dat is te lang geleden, ik besef dat. Ge belt mij terug, dan? Bedankt, hé. Tot straks, hé. Niet vergeten, hé! Tot straks.’ *(haakt in, zucht)* Die gaat dat weer vergeten, hé.

↓ ‘Carlaatje, sorry, we gaan toch weer moeten veranderen van locatie. Ik weet het, schat — maar ik zit tot zeker twee uur vannacht vast. Bij onze paljassen van Lier. *(lacht)* “Lierke Plezierke” — zijt maar zeker! Hoe dat die de oorlog zijn door gesukkeld? Regelt gij een hottelleke? Niet te dicht bij het centrum? Ik kom af, zo rap als ’t kan. Ja, bolleke, ik heb de chauffeur. Ja, ik zal oppassen met wat ik drink. Já, ik... Zeg, wilt gij eigenlijk nog dat ik kom? Tot straks, dan. Salut.’ *(haakt in, zucht)* Die gaat dat nooit afleren, hé.

↓ ‘Vicske, voor één keertje moet dat toch kunnen, zeg? Een muzikant is een muzikant — en een fanfare, dat is toch gewoon een orkest dat niet op zijn gat blijft zitten? Het is nog goed voor hun gezondheid, ook — een beetje rondstappen in openlucht. Wat? Pianist, pianist — die gast kan toch ook eens met een triangel rondlopen in plaats van met heel zijn piano. Vicske, het is een benefiet: er zullen wat sandwiches zijn en voor iedereen drie bonnekes, voor bier of limonade. Wat is het? Voelt ge u te goed? Ik ga daar ook voor de hond zijn botten naartoe. Dat is de essentie van een benefiet. Allez komaan, Vicske! Voor de Goede Zaak! Vroeger stonden we iedere dag op een benefiet. We gaan ons weer amuseren als de beesten, zoals vroeger — ja? Allez: bedankt, Vicske. Merci! En doe de groeten aan de mannen van het orkest!’ *(haakt in, zucht)* Wat denken die, zeg? Dat ze allemáál een gouden fluit hebben?

2. SVEN VAN GILS

↓ ‘Foto’s? Zoveel ge wilt. Maar geen vragen over mijn vader — niet politiek en niet privé. Uw collega’s weten dat wél allemaal, en wat ik niet voor de ene doe, moet ik laten voor een andere. Maar als ge mij nu eens vragen stelt over mijzelf? Over de begroting mag ook hoor, of de sociale partners. *(lacht)* Nee, andere partners heb ik nog niet. Helaas! Hebt gij geen ongetrouwde zus of nicht op overschot? *(lacht)* Ge moogt ze naar mij sturen — als ze niet te veel op u trekt, oké?’ *(haakt in, zucht)* Onnozelaar.

↓ ‘Als ik niet op uw cover mag staan, schat? Dan heeft zo’n interview geen zin voor mij. *(lacht)* Wel: vraag dan iemand anders. Even goede vrienden. Er zijn genoeg bladen en gazetten die mij wél geven wat ik vraag. Zo zit de wereld in mekaar — en ik heb hem niet gemaakt. En gij ook niet, durf ik wedden. Toch?’ *(haakt in, zucht)* Is me dat een onnozele teef!

↓ ‘Ik neem peilingen áltijd ernstig, juffrouw. En die van ons zijn desastreus. Want als deze cijfers

waarheid worden? Dan is dat niet alleen slecht nieuws voor mijn partij, juffrouw, maar vooral voor de mensen die wij, als enigen, nog verdedigen. Nee — dat zijn niet alleen de zwakken, juffrouw. Mag ik Anni zeggen? Het gaat om heel de middenklasse, Anni. Mensen zoals gij en ik. En als wij de kans niet krijgen om voor u en hen te vechten? Dan lijden wij allemaal samen kolossaal verlies. Wel: ik zal blijven knokken om dat te verhinderen, Anni. Maar dan zullen uw lezers hun stem moeten geven aan ons, en niet aan iemand anders. Dus: helpt gij ze ook eens, Anni, om te kijken naar de échte cijfers — en laat ze daarna pas beslissen wat ze willen. Ofwel een stem voor ons, ofwel desastreus verlies in hún portemonnee. Zo simpel is het wel! Oké? Merci, Anni. Neenee, Anni: ik hoef het niet na te lezen, ik vertrouw u. Goed weekend, Anni, ook voor u! Salukes, Anni!’ *(haakt in, zucht)* Hebt ge al ooit zo’n kalf geweten?

↓ ‘We zouden eens serieus moeten klappen onder vier ogen. Ik heb een explosief nieuw plan. Over de financiering van de bedrijfswagens. Allez komaan, jong — ik wil alleen maar horen wat een senior writer als gij ervan vindt! Een proefballon, “what if” — meer niet. Natuurlijk is dat deontologisch in orde! Want ik vertel het alleen maar aan u! *(lacht, maar gezicht is zuur)* Wáw! Dat hebben er nog niet veel gezegd — dat ik op mijn vader lijk. Moet ik mij nu zorgen maken, of juist niet? *(lacht, maar gezicht zuur)* Oké, tot morgen dan. Jaja! We houden het discreet! En nu al: een dikke merci!’ *(haakt in, zucht)* Amai, dat belooft.

↓ ‘Anneke, lieve schat? Kunt ge eens kijken in de agenda van mijn vader, wanneer hij tijd heeft om met mij te klappen? Geen dure

restaurants. Een uurke tussendoor en een tas koffie zijn genoeg. *(lacht)* Schatje, sorry hoor: waarom moet ik aan uw schone neus hangen waarover ik met hem wil spreken? Het is mijn vader. Ik versta dat, dat dat ambetant is voor u — maar voor mij is het nog “ambetantigender”. Allez, Anneke! Een uurtje maar, hier of daar, dat moet toch mogelijk zijn? Allez, komaan, schoon Anneke, doe uw best — alstublieft! Voor mij, dan. Ik heb altijd een boon gehad voor u! *(lacht)* Dat is geen vleierij, dat is de zuivere waarheid. Komaan — Anneke, manneke! Eén uurke maar. Gij speelt dat klaar voor mij, dat weet ik. En als ik u ooit een plezier kan doen? Gij moogt mij alles vragen, gij. Of toch heel veel. Jawel! Echt waar! Vraag maar op! Beloofd! Ja? Allez, merci.’ *(haakt in, hoofdschuddend)* Dat is zó’n hete duvel, dat Anneke?

3. CARLA DETREMMERIE

↓ ‘Mijnheer, waar komt gij nu mee af? Dat is al jaren de roddel, en het is al jaren niet meer dan dat: geroddel. Noemt gij uzelf een journalist? Joris en ik zijn collega’s, punt. Ja, ik zeg “Joris” tegen mijnheer Van Gils, ja. Spreekt gij uw collega’s aan met “mijnheer” en “madam”? Dat is hier precies de Spaanse Inquisitie, zeg. Als alle vrouwelijke collega’s een affaire zouden moeten hebben met al hun mannelijke collega’s? Het zou, vergeef mij de bewoording, overal nogal een hoerenkot zijn, denkt ge ook niet? Wát? Ge moet doen wat ge niet kunt laten, hé mijnheer. Schrijf maar op, doe maar op. Ik heb al genoeg bagger over mijn kop gekregen, dit kan er nog wel bij. Goeiendag, en tot nooit meer ziens. Salut!’ *(haakt in, kreunt)* Niet opnieuw, heel die cirque van voren af aan...

↓ ‘Joris? Bel mij een keer terug als ge dit hoort. Er is er weer een die achter onze vodden aanzit, een nieuwe van de boekskes, het soort melkmuil met verlengde hoektanden. Maar hij had wel zijn feiten op een rij en hij zei dat hij ook foto’s heeft. *(zucht)* Als we bellen om de boel te sussen, denken ze dat het waar is; als we niets doen, denken ze ook dat het waar is. Ik ben dit zo beu, Joris! Bel mij. Al is het maar vijf minuten. Bel mij alstublieft.’ *(haakt in, zucht)* Die gaat dat weer niet doen... Die ziet daar zelfs de fall-out niet van...

↓ ‘Ik ben het niet eens met uw strategie, Bernard, ze gaat faliekant mislukken. Nu al aansturen op een landelijke staking? Dat brengt schade toe, vooral aan de partij. Mijn intuïtie, díe zegt mij dat! Ben ik ooit al fout geweest? Ge moet wachten op de lente, staken in de herfst of in de winter? De mensen worden daar triestig van, en agressief. Het is voor niemand goed. We moeten weer leren verleiden, Bernard, in plaats van altijd maar weer te blaffen en te stampvoeten. De mensen moeten ons opnieuw graag zien. Met liefde vangt ge

de harten, met azijn verlokt ge niemendal, Bernard. Bernard?’ *(haakt kwaad in)* Niet te geloven — die klootzak heeft opgehangen.

↓ ‘Mannekes toch! Uit wiens koker komt dát plan — uit die van Van Brouckhoven, zeker? Het is toch spijtig dat die mens geen geld kan verdienen met het bottelen van zijn jaloezie en het op flessen trekken van zijn stupiditeit. Die mens zou rijker zijn dan iedereen uit Hollywood en Monaco tezamen. Zonder zelfs te weten waar dat ligt — Hollywood of Monaco. Volgens mij denkt hij dat dat twee winnaars zijn van Waregem Koerse. Hoe die toch onze ondervoorzitter is kunnen worden, ooit?’

↓ ‘Nee, Anneke, lieve schat: ik heb dat nog niet met Joris overlegd, maar ik weet dat hij mij zal volgen. En gij weet dat ook. Dus het kan mij niet schelen, schatje: gij zegt dat interview af. Ge gaat onze Joris niet opnieuw in de handen leggen van die onbetrouwbare kwal. Die gast? Dat is geen journalist, dat is “un caractériel”. Een diva waar Maria Callas nog iets van kon leren. Het is alleen wachten tot zijn allerlaatste restje deontologie eruit geperst is door de tumor van zijn ego. Wat? Schatje, ge moogt hem beloofd hebben wat ge wilt: ge zegt dat af. Als dit fout afloopt, meiske? Het is uw schuld. Ja, sorry dat ik zo hard klink, maar gij en ik moeten juist samenspannen. Iemand moet Joris in bescherming nemen. Ook tegen zichzelf. Vooral tegen zichzelf. Gij en ik, wij kunnen dat. Gij en ik, wij móeten dat. Dus zeg dat interview af. Ge vindt wel iets. Ja? Allez, merci.’

↓ ‘Joris? Carla hier. Bel mij een keer terug, als ge de tijd vindt? Het is niets dringends, ik wil eens horen hoe het geweest is, tijdens de kern. Ik heb zo een voorgevoel dat ze

achter onze rug iets aan het bekokstoven zijn, iets met de pensioenen of de kinderbijslag. Die tsjeven zwijgen al weken als vermoord, er is iets op komst, ik voel dat aan mijn blaas. Bel mij eens, lieve schat? Als ik u hoor, ben ik direct wat geruster. Oké? Allez. Salut. Tot morgen zeker? Zonder tegenbericht? Salukes. En slaap wel.’ *(haakt in, zucht)* Die gaat natuurlijk weer niet bellen. Hoe is dat nu toch mogelijk?

4. BERNARD VERHOEVEN

↓ ‘Jaja. Oké. Nee, nee. Misschien. Ik weet niet. Mmmm... Dat staat in de gazetten, maar of het ook waar is? Mmmm... Laat maar aan mij over. Geloof mij: ge wilt niet weten hoe. Wat niet weet, wat niet deert. Oké?’

↓ ‘Kunt gij voor mij eens kijken, Anneke: volgende week? De maandagavond. Is Joris vrij? Hoezo: nee! Met wie, zegt ge? Zeg dat maar af. Daar hebt ge geen zaken mee, Anneke, ik pik het zelf wel op met Joris. Nee, ge hebt geen fout

gemaakt. Voorlopig nog niet. Gij moet maar één ding doen. Enfin: twee. Afzeggen en vergeten. Gaat dat lukken, denkt ge? Merci.’ *(haakt in, zucht)* Wedden dat ze het weer verknalt?

↓ ‘Kunnen we niet vooraf al eens klappen, zonder pottenkijkers? Volwassen mensen ondereen? Wat ook de uitslag wordt — ge ziet u toch niet in coalitie gaan met alleen de liberalen? Omdat ge een vogel voor de kat zult zijn. Wat? Nee, Joris weet hier niets van. Nee, serieus! Niets! Dit is gewoon al eens om te polsen. Vóór het polsen écht begint. Zegt gij maar wanneer en waar. Ik maak mij wel vrij.’

↓ ‘Ik weet niet waar u het over hebt, mijnheer. Ik ben al twintig jaar in dienst bij de partij, en nog altijd in dezelfde rol. Wat? U maakt mij té belangrijk. “Adviseur”, jawel — in titel, oké, maar ik ben meer, laten we zeggen, wat een soigneur is voor een wielerploeg, dan wat een generaal zou zijn voor een leger. *(zucht)* Dat zijn metaforen, mijnheer, u moet daar niet te diep op ingaan. *(zucht)* Er zijn genoeg soigneurs die niets afweten van doping en alles van massage, en er zijn ook genoeg generaals die nog nooit een oorlog hebben meege maakt. *(zucht)* Dat is het probleem met metaforen, mijnheer, op den duur raakt iedereen de draad kwijt. Ik zou liever... Ik zou... *(kijkt op polshorloge)* Het spijt me, maar we moeten afronden. Ik moet naar mijn massagetafel. Nee, dat is geen cynisme, dat is... Noem het zoals u wilt, mijnheer: ik sta ouderwets ten dienste. Mensen van vandaag zijn dat niet meer gewoon. Dan is mijnheer duidelijk een héél modern persoon, mijnheer. Tot ziens, mijnheer. Absoluut, mijnheer. U moet maar doen wat u niet laten kunt, mijnheer.’ *(haakt in)* Vorte klootzak.

↓ ‘Joris, als ge dit hoort, bel mij dan eens? Er komt weer gezever in de pers. Over mij, en wat ik doe. Ik wil niet dat gij iets zegt, stuur ze maar door naar mij. Maar tussen haakskes, Joris, ze blijven ook vissen naar het contract van dat windmolenpark. Is er iets dat ik moet weten, Joris? Ik laat mijn gsm opstaan. Het mag midden in de nacht zijn: bel mij. Oké? Slaap wel.’ *(haakt in, zucht)* Die gaat dat natuurlijk weer vergeten.

5. VIC WASSENBERG

↓ ‘Maar gij gingt toch zorgen voor die partituren? Moet ik hier dan echt alles alleen doen, jongens? Een orkest is een collectief, hé. Watte? Natuurlijk moogt ge dat bonneke inbrengen — maar alleen voor de partituren, oké? Ik wil alleen maar zeggen dat ge niet de thesis van uw dochters mee moet kopiëren, gelijk vorige keer de pianist ons heeft geflikt. Sorry, ik weet dat uw vrouw geen kinderen kan krijgen, het gaat mij om het principe. Ik wou u niet kwetsen, ik wou u alleen maar vragen of

ge... Of dat ge, alstublieft... Of dat ge... Weet ge wat? Laat maar zitten. Ik zal die partituren zelf wel kopiëren. Neenee! Laat maar! Het kost mij minder tijd als ik het zelf doe, dan als ik het moet vragen aan een van mijn eigen muzikanten.’ (haakt in, zucht) Amai, wat zijn de teentjes weer lang vandaag.

↓ ‘Hoe kan die nu weer ziek zijn? Elke keer als we eens een dag extra repetitie hebben, is die moeder van u halfdood. Nu moeten we weer heel de boel gaan omgooien. Natuurlijk kunnen we zonder u niet repeteren, dat heeft geen zin — repeteren zonder drums! Wablieft? Alstublieft, zeg! Als iedereen een bijkomende vergoeding vraagt, kunnen we het orkest beter ineens in zijn geheel opdoeken. Ons budget laat dat simpelweg niet toe. Daarvoor moet ge niet bij mij zijn, schrijf maar naar de minister van Cultuur, maar ik zou er niet te veel tijd in steken, als ik u was. En komt ge nu repeteren of niet? Zeg ja of zeg nee. Weet ge wat? Misschien moet ik niet wachten op die klootzak van cultuur, misschien moet ik ineens zelf heel ons orkest maar opdoeken, met drums en al erbij.’ (haakt in, zucht) Alstublieft, zeg! Speel dan liever garçon in plaats van muzikant.

↓ ‘Maar Anneke, lieve schat, dat schema klopt toch van geen kanten? Het spijt me dat ik het moet zeggen, kind — maar dit is echt van de bok zijn kloten. De uren kloppen niet, de instrumenten kloppen niet, bij de ene staat er “vrijdagavond” en bij de andere staat er “zondagmiddag”. Dat moet helemaal opnieuw, en nog snel ook. Ja, sorry meiske... Allez, ge moet daar nu niet voor wenen... Vergissen is menselijk... Ik weet dat ge uw best doet, maar... Ik weet dat ge er alleen voor staat... Allez, weet ge wat? Ik zal met de mannen al een uurke samenzitten,

en wij zullen een eerste voorstel doen. Maar het is de laatste keer, hé Anneke? Ik kan dat echt niet allemaal zelf erbij blijven doen. Mijn dag telt ook maar vieren-twintig uur. En ik sta er, wel beschouwd, ook alleen voor, ook al zijn we met vijftien.’ (haakt in, zucht) Ga daarmee naar de oorlog.

↓ ‘We gaan goed afspreken, gij en ik: als ge nog één keer op de proppen komt — het mag ’s morgens zijn of ’s avonds — en ik riek van twintig meter afstand dat ge weer gezopen hebt? Ge raakt uw gitaar niet aan en ge krijgt onmiddellijk uw C4. Ik ben veel te tolerant geweest, al die jaren. Ik niet alleen. Een orkest is een collectief, ge hebt een verantwoordelijkheid tegenover gans de groep. Peu importe, iedereen kijkt al eens te diep in zijn glas. Gij geraakt niet meer uit dat glas. Wat zegt uw vrouw hier eigenlijk van? Ah — die heeft ook een drankprobleem? Ge kunt dan misschien getweeën naar de Anonieme Alkoliekers gaan. Misschien krijgt ge nog korting ook.’

↓ ‘Sorry, Joris, ge kunt veel vragen, dát niet. Uit artistieke integriteit! Wij zijn gewoon geen fanfare. Wij blijven op ons gat zitten, ja. Wij gaan zeker niet al spelend rond beginnen lopen, dat gaat niet, Joris, daar hebben wij niet voor gerepeteerd en dat gaat ons ook niet af. En al zeker niet op een benefiet voor dementerende bejaarden, die hebben daar geen fluit aan, en wij ook niet. Ge moogt op uw kop staan, Joris, we hebben veel over voor u, we hebben alles over voor u — maar dat niet. Doek ons dan maar op. Ja, hier ga ik nu echt eens mijn poot voor stijf houden, ja — voor de eerste keer in mijn carrière. Ik krijg dat er gewoon niet door. Wablieft? (zucht) Een oplegger — zoals er achter die camions hangen? (zucht) Gaat dat niet

terribel trillen en schudden, Joris? En is dat wel veilig! Dek de verzekering dat? En hoe groot is dat, zo’n oplegger? Wie gaat die piano erop krijgen? Wie gaat ze stemmen? En wie gaat dat betalen? Nee, ik doe niet moeilijk, Joris — ik stel vragen, als directeur van ons orkest. Of denkt ge dat een fanfare dat wél zomaar zou doen: spelen op de oplegger van een rondrijdende camion? In weer en wind, en op de boerenbuiten? En allemaal voor de hond zijn botten? Efkes serieus blijven hé, Joris. Wat? (zucht) Ik ken hun antwoord al op voorhand, maar ik zal het hun minstens vragen, als dat u plezier doet. Ja? Hallo? Joris? Hallo!’ (haakt in, zucht) Die heeft toch wel opgehangen, zeker?

6. GUIDO VAN BROUCKHOVEN

↓ ‘Het is vandaag exact vier jaar geleden, neem mij niet kwalijk, dat uw blad mij nog eens willen interviewen heeft. Terwijl ik altijd bereid ben, en mijn vrouwtje ook, om aan uw lezers te tonen dat ook wij maar mensen zijn van vlees en bloed. Het hoeft niet per se een dubbelinterview te zijn, mijn vrouwtje en ik kunnen gerust ook zo’n lijstje opstellen, voor een van uw rubrieken als “Waar eten onder voorzitter Guido van Brouckhoven en zijn vrouw?” Ik kan zó vijf etablissementen opsommen waar de gewone mens met goed fatsoen zijn kop kan laten zien en waar hem niet het vel over zijn oren wordt gestroopt, in ruil voor onbetaalbare spektakelcuisine voor snobs en voor bezitters van Porsches met minstens één vervalste nummerplaat, als ge begrijpt wat ik bedoel. Ge ziet: ik kan ook scherp uit de hoek komen. Als ik eindelijk eens de kans krijg die zoveel anderen, met een kleinere staat van dienst, zomaar in de schoot gesmeten wordt.

Dat is geen klacht, mijnheer, dat is een constatering. Hallo? Hallo!’ (haakt in, verbolgen) Die heeft toch wel opgehangen, zeker.

↓ ‘Ik begrijp uw punt niet, madam Van Landeghem. Mag ik Anni zeggen? Oké — niet dan hé, madam Van Landeghem, sorry. Waar ik wél een probleem mee heb, is dat mijn opiniestuk, dat ik als ondervoorzitter nochtans exclusief aanbied aan uw gazet, geen vernieuwend standpunt zou bevatten. Mij dunkt is een waarschuwing voor de deflatoire spiraal die in de huidige conjunctuur alleen maar olie op het vuur zal gooien voor wat betreft een structurele achteruitgang op de handelsbalans — om maar te zwijgen van het vertrouwensklimaat tussen de sociale partners, en zelfs van de industriële actoren onderling! — primordiaal om te snappen waarom onze partij voluit wil inzetten op het verbeteren van de intrinsieke verloning van arbeiders én bedienden, zónder onderscheid. Als we daar nu niet mee beginnen, mevrouw Van Landeghem — en dat is dus mijn punt — dan is het met onze economie al afgelopen nog voor ze uit zichzelf

helemaal tot stilstand dreigt te komen. Verstaat ge, mevrouw Van Landeghem? Mevrouw Van Landeghem! Hallo?’ (haakt in, verbolgen) Die heeft toch wel opgehangen, zeker.

↓ ‘Ik heb die afspraak nu al twee keer verzet, Anneke, wel: deze keer gaat het iemand anders zijn, die zijn agenda mag omgooien voor de nukken van een ander. Ik heb ook mijn trots, als ondervoorzitter, en ik kan mijn vrouwtje niet opnieuw vragen dat ook zij weer alles verzet. Pardon? Natuurlijk kan ik die vergadering niet missen! Ik móet daarbij zijn, als ondervoorzitter alleen al! Maar enfin, Anneke, moet dat nu per se die avond zijn, en niet een andere? (zucht) Ik zal zien wat ik kan doen, en ik zal eens klappen met het vrouwtje. Maar ik kan niets beloven, hé Anneke! En het is de laatste keer!’ (haakt in, verbolgen) Wat denkt die wel, zeg?

↓ ‘Joris? Van Brouckhoven hier. Als ge dit hoort, bel dan direct eens terug. Ik heb horen zeggen dat de partij zogezegd overweegt om de regeling van de opcentiemen te stroomlijnen met de standpunten van de liberalen. Als dat zo is, dan was ik graag persoonlijk op de hoogte gesteld geweest, door Bernard of door uzelf. Ik sta niet graag als ondervoorzitter in mijn onderbroek. Ik ben tegen de opcentiemen zoals de liberalen die zien. Ik ben tegen alle opcentiemen. Wij zijn, als partij, altijd al tegen opcentiemen geweest. Ik vind het raar dat uitgerekend ik u daaraan moet herinneren. Als het al waar is, natuurlijk. Dus bel mij terug, Joris. Zo rap mogelijk. Ja? Merci.’ (haakt in, verbolgen) Die gaat dat natuurlijk weer niet doen, hé.

↓ ‘Carla? Van Brouckhoven hier. Ik vind het spijtig dat ge uw telefoon niet wilt opnemen voor mij,

ge flikt mij dat iedere keer, maar soit. Zoudt ge het in uw mogelijkheden zien liggen om mij eens terug te willen bellen? Aangaande uw uitspraken over het notariaat? Het komt mij als ondervoorzitter toe om — eventueel, en als dat dienstig is — een radicaler standpunt in te nemen dan onze voorzitter of dan de partij in haar geheel. Wat gij nu doet, Carla? Dat is contraproductief. Ge ondermijnt mij, ge ondermijnt de partij, ge ondermijnt Joris. Ik weet dat ge denkt dat ge politiek talent hebt, maar de afschaffing lanceren van héél het notariaat? Zonder compensaties en zonder overgangperiode? Iemand van slechte wil zou denken dat ge zelf al in uw overgangperiode zit. (kucht) Sorry, Carla. Dat was zo niet bedoeld. Ik neem het terug. Gebruik het niet tegen mij, het spijt me. Maar naar de grond van de zaak heb ik wel gelijk. Gij maakt meer brokken dan vrienden, Carla. En neem in het vervolg uw telefoon misschien eens op. Dan kunnen we een beschaafd gesprek voeren, volwassen mensen ondereen, in plaats van dat ik mij door mijn ergernis moet laten verleiden tot een spijtige uitschuiver.’ (hangt op) Onnozel kutwijf.

↓ ‘Sven? Van Brouckhoven hier. Als ge dit hoort, bel mij dan eens terug? Ik weet niet goed hoe ik het moet zeggen, Sven — maar ze zijn komen vertellen dat gij achter mijn rug vertelt dat ik bezig ben aan mijn laatste termijn? En dat ik “een dode last” zou zijn, op “de rug van de partij”? Ik weet niet waar ik dat aan verdiend heb, Sven. Ik heb u altijd een vriendelijke jongen gevonden, ik heb u altijd verdedigd als er weer eens iemand zei dat ge niet veel meer waart dan een moederskind en een fils-à-papa. Misschien moeten wij eens klappen met elkaar, Sven. Niet zoals ik en uw vader, of gij en uw vader. Nee:

echt klappen. Gij en ik. Ge weet mij wonen. Ja? Bel mij. Merci, hé.' (*haakt in, verbolgen*) Wedden dat die niet eens terugbelt?

↓ 'Bernard? Van Brouckhoven hier. Als ge dit hoort, bel mij dan eens terug. Ik weet dat gij en Joris anders denken, maar ik ben er ook nog. Ik heb ook mijn kiezers, en ik zou niet graag hebben dat ik hun, als ondervoorzitter nota bene, moet vragen om deze keer maar beter niet op mij te stemmen, laat staan op de partij. Oké?' (*haakt in, verbolgen*) Wedden dat die niet eens terugbelt?

↓ 'Maar Vicske, waarom is dat zo'n affront? Een uurke spelen op een trouwfeest, van zo'n schoon meiske als mijn petekind? Drank en eten inbegrepen, voor iedereen van uw orkest. Ik weet ook wel dat ge geen balorkest zijt, maar het gaat om het gebaar, en ik wil er zelfs wat voor betalen. Wablieft? Eventueel ja, een klein deeltje in 't zwart, daar valt over te klappen, onder "onzen ge-onzen". Komaan, Vic! Het is de allereerste keer dat ik u eens iets vraag! Mocht onze voorzitter het u vragen? Ge zoudt al aan het spelen zijn. Maar nee: Van Brouckhoven? Dat is de vijand. Van Brouckhoven? Dat is de gebeten hond. Waar heb ik dat aan verdiend, Vic? Vic? Hallo? Vic!' (*haakt in, verbolgen*) Die heeft toch wel opgehangen, zeker.

7. ANNEKE LAMBREGS

↓ 'Ik kán u gewoon niet doorverbinden met onze voorzitter, mijnheer. Omdat mijnheer Joris in vergadering zit, mijnheer. Nee, dat kan ik u niet zeggen, mijnheer. Omdat ik niet weet wélke vergadering, mijnheer. Pardon? Mijnheer, als ik toch zo incompetent ben, waarom belt ge naar mij? En stel nu eens dat ik wél zou weten in

welke vergadering mijnheer Joris zit? Dan zou ik het nog niet aan uw neus hangen, mijnheer. Omdat dát kolossaal incompetent zou zijn van een partijsecretaresse, om zich over de telefoon door een wildvreemde de pieren uit haar neus te laten halen over haar eigen voorzitter. Nog een prettige dag, mijnheer.' (*legt in, verbolgen*) Incompetent? Ik doe dat hier al vijf jaar. Helemaal in mijn eentje!

↓ (*in tranen*) 'Natuurlijk hebt ge dat zo niet bedoeld, mijnheer Joris, maar het pakt mij toch, sorry hoor. Maar ik begrijp dat zelf ook niet — hoe uw agenda zó in de soep is kunnen draaien! Maar tja, ik sta er ook helemaal alleen voor, hé. (*snuut haar neus*) Maar allez — we moeten voort. Ik neem alles wel op mij — toch toch, mijnheer Joris! Het is mijn schuld! Gij moogt er voor niets tussen zitten! Ik zal mij wel excuseren, bij die arme donders uit Limburg en die zageventen uit West-Fleuterer. En ik zal voor alle zekerheid uw afspraken voor de komende vier maanden twee keer dubbelchecken. (*opgewekt*) Neenee, ik doe dat wel, maakt gij u maar geen zorgen, mijnheer Joris! Geen halve maatregelen, we gaan er samen tegenaan, het zal niet meer gebeuren, slaap op uw twee oren. Dag, mijnheer Joris!' (*haakt in, triest zuchtend*) Hoe is dat nu toch mogelijk? En uitgerekend weer bij hem.

↓ 'Maar mijnheer Van Brouckhoven — alstublieft, zeg! Gij doet alsof ik het erom doe. Vergissen is menselijk, en ik sta er hier helemaal alleen voor. En moest het nu nog gaan om een buitenlandse zending die ge hebt gemist? Het gaat om een kiekenkaarting in Machelen, ocharmen. Die mensen gaan volgende keer dubbel zo blij zijn van u toch nog te zien. Mijnheer Van Brouckhoven — alstublieft! Hebt gij goesting om hier eens een dag

of twee te komen zitten in uw eentje? Watte? Wel, ge moogt uw "vrouwje" altijd naar mij sturen, als dat schaaap weer eens niet weet wat doen. Wat? Ik zie niet in wat daar "onrespectvol" aan is, mijnheer Van Brouckhoven. Het was úw idee om op het personeel te besparen. "Meer doen met minder?" Als gij mij al eens wat minder zoudt bellen, mijnheer Van Brouckhoven, dan zou ik inderdaad heel wat meer kunnen doen en ik zou veel minder kopzorgen hebben. Nog een prettige dag, mijnheer Van Brouckhoven! En de groeten aan het vrouwje, mijnheer Van Brouckhoven!' (*haakt in, verontwaardigd*) Amai! Die krijgt thuis precies ook te weinig aandacht.

↓ 'Mijnheer Bernard, ik kan toch niet zonder boe of bah... Maar mijnheer Bernard, ik moet toch minstens weten... Mijnheer Joris moet mij dat toch eerst zelf bevestigen... Hoezo: "los het op!" Het is toch niet aan mij om zoiets in mijn eentje "op te lossen". U bent onze adviseur, wel: geef advies, mijnheer Bernard. Excuseer? (*in tranen*) Dat is nu elke keer, mijnheer Bernard, dat u zoiets zegt. Waaraan verdient ik dat? Ik sta er hier helemaal alleen

voor, hoor — er ligt nu al veel te veel verantwoordelijkheid op mijn schouders. (*snuut haar neus*) Maar kom, we moeten voort. Ik zal doen wat ge vraagt. Zonder fout! Maar ik zou alleen wel willen vragen, dat ge uw vraag schriftelijk op papier zet, of dat ge mij een mailtje stuurt, of minstens een sms, of... Hallo? Hallo! Mijnheer Bernard!' (*legt in, zucht*) Bibi kan het weer oplossen. In haar eentje.

↓ 'Daar kan ik niet in tussenkomen, mijnheer Vic. Omdat de barema's dezelfde zijn voor iedereen, mijnheer Vic. Voor mij ook, ja. En ik ben niet met zijn vijftienen zoals gij en uw orkest, ik sta er hier helemaal alleen voor — terwijl ik heel wat meer moet doen dan af en toe op mijn triangel slaan of op mijn fluit blazen. Nee, mijnheer Vic, dat gaat óók niet. Omdat dat gevoel zou zijn met uw kilometervergoeding, mijnheer Vic. Maar néé, niemand doet dat! Ik zeker niet. Ik heb niet eens een auto. En gij doet uw groepsverplaatsingen met de bus van de vakbond. Hoe wilt ge daar in 's hemelsnaam een extra vergoeding voor vragen? Ge moet mij niet afblaffen, mijnheer Vic, ge moet eens babbelen met onze adviseur. Misschien weet mijnheer Bernard wél een oplossing voor uw gevoel. Maar voor hetzelfde geld — ge kent hem! — doet hij heel uw orkest op, en de bus van de vakbond erbij. Veel succes, mijnheer Vic!' (*legt in, zucht*) Een muzikant? Dat blijft toch een geval apart.

↓ 'Ge verstaat mij verkeerd, Carla, ik wil mijn neus niet steken in zaken waar ik geen zaken mee heb. Ik wil alleen maar vragen, van vrouw tot vrouw, en als partijgenoten onderen: wees alstublieft wat voorzichtiger in de omgang. "Voorzichtig" — in de zin van: niet al te zeer "ópzichtig". Officieel weet ik

van niets, zoals iedereen — maar gij weet wat ik bedoel, Carla. Excuseer? (*in tranen*) Ik weet wel dat ge dat zo bot niet bedoelt, Carla, maar... Pardon? Als ge het wel zo bot bedoelt, dan pakt het mij nog meer. Ik doe ook alleen maar om goed te doen, Carla, excuseer hoor — iemand moet af en toe nog iets durven te zeggen tegen u en mijnheer Joris over ge weet wel wat. Nee, dat is niet roddelen, Carla! Dat is een kwestie van solidariteit, alleenstaande vrouwen onderen. Enfin, in de feiten ben ik natuurlijk nog iets meer alleenstaand dan gij. Hallo? Carla! Hallo!' (*legt in, zucht*) Dan probeert een mens al eens iets goeds te doen.

↓ (*kirt*) 'Ge weet dat ik u dat niet kan beloven, mijnheer Sven. Watte? Oké: "Sven", dan. Maar ik kan het u nog altijd niet beloven, "Sven". Iemand die geen statutair lid is van het partijbureau, die mág ik geen uitnodigingen sturen. (*lacht*) Natuurlijk hadt ge daar al lang en breed móeten zitten, maar ge zit er niet hé, Svenneke? Wablieft? (*lacht*) Zeg, wat is dat hier — omkoperij? Ah nee, zeker! Ineens wilt gij met mij gaan eten? Naar een chic gedoe in Brussel? Heb ik dan ineens zo'n schone ogen gekregen, dat ge mij ziet staan? (*giechelt*) Amai! En heb ik nog iets anders, behalve én schone ogen én schoon haar? (*luistert, giechelt*) Zeg, luister... Op een bureau als die van mij loopt er al eens iets verkeerd. (*giert*) Oké, oké: er loopt hier véél verkeerd! Ik wil maar zeggen: niemand zal ervan achterovervallen als er, per vergissing, een uitnodigingske voor de ene of de andere in de verkeerde bus valt. Verstaan we ons? Allez, Svenneke — tot morgenavond dan? Salukes, hé! Ja! Jaja. Absoluut! Tot dan!' (*legt in, zucht*) Zo een attente jongen... Helemaal zijn vader in het jong.

DE SONGS

‘CE PORTABLE INSUPPORTABLE’

*Pour et par Danielle du Toit et son mari Joris,
à la manière du jeune Serge Gainsbourg
Originele song, op muziek van Peter Vermeersch*

‘WANNEER IK, PA?’

*Voor en door Sven van Gils
De originele song, ‘Envidia’, is van Antonio Machín
Nieuw arrangement van Peter Vermeersch*

‘PSALMODIE DER EENZAAMHEID’

*Pour et par Danielle du Toit, à la manière de Wagner meets Mozart
Tekst vrij naar ‘Psalm. Opgedragen aan Karl Kraus’ van Georg Trakl
Originele song op muziek van Peter Vermeersch*

‘IK BEN VERRADEN’

*Voor en door Carla Detremmerie
De originele song, ‘Je suis malade’, is van Serge Lama,
mooist gezongen door Lara Fabian
Nieuw arrangement van Peter Vermeersch*

‘WEER WATER BIJ DE WIJN’

*Voor en door allen
Originele song op muziek van Peter Vermeersch*

‘VRIJ GESPROKEN — MARSLIED VAN EEN MILITANT’

*Voor en door Guido van Brouckhoven, à la manière de Dario Fo’s ‘Mistero Buffo’
Originele song op muziek van Peter Vermeersch*

‘BERNARD VERHOEVEN LOST HET OP’

*Voor en door allen behalve Bernard Verhoeven, à la manière de Kurt Weill
Originele song op muziek van Peter Vermeersch*

‘DAT HEET DAN GELUKKIG ZIJN’

*Voor en door allen behalve Bernard Verhoeven
De oorspronkelijke song wordt gezongen door Ann Christy*

INSPIRATIEBRONNEN

*Het land is moe. Verhandeling
over onze ontevredenheid,
Tony Judt,
Uitgeverij Contact,
Amsterdam/Antwerpen, 2010*

*The Humbling,
Philip Roth,
Vintage Books, London, 2010*

*King Lear — Edited by Stephen Orgel,
Pelican Shakespeare Series
— Penguin Classics,
New York, 1999*

*Death of a Salesman,
Arthur Miller,
Heinemann Educational
Books, London, 1975*

*Die Dreigroschenoper: Nach
John Gay’s The Beggar’s Opera,
Bertolt Brecht,
Suhrkamp Taschenbuch,
Frankfurt am Main, 2001*

*Mahagonny,
Bertolt Brecht/Kurt Weill,
Suhrkamp Taschenbuch,
Frankfurt am Main, 2006*

INHOUD

DEEL I

- 00. OUVERTURE
— THE BLACKBERRY BLUES
- 01. JORIS EN ZIJN DRAKEN
— PART 1
- 02. JORIS EN ZIJN SLANGEN
- 03. WANNEER IK, PA?
DOOR SVEN VAN GILS
- 04. JORIS EN DE TWEDE GROOTSTE LIEFDE IN ZIJN LEVEN
- 05. DANIELLE DU TOIT ZINGT
- 06. JORIS EN DE GROOTSTE LIEFDE IN ZIJN LEVEN
- 07. JORIS EN ZIJN DRAKEN
— PART 2
- 08. CARLA DETREMMERIE
KAN OOK ZINGEN
- 09. JORIS EN DE GROOTSTE PASSIE IN ZIJN LEVEN
- 10. JORIS EN HET ROLLENSPEL
- 11. WEER WATER BIJ DE WIJN

PAUZE

DEEL II

- 12. JORIS EN ZIJN VERLOREN ZOON
- 13. JORIS EN ZIJN EEUWIGE ONDERVOORZITTER
- 14. VRIJ GESPROKEN
— MARSLIED VAN EEN MILITANT
- 15. JORIS EN DE DRAKENDODERS
— PART 1
- 16. BERNARD VERHOEVEN
LOST HET OP
- 17. JORIS EN DE DRAKENDODERS
— PART 2
- 18. DANIELLE EN HAAR
VERLOREN ZOON
- 19. JORIS EN ZIJN GROTE AFSCHIED
- 20. REPLAY ALS ORGELPUNT

ANNEX.

- CORPUS MOGELIJKE
GSM-GESPREKKEN
- 1. JORIS VAN GILS
- 2. SVEN VAN GILS
- 3. CARLA DETREMMERIE
- 4. BERNARD VERHOEVEN
- 5. VIC WASSENBERG
- 6. GUIDO VAN BROUCKHOVEN
- 7. ANNEKE LAMBREGS

DE SONGS

INSPIRATIESBRONNEN

VERANTWOORDING

REVUE RAVAGE.

Dood van een politicus

is geschreven in opdracht van Josse De Pauw, Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS, Brussel), NTGent (Gent) en Flat Earth Society (Gent), in coproductie met Théâtre National (Bruxelles). Josse De Pauw regisseerde de voorstelling die in première ging op 21 maart 2015 in de KVS te Brussel.

REVUE RAVAGE.

Dood van een politicus

werd gespeeld door Eurudike De Beul, Josse De Pauw, Els Dottermans, Frank Focketyn, An Miller, Nico Sturm en Willy Thomas.

De muziek werd geschreven door Peter Vermeersch, tenzij waar anders vermeld, en gespeeld door Flat Earth Society, bestaande uit Peter Vermeersch (klarinet/basklarinet), Tom Wouters (klarinet/basklarinet/vibrafoon), Bart Maris (trompet), Matthias Lemmens (trompet), Berlinde Deman (tuba), Stefaan Blancke (trombone), Marc Meeuwissen (trombone), Michel Mast (tenorsax), Benjamin Boutreur (altsax), Mattias Decraene (altsax), Bruno Vansina (bariton sax/fluit), Teun Verbruggen (drums), Peter Vandenberghe (piano/keyboard), Kristof Roseeuw (contrabas) en Pierre Vervloesem (gitaar).

De dramaturgie was van Steven Heene, het beeld van Jan Kempnaers, het licht van Dennis Diels en het kostuumontwerp van Anne-Catherine Kunz. Dina Dooreman was regieassistente. De gespeelde versie kende geen pauze en week ook op andere plaatsen af van deze teksteditie. Ze bevatte ook een aantal instrumentale nummers van Peter Vermeersch

KVS wordt betoelaagd door de Stad Brussel, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie en gesponsord door De Standaard, Le Soir, Canvas, Radio 1, Cobra.be, Brussel Deze Week, Agenda, tvbrussel, Musiq 3, DeWereldMorgen.be, MO*, rekto:verso en de Maatschappij voor Intercommunale Vervoer te Brussel (MIVB).

NTGent wordt betoelaagd door de Vlaamse Gemeenschap, de Stad Gent, de Provincie Oost-Vlaanderen en gesponsord door De Standaard, Knack, Cobra.be, Radio 1, Port of Ghent, De Lijn, Canon en Peugeot.

Flat Earth Society wordt betoelaagd door de Vlaamse Gemeenschap en de Stad Gent.

COLOFON

REVUE RAVAGE.

Dood van een politicus

van Tom Lanoye werd, in opdracht van (De Standaard), vormgegeven door Dooreman (Gent).

De redactie was in handen van Anni van Landeghem.

Met dank aan Josse De Pauw, Peter Vermeersch, Jan Goossens en Steven Heene.

De foto's zijn van Danny Willems (voorplat, pagina's 6, 12, 19, 21, 29, 30, 34, 41, 47, 54) en Gert Verbelen (2, 36, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 66, 68, 69, 70, 71, achterplat)

© 2015 Tom Lanoye (Antwerpen/Kaapstad)

www.kvs.be

www.ntgent.be

www.fes.be

www.sabam.be

www.verlagderautoren.de

www.lanoye.be

www.standaard.be

REVUE RAVAGE. Dood van een politicus

Spetterende flair, ensemble-
spel zoals je het nog zelden
ziet: een topper

DE STANDAARD

Verpletterend stuk van
de grootste theaterauteur
van ons taalgebied

DE CORRESPONDENT

Formidable — le génial Tom
Lanoye frappe un grand coup,
Josse De Pauw déploie un
charisme monstrueux

LE SOIR

Lanoyes toneel is
godbloddiefokking goed

VRIJ NEDERLAND

Op vraag van acteur-regisseur Josse De Pauw schreef Tom Lanoye een nieuwe theatertekst over het leven en werk van een oudere politicus, Joris van Gils. De man is al veel te lang partijvoorzitter, maar hij is te ijdel en te bang om zijn enige grote passie op te geven: de politiek, en dus de macht.

“Het gedacht, al duurt het maar een week, dat ge heel de wereld kunt veranderen? En dat ge daar van heel de wereld ook een mandaat voor hebt gekregen? Nu eens heel eerlijk: wie kan van dat gevoel getuigen? In welke job dan ook? Ik. Ik! Het is de schoonste stiel van de wereld. Ik zou direct opnieuw beginnen. Met alle goesting van 't heeal.”

Rond deze spilfiguur draaien anderen als motten om een schroeiend lamplicht. Zijn zingende vrouw, die met hem samen eindelijk van hun pensioen wil genieten. Zijn trouwe maîtresse, die wacht op het moment dat hij van zijn echtgenote durft te scheiden. Zijn briljante zoon, die hem op wil volgen, en zijn oersaaie ondervoorzitter, die dat ook wil. Zijn machiavellistische spindoctor, die hem uit de wind moet zetten, en zijn immer enthousiaste secretaresse, die hem steeds weer op moet peppen.

Samen vormen ze een universele tragikomedie, geborsteld in herkenbare Belgische kleuren, met verrassend actuele echo's en de kracht van een herboren volksrevue.

Bravissimo Peter Vermeersch,
au plateau Josse De Pauw,
chapeau Tom Lanoye

☆☆☆☆☆
KNACK

Topcast schittert met magis-
trale dialogen van de Bertolt
Brecht van de Lage Landen

☆☆☆☆☆
DE MORGEN

Stilistisch huzarenstuk

☆☆☆☆

THEATERKRANT

Een grandioos stuk,
dat even grandioze acteurs
vergt om het dramatisch-
menselijke en het burleske
in evenwicht te houden

☆☆☆☆

CUTTING EDGE